

T.C.
RECEP TAYYİP ERDOĞAN ÜNİVERSİTESİ
DİŞ HEKİMLİĞİ FAKÜLTESİ

TÜRKİYE'DEKİ DİŞ HEKİMLİĞİ FAKÜLTELERİNDE VERİLEN
PERİODONTOLOJİ UZMANLIK EĞİTİMİNİN UZMANLIK
ÖĞRENCİLERİ TARAFINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Dt. Muhammet DEMİRCİ

Periodontoloji Anabilim Dalı
Uzmanlık Tezi

Tez Danışmanı
Doç. Dr. Meltem ZİHNİ KORKMAZ

RİZE-2024

T.C.
RECEP TAYYİP ERDOĞAN ÜNİVERSİTESİ
DİŞ HEKİMLİĞİ FAKÜLTESİ

TÜRKİYE’DEKİ DİŞ HEKİMLİĞİ FAKÜLTELERİNDE VERİLEN
PERİODONTOLOJİ UZMANLIK EĞİTİMİNİN UZMANLIK
ÖĞRENCİLERİ TARAFINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Dt. Muhammet DEMİRCİ

Periodontoloji Anabilim Dalı
Uzmanlık Tezi

Tez Danışmanı
Doç. Dr. Meltem ZİHNİ KORKMAZ

RİZE-2024

KABUL ve ONAY

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Periodontoloji Anabilim Dalında, Doç. Dr. Meltem ZİHNİ KORKMAZ danışmanlığında, Arş. Gör. Dt. Muhammet DEMİRCİ tarafından hazırlanan “Türkiye’deki Diş Hekimliği Fakültelerinde Verilen Periodontoloji Uzmanlık Eğitiminin Uzmanlık Öğrencileri Tarafından Değerlendirilmesi” adlı bu tez çalışması, 24.10.2024 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oy birliği başarıyla bulunarak jürimiz tarafından **Uzmanlık Tezi** olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri

Unvanı, Adı Soyadı

Başkan

: Prof. Dr. Oğuz KÖSE

(Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi)

Üye

: Doç. Dr. Meltem ZİHNİ KORKMAZ

(Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi)

Üye

: Dr. Öğr. Üyesi Hatice YEMENOĞLU

(Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi)

ETİK BEYAN

Periodontoloji programından mezun olmak üzere teslim ettiğim ‘‘Türkiye’deki Diş Hekimliği Fakültelerinde Verilen Periodontoloji Uzmanlık Eğitiminin Uzmanlık Öğrencileri Tarafından Değerlendirilmesi ‘’ adlı tezim, bilim ve araştırma etiği prensiplerine riayet edilerek tarafımdan yazılmıştır.

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmasında;

- Tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
  - Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
  - Tez çalışmasında yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfla bulunarak kaynak gösterdiğimi,
  - Kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
  - Bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu,
- bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

24/10/2024

Muhammet DEMİRCİ

TEŞEKKÜR

Uzmanlık eğitimim boyunca bilgi ve tecrübeleriyle bana yol gösteren ve klinik tecrübelerini esirgemeyen her konuda desteğini hissettiğim kıymetli danışman hocam Sayın Doç. Dr. Meltem ZİHNİ KORKMAZ'a,

Yardımları ve desteği ile hep yanımda olan, sonsuz tecrübeleriyle bizlere ışık tutan değerli hocalarım Prof. Dr. Oğuz KÖSE, Dr. Öğr. Üyesi Hatice YEMENOĞLU ve Öğr. Gör. Semih Alperen BOSTAN'a,

İyi günde kötü günde beraber olup, uzmanlık sürecince beraber yol aldığımız sevgili mesai arkadaşlarıma ve hayatımın geri kalanında beraber yürüyeceğimiz her zaman yanımda olduklarını bildiğim sevgili dostlarıma,

Çalışma hayatımı keyifli bir hale getiren bölüm personelimizin her birine,

Hayatımın her anında gösterdikleri inanç ve özveri ile bugünlere gelmemde büyük emekleri olan, sonsuz sevgi ve saygı duyduğum canım aileme,

Tanıştığımız günden beri beni dünyanın en şanslı insanı yapan, her zorlukta koşulsuz yanımda olan ve tez sürecimde de desteğini esirgemeyen sevgili eşim Melisa DEMİRCİ'ye,

Sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

İÇİNDEKİLER

ETİK BEYAN.....	I
TEŞEKKÜR.....	II
ÖZET	XII
ABSTRACT.....	XIII
SİMGELER ve KISALTMALAR DİZİNİ.....	XIV
TABLolar DİZİNİ.....	XV
ŞEKİLLER DİZİNİ	XIX
1. GİRİŞ.....	1
2. GENEL BİLGİLER.....	4
2.1. Diş Hekimliği Tarihçesi	4
2.2. Periodontolojinin Tarihsel Gelişimi	5
2.3. Türkiye’de Diş Hekimliği ve Periodontoloji Eğitimin Tarihçesi.....	9
2.4. Türkiye’deki Doktora Programı	10
2.4. Türkiye’deki Uzmanlık Eğitimi	11
2.5. Periodontoloji Uzmanlık Eğitimi Çekirdek Müfredatı (TUKMOS).....	13
2.5.1. Müfredatın Amacı ve Hedefleri.....	13
2.5.2. Müfredat Çalışmasının Tarihsel Süreci	13
2.5.3. Uzmanlık Eğitimi Süreci	13
2.5.4. Temel Yetkinlikler.....	14
2.5.5. Öğrenme ve Öğretme Yöntemleri	16

2.5.6. Yapılandırılmış Eğitim Etkinlikler	17
2.5.6.1. Sunum.....	17
2.5.6.2. Seminer.....	17
2.5.6.3. Olgu Tartışması	17
2.5.6.4. Makale Tartışması	17
2.5.6.5. Dosya Tartışması	18
2.5.6.6. Konsey	18
2.5.6.7. Kurs	18
2.5.7. Uygulamalı Eğitim Etkinlikleri (UE).....	18
2.5.7.1. Ayaktan Hasta Bakımı ve Cerrahi Olmayan Tedavisi	18
2.5.7.2. Ayaktan Hasta Bakımı ve Cerrahi Tedavisi	19
2.5.8. Bağımsız ve Keşfederek Öğrenme Etkinlikleri (BE).....	19
2.5.8.1. Akran Öğrenmesi.....	19
2.5.8.2. Literatür Okuma	19
2.5.8.3. Araştırma	19
2.5.8.4. Öğretme	19
2.5.9. Eğitim Standartları.....	19
2.5.10. Rotasyon Hedefleri	20
2.6. Dünyada Periodontoloji Eğitim.....	20
3. GEREÇ ve YÖNTEM	26
3.1. Verilerin Analizi.....	28
4.BULGULAR.....	32

4.1. ‘Yaşınız?’ soruna verilen cevapların değerlendirilmesi.....	32
4.2. ‘Cinsiyetiniz?’ sorusuna verilen cevapların değerlendirilmesi	32
4.3. ‘Periodontoloji uzmanlık eğitiminde kaçınıcı yılınız?’ sorusuna verilen yanıtların değerlendirilmesi.....	33
4.4. ‘Periodontoloji bölümünü tercih etmenizın nedeni nedir?’ sorusuna verilen yanıtların değerlendirilmesi	34
4.5. ‘Periodontoloji uzmanlık eğitim süresinin 3 yıl olması konusundaki düşünceniz nedir?’ sorusuna verilen yanıtların değerlendirilmesi.....	36
4.6. ‘Eğitim gördüğünüz fakülte kaç yıllık bir fakültedir?’ sorusuna verilen yanıtların değerlendirilmesi.....	37
4.7. Pratik eğitiminde gerçekleştirilen cerrahi olmayan tedavi yöntemlerden kendinizi eksik gördüğünüz tedaviler nelerdir?’ sorusuna verilen cevapların incelenmesi.....	38
4.8. Pratik eğitiminde gerçekleştirilen cerrahi periodontal tedavi yöntemlerden kendinizi eksik gördüğünüz tedaviler nelerdir?’ sorusuna verilen cevapların incelenmesi.....	39
4.9. ‘Eğitim gördüğünüz anabilim dalında her bir uzmanlık öğrencisi tarafından klinikte günlük ortalama kaç hasta bakılmaktadır?’ sorusuna verilen yanıtların değerlendirilmesi.....	41
4.10. ‘Eğitim gördüğünüz anabilim dalında bir uzmanlık öğrencisi mezun oluncaya kadar ortalama kaç tane mukogingival cerrahi yapmaktadır?’ sorusuna verilen yanıtların değerlendirilmesi	42
4.11. ‘Eğitim gördüğünüz anabilim dalında bir uzmanlık öğrencisi mezun oluncaya kadar ortalama kaç tane implant cerrahisi yapmaktadır?’ sorusuna verilen yanıtların değerlendirilmesi.....	43

4.12. ‘Eğitim gördüğünüz anabilim dalında bir uzmanlık öğrencisi mezun oluncaya kadar ortalama kaç tane komplike ileri cerrahiler (direk sinüs lifting cerrahisi, kret split cerrahisi, ramus greft cerrahisi gibi) yapmaktadır?’ sorusuna verilen yanıtların değerlendirilmesi.....	44
4.13. ‘Tedavi ettiğiniz hasta sayısı ve gördüğünüz vaka çeşitliliğinin, mesleki yeterlilik için size gerekli bilgi ve tecrübeyi kazandırdığını düşünüyor musunuz?’ sorusuna verilen yanıtların değerlendirilmesi	46
4.14. ‘TUKMOS tarafından periodontoloji alanında eğitim gören uzmanlık öğrencilerinin toplamda 2 farklı bölümde, 2 aylık bir süre boyunca rotasyon eğitimi alması kararlaştırılmıştır. Ağız, Diş ve Çene Cerrahisi ve Anesteziyoloji ve Reanimasyon bölümlerine yapılan rotasyonları faydalı buluyor musunuz?’ sorusuna verilen yanıtların değerlendirilmesi	47
4.15. ‘TUKMOS tarafından belirlenen rotasyon alanları dışında 1 bölüme daha rotasyon yapma şansınız olsa hangi bölümün olmasını isterdiniz?’ sorusuna verilen yanıtların değerlendirilmesi	49
4.16. ‘Cerrahi veya cerrahi olmayan periodontal tedaviler sırasında sık karşılaşılabileceğiniz bazı komplikasyonlar aşağıda verilmiştir. Bu komplikasyonlardan karşılaştıklarınızı işaretleyiniz?’ sorusuna verilen yanıtların değerlendirilmesi.....	50
4.17. ‘Hayati öneme sahip sistemik hastalığı bulunan (kontROLSÜZ diyabet, organ transplantasyonu, konjenital kalp hastalıkları, epilepsi vb.) bir hastaya ilk yaklaşımınız nasıl olur?’ sorusuna verilen yanıtların değerlendirilmesi.....	51

4.18. ‘Aldığınız uzmanlık eğitiminin karşınıza çıkan sistemik hastalıklar ve meydana gelebilecek komplikasyonlarla başa çıkabilmek için gereken bilgi ve tecrübeyi kazandırdığını düşünüyor musunuz?’ sorusuna verilen yanıtların değerlendirilmesi.	53
4.19. ‘Anabilim dalınızda bulunmayanları işaretleyiniz?’ sorusuna verilen yanıtların değerlendirilmesi.....	54
4.20. ‘Eğitim aldığınız fakültede aktif olarak katıldığınız hangi eğitim etkinlikleri yapılmaktadır?’ sorusuna verilen yanıtların değerlendirilmesi.....	56
4.21. ‘Kongreler ve bilimsel toplantılara katılım ve sunum yapma konularında teşvik ediliyor musunuz?’ sorusuna verilen yanıtların değerlendirilmesi	57
4.22. ‘Aktif olarak bilimsel araştırmalarda bulunuyor musunuz?’ sorusuna verilen yanıtların değerlendirilmesi	58
4.23. ‘Kaç adet bilimsel araştırmada rol aldınız ve/veya almaktasınız?’ sorusuna verilen yanıtların değerlendirilmesi	59
4.24. ‘Tez yazımına uzmanlık eğitiminizin hangi döneminde başladınız?’ sorusuna verilen yanıtların değerlendirilmesi	60
4.25. ‘Tez yazımı ve kurallarını öğrenmek amacıyla nerelerden yardım aldınız?’ sorusuna verilen yanıtların değerlendirilmesi	61
4.26. ‘Uzmanlık eğitimi verimli bir şekilde tamamlamak için tez yazımının gerekli olduğuna inanıyor musunuz?’ sorusuna verilen yanıtların değerlendirilmesi	62
4.27. ‘Uzmanlık eğitiminizi tamamladıktan sonra kariyerinize öğretim üyesi olarak devam etmeyi düşünüyor musunuz?’ sorusuna verilen yanıtların değerlendirilmesi .	63
4.28. ‘Periodontoloji uzmanlık eğitiminiz boyunca konsültasyon yoluyla en fazla iletişimde olduğunuzun bölüm hangisidir?’ sorusuna verilen yanıtların değerlendirilmesi.....	64

4.29. ‘Periodontoloji uzmanlık eğitiminin ülkemizde daha nitelikli olabilmesi için varsa önerileriniz ve düşünceleriniz nelerdir?’ sorusuna verilen yanıtların değerlendirilmesi.....	65
4.30. Araştırmamıza katılan uzmanlık öğrencilerinin ‘Aktif olarak bilimsel araştırmalarda bulunuyor musunuz?’ sorusuna ve ‘Kariyerinize öğretim üyesi olarak devam etmeyi düşünüyor musunuz?’ sorusuna verdikleri yanıtlarla katılımcıların yaşları arasında bir ilişki olup olmadığının değerlendirilmesi.....	67
4.31. Araştırmamıza katılan uzmanlık öğrencilerinin ‘Aktif olarak bilimsel araştırmalarda bulunuyor musunuz?’ sorusuna ve ‘Kariyerinize öğretim üyesi olarak devam etmeyi düşünüyor musunuz?’ sorusuna verdikleri yanıtlarla katılımcıların cinsiyetleri arasında bir ilişki olup olmadığının değerlendirilmesi.....	68
4.32. Araştırmamıza katılan uzmanlık öğrencilerinin ‘Periodontoloji uzmanlık eğitiminde kaçınıcı yılınız?’ sorusuna ve ‘Cerrahi periodontal tedavi yöntemlerden kendinizi eksik gördüğünüz tedaviler nelerdir?’ sorusuna verdikleri yanıtlar arasında bir ilişki olup olmadığının değerlendirilmesi.....	70
4.33. Araştırmamıza katılan uzmanlık öğrencilerinin ‘Periodontoloji uzmanlık eğitiminde kaçınıcı yılınız?’ sorusuyla, ‘Pratik eğitiminde gerçekleştirilen cerrahi olmayan tedavi yöntemlerden kendinizi eksik gördüğünüz tedaviler nelerdir?’ sorusuna verdikleri yanıtlar arasında bir ilişki olup olmadığının değerlendirilmesi...	74
4.34. Araştırmamıza katılan uzmanlık öğrencilerinin ‘Periodontoloji uzmanlık eğitiminde kaçınıcı yılınız?’ sorusuna verdikleri yanıtlarla, ‘Aktif olarak bilimsel araştırmalarda bulunuyor musunuz?’ sorusuna verdikleri yanıtlar arasında bir ilişki olup olmadığının değerlendirilmesi	77

4.35. Araştırmamıza katılan uzmanlık öğrencilerinin ‘Periodontoloji bölümünü tercih etmenizden nedeni nedir?’ sorusuna ve ‘Kariyerinize öğretim üyesi olarak devam etmeyi düşünüyor musunuz?’ sorusuna verdikleri yanıtlar arasında bir ilişki olup olmadığının değerlendirilmesi	78
4.36. Araştırmamıza katılan uzmanlık öğrencilerinin ‘Eğitim gördüğünüz fakülte kaç yıllık bir fakülte?’ sorusuna verdikleri cevaplar ile ‘Uzmanlık öğrencileri tarafından günlük ortalama kaç hasta bakılmaktadır?’ ve ‘Uzmanlık öğrencileri ortalama kaç tane mukogingival cerrahi yapmaktadır?’ sorusuna verdikleri yanıtlar arasında bir ilişki olup olmadığının değerlendirilmesi.....	80
4.37. Araştırmamıza katılan uzmanlık öğrencilerinin ‘Eğitim gördüğünüz fakülte kaç yıllık bir fakülte?’ sorusuna verdikleri cevaplar ile ‘. Eğitim gördüğünüz anabilim dalında uzmanlık öğrencisi ortalama kaç tane implant cerrahisi yapmaktadır?’ ve ‘Eğitim gördüğünüz anabilim dalında, mezun oluncaya kadar ortalama kaç tane komplike, ileri cerrahi yapılmaktadır?’ sorusuna verdikleri yanıtlar arasında bir ilişki olup olmadığının değerlendirilmesi	84
4.38. Araştırmamıza katılan uzmanlık öğrencilerinin ‘Eğitim gördüğünüz fakülte kaç yıllık bir fakülte?’ sorusuna verdikleri cevaplar ile ‘Aktif olarak katıldığınız hangi eğitim etkinlikleri yapılmaktadır?’ sorusuna verdikleri yanıtlar arasında bir ilişki olup olmadığının değerlendirilmesi	87
4.39. Araştırmamıza katılan uzmanlık öğrencilerinin ‘Tedavi ettiğiniz hasta sayısı mesleki yeterlilik için size gerekli bilgi ve tecrübeyi kazandırdığını düşünüyor musunuz?’ sorusuna verdikleri cevaplar ile ‘Cerrahi periodontal tedavi yöntemlerden kendinizi eksik gördüğünüz tedaviler nelerdir?’ sorusuna verdikleri yanıtlar arasında bir ilişki olup olmadığının değerlendirilmesi	89

4.40. Araştırmamıza katılan uzmanlık öğrencilerinin ‘Tedavi ettiğiniz hasta sayısı ve gördüğünüz vaka çeşitliliğinin, mesleki yeterlilik için size gerekli bilgi ve tecrübeyi kazandırdığını düşünüyor musunuz?’ sorusuna verdikleri cevaplar ile Eğitim gördüğünüz anabilim dalında her bir uzmanlık öğrencisi tarafından klinikte günlük ortalama kaç hasta bakılmaktadır?’ ve ‘Eğitim gördüğünüz anabilim dalında bir uzmanlık öğrencisi mezun oluncaya kadar ortalama kaç tane mukogingival cerrahi ve implant cerrahisi yapmaktadır?’ sorularına verdikleri yanıtlar arasında bir ilişki olup olmadığının değerlendirilmesi 93

4.41. Araştırmamıza katılan uzmanlık öğrencilerinin ‘Tedavi ettiğiniz hasta sayısı ve gördüğünüz vaka çeşitliliğinin, mesleki yeterlilik için size gerekli bilgi ve tecrübeyi kazandırdığını düşünüyor musunuz?’ sorusuna verdikleri cevaplar ile ‘Ortalama kaç tane komplike ileri cerrahiler yapılmaktadır?’ ve ‘Aldığınız uzmanlık eğitiminin karşınıza çıkan komplikasyonlarla başa çıkabilmek için gereken bilgi ve tecrübeyi kazandırdığını düşünüyor musunuz?’ sorusuna verdikleri yanıtlar arasında bir ilişki olup olmadığının değerlendirilmesi 97

4.43. Araştırmamıza katılan uzmanlık öğrencilerinin ‘Kongreler ve bilimsel toplantılara katılım ve sunum yapma konularında teşvik ediliyor musunuz?’ sorusuna verdikleri cevaplar ile ‘Aktif olarak bilimsel araştırmalarda bulunuyor musunuz?’ ve ‘Uzmanlık eğitiminizi tamamladıktan sonra kariyerinize öğretim üyesi olarak devam etmeyi düşünüyor musunuz?’ sorusuna verdikleri yanıtlar arasında bir ilişki olup olmadığının değerlendirilmesi 99

4.44. Araştırmamıza katılan uzmanlık öğrencilerinin ‘Uzmanlık eğitiminizi verimli bir şekilde tamamlamak için tez yazımının gerekli olduğuna inanıyor musunuz?’ sorusuna verdikleri cevaplar ile ‘Uzmanlık eğitiminizi tamamladıktan sonra

kariyerinize öğretim üyesi olarak devam etmeyi düşünüyor musunuz?’ sorusuna verdikleri yanıtlar arasında bir ilişki olup olmadığının değerlendirilmesi.....	102
5.TARTIŞMA	105
6. SONUÇLAR ve ÖNERİLER	122
KAYNAKLAR	124
EKLER.....	132
EK-1. Özgeçmiş	132
Ek-2. Etik Kurul Onay Formu.....	133
Ek-3. Dekanlık Onayı.....	134
EK-4. İntihal Raporu.....	135
EK-5. Bilgilendirilmiş Gönüllü Olur Formu.....	136
EK-6. Anket Soruları	137

ÖZET

Türkiye’deki Diş Hekimliği Fakültelerinde Verilen Periodontoloji Uzmanlık Eğitiminin Uzmanlık Öğrencileri Tarafından Değerlendirilmesi

Amaç: Bu çalışmanın amacı, Türkiye'deki diş hekimliği fakültelerinde verilen periodontoloji uzmanlık eğitiminin, bu alanda eğitim gören araştırma görevlileri tarafından nasıl değerlendirildiğini incelemektir.

Gereç ve Yöntem: Bu araştırma, tanımlayıcı ve kesitsel bir anket çalışmasıdır. Kullanılan tarama modeli doğrultusunda, literatürdeki benzer çalışmalar, Tıpta ve Diş Hekimliğinde Uzmanlık Eğitimi Yönetmeliği ile Periodontoloji Uzmanlık Eğitim Müfredatı incelenerek anket formu oluşturulmuştur. Anket, 1 açık uçlu ve 28 kapalı uçlu olmak üzere toplam 29 sorudan oluşmaktadır ve ‘Google Formlar’ ile hazırlanmıştır. Anket bağlantısı uzmanlık öğrencilerinin e-posta adreslerine gönderilmiştir. Analizler IBM SPSS 25 programında gerçekleştirilmiş, kategorik veriler sayı ve yüzde ile ifade edilmiştir. Anlamlılık düzeyi $p<0,05$ olarak belirlenmiştir.

Bulgular: Toplam 209 uzmanlık öğrencisi çalışmaya katılmıştır. Katılımcıların çoğunluğu periodontoloji bölümünü isteyerek seçmiştir. Öğrencilerin çoğu, ileri cerrahi işlemlerde kendilerini yetersiz hissetmektedir. Fakülteler arasında, günlük hasta sayısı ve cerrahi işlem türü açısından farklılıklar gözlemlenmiştir. Katılımcıların büyük kısmı protetik diş tedavisine rotasyon yapmak istemektedir. Eğitim etkinlikleri arasında bilimsel seminerler daha sık düzenlenmektedir. Akademisyen olma isteği, istemeyenlerden azdır. Uzmanlık sürecinin ilerleyen dönemindeki öğrenciler, cerrahi tedavilerde kendilerini daha yeterli hissetmektedir. Ancak, katılımcıların önemli bir kısmı aldıkları eğitimin yeterli bilgi ve tecrübe sağlamadığını düşünmektedir.

Sonuç: Türkiye’deki periodontoloji uzmanlık eğitiminde bazı farklılıklar ve eksiklikler tespit edilmiştir. Uzmanlık öğrencilerinin hasta sayıları ve cerrahi vaka deneyimlerinin farklı olması, standart bir eğitim verilmediğini göstermektedir. Daha yetkin uzman hekimlerin yetiştirilmesi için öğrenci kontenjanları fiziki şartların izin verdiği ölçüde açılmalı, donanımlı öğretim üyeleri istihdam edilmeli ve öğrencilerin akademik çalışmalara katılımı teşvik edilmelidir. Ayrıca, eğitimlerin standardizasyonu ve kontrolü için bir denetim mekanizması kurulması gerekmektedir.

Anahtar Sözcükler: Anket, Kesitsel çalışma, Uzmanlık eğitimi, Periodontoloji uzmanlık eğitimi, Periodontoloji uzmanlık öğrencileri

ABSTRACT

Evaluation of Periodontology Speciality Education in Dental Faculties in Turkey by Speciality Students

Objective: This study aims to evaluate how the specialization training in periodontology at dental faculties in Turkey is perceived by research assistants in this field.

Materials and Methods: This is a descriptive and cross-sectional survey study. A questionnaire was developed by reviewing similar studies, the Regulations on Specialization Training in Medicine and Dentistry, and the Periodontology Curriculum. The questionnaire includes 29 questions (1 open-ended and 28 closed-ended) and was created using Google Forms. The link was sent to the email addresses of specialty students. Analyses were performed using IBM SPSS 25, with categorical data expressed as frequencies and percentages. The significance level was set at $p < 0.05$.

Results: A total of 209 specialty students participated. Most chose the periodontology department willingly. Many students feel inadequate in advanced surgical procedures. Differences were noted among faculties regarding daily patient numbers and types of surgical procedures. A significant portion of participants expressed interest in rotating in prosthetic treatment. Scientific seminars were more frequently conducted than other educational activities. The desire to become academics was less than the desire not to. Students in later stages felt more competent in surgical treatments, yet many believe their training does not provide sufficient knowledge and experience.

Conclusion: Differences and shortcomings were identified in the periodontology specialization training in Turkey. Variations in patient numbers and surgical experiences suggest a lack of standardized education. To improve competency, student quotas should be increased, and a control mechanism for standardization should be established.

Keywords: Cross-sectional study, Periodontology speciality trainees, Periodontology speciality training, Questionnaire, Speciality training

SİMGELER ve KISALTMALAR DİZİNİ

ADÜ	: Adnan Menderes Üniversitesi
ALES	: Akademik Personel ve Lisansüstü Eğitimi Giriş Sınavı
>	: Büyüktür
CODA	: Amerikan Diş Hekimleri Birliği Diş Akreditasyon Komisyonu
ECTS	: Avrupa Kredi Transfer Sistemi
EFP	: Avrupa Periodontoloji Federasyonu
DSÖ	: Dünya Sağlık Örgütü
<	: Küçüktür
MÖ	: Milattan Önce
n	: Kişi sayısı
ÖSYM	: Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sistemi
p	: Anlamlılık değeri
TUK	: Tıpta Uzmanlık Kurulu
TUKMOS	: Tıpta Uzmanlık Kurulu Müfredat Oluşturma ve Standartları Belirleme Sistemi
TTB	: Türk Tabipler Birliği
YÖK	: Yükseköğretim Kurulu
%	: Yüzde

TABLolar DİZİNİ

Tablo 4.1. Yaş (min,max,medyan).....	32
Tablo 4.2. Uzmanlık öğrencilerinin cinsiyete göre dağılımları	32
Tablo 4.3. Uzmanlık öğrencilerinin eğitim dönemlerine göre dağılımı.....	33
Tablo 4.4. Uzmanlık öğrencilerinin ‘Periodontoloji bölümünü tercih etmenizden nedeni nedir?’ sorusuna verdikleri cevaplara göre dağılımları	35
Tablo 4.5. Uzmanlık öğrencilerinin periodontoloji uzmanlık eğitim süresinin 3 yıl olması hakkındaki görüşlerinin dağılımı	36
Tablo 4.6. Uzmanlık öğrencilerinin eğitim gördükleri fakültelerin kaç yıllık eğitim geçmişine sahip olduklarının dağılımı.....	37
Tablo 4.7. Uzmanlık öğrencilerinin ‘Pratik eğitiminde gerçekleştirilen cerrahi olmayan tedavi yöntemlerden kendinizi eksik gördüğünüz tedaviler nelerdir?’ sorusuna verdikleri cevapların dağılımı	38
Tablo 4.8. Uzmanlık öğrencilerinin cerrahi periodontal tedavi yöntemlerden kendini eksik gördüğü yöntemlerin dağılımı	40
Tablo 4.9. Uzmanlık öğrencilerinin günlük ortalama kaç hasta baktıklarının dağılımları	41
Tablo 4.10. Uzmanlık öğrencilerinin ortalama kaç tane mukogingival cerrahi yaptıklarının dağılımları	42
Tablo 4.11. Uzmanlık öğrencilerinin ortalama kaç tane implant cerrahisi yaptığının dağılımı.....	43
Tablo 4.12. Uzmanlık öğrencilerinin ortalama kaç tane komplike ileri cerrahi (direk sinüs lifting cerrahisi, kret split cerrahisi, ramus greft cerrahisi gibi) yaptıklarının dağılımı..	45

Tablo 4.13. Uzmanlık öğrencilerinin ‘Tedavi ettiğiniz hasta sayısı ve gördüğünüz vaka çeşitliliğinin, mesleki yeterlilik için size gerekli bilgi ve tecrübeyi kazandırdığını düşünüyor musunuz?’ sorusuna verdikleri cevaplara göre dağılımları	46
Tablo 4.14. Uzmanlık öğrencilerinin rotasyonların faydalı bulup bulmaması hakkındaki düşüncelerinin dağılımı.....	48
Tablo 4. 15. Uzmanlık öğrencilerinin TUKMOS’un belirlediği rotasyon alanları dışında rotasyon yapmak istediği alanların dağılımı	49
Tablo 4. 16. Uzmanlık öğrencilerinin sık olarak karşılaştıkları komplikasyonların dağılımı	51
Tablo 4. 17. Uzmanlık öğrencilerinin sistemik hastalığı bulunan hastalara yaklaşımlarının dağılımı	52
Tablo 4.18. Uzmanlık öğrencilerinin ‘Aldığınız uzmanlık eğitiminin karşınıza çıkan sistemik hastalıklar ve meydana gelebilecek komplikasyonlarla başa çıkabilmek için gereken bilgi ve tecrübeyi kazandırdığını düşünüyor musunuz?’ sorusuna verdikleri cevaplara göre dağılımları	53
Tablo 4.19. Anabilim dalında bulunmayan fiziki şartların dağılımı	55
Tablo 4.20. Uzmanlık öğrencilerinin katıldıkları eğitim etkinliklerinin dağılımları	56
Tablo 4.21. Uzmanlık öğrencilerinin ‘Kongreler ve bilimsel toplantılara katılım ve sunum yapma konularında teşvik ediliyor musunuz?’ sorusuna verdikleri cevaplara göre dağılımları	57
Tablo 4.22. Uzmanlık öğrencilerinin ankette bulunan ‘Aktif olarak bilimsel araştırmalarda bulunuyor musunuz?’ sorusuna verdikleri cevaplara göre dağılımları ...	58
Tablo 4.23. Uzmanlık öğrencilerinin yaptıkları bilimsel araştırma sayılarının dağılımı	59

Tablo 4.24. Uzmanlık öğrencilerinin tez yazımına başlama dönemlerine göre dağılımları	60
Tablo 4. 25. Uzmanlık öğrencilerinin ‘Tez yazımı ve kurallarını öğrenmek amacıyla nerelerden yardım aldınız?’ sorusuna verdikleri cevaplara göre dağılımları	61
Tablo 4.26. Uzmanlık öğrencilerinin tez yazımının gerekliliği hakkındaki düşüncelerinin dağılımı	62
Tablo 4.27. Uzmanlık öğrencilerinin akademisyen olma isteğinin dağılımı	63
Tablo 4.28. Uzmanlık öğrencilerinin ‘Periodontoloji uzmanlık eğitiminiz boyunca konsultasyon yoluyla en fazla iletişimde olduğunuzun bölüm hangisidir?’ sorusuna verdikleri cevaplara göre dağılımları	65
Tablo 4.29. Uzmanlık öğrencilerin bilimsel araştırmada bulunma ve akademisyen olmayı isteme durumuna göre yaşlarının dağılımı.....	68
Tablo 4.30. Uzmanlık öğrencilerin bilimsel araştırmada bulunma ve akademisyen olmayı isteme durumuna göre cinsiyet dağılımları.....	69
Tablo 4.31. Uzmanlık öğrencilerin ‘Periodontoloji uzmanlık eğitiminde kaçınıcı yılınız?’ sorusuna ve ‘Cerrahi periodontal tedavi yöntemlerden kendinizi eksik gördüğünüz tedaviler nelerdir?’ sorusuna verdikleri cevaplar arasındaki ilişki	73
Tablo 4.32. Uzmanlık öğrencilerinin ‘Periodontoloji uzmanlık eğitiminde kaçınıcı yılınız?’ sorusuna ve ‘Pratik eğitiminde gerçekleştirilen cerrahi olmayan tedavi yöntemlerden kendinizi eksik gördüğünüz tedaviler nelerdir?’ sorusuna verdikleri yanıtlar arasındaki ilişki.....	76
Tablo 4.33. Uzmanlık öğrencilerin uzmanlık eğitiminin hangi döneminde olduğu ile bilimsel çalışmalarda bulunma durumu arasındaki ilişki	78
Tablo 4. 34. Uzmanlık öğrencilerin periodontoloji bölümünü tercih sebebiyle akademisyen olma isteği arasındaki ilişki	80

Tablo 4.35. Fakültelerin eğitim geçmişi ile günlük bakılan hasta sayısı ve yapılan mukogingival cerrahi sayıları arasındaki ilişki	83
Tablo 4.36. Fakültelerin eğitim geçmişi ile yapılan implant cerrahi sayısı ve ileri cerrahi sayıları arasındaki ilişki	87
Tablo 4.37. Fakültelerin eğitim geçmişi ile yapılan eğitim etkinlikleri arasındaki ilişki	89
Tablo 4.38. Uzmanlık öğrencilerin ‘Tedavi ettiğiniz hasta sayısı mesleki yeterlilik için size gerekli bilgi ve tecrübeyi kazandırdığını düşünüyor musunuz?’ sorusuna verdikleri cevaplar ile ‘Cerrahi periodontal tedavi yöntemlerden kendinizi eksik gördüğünüz tedaviler nelerdir?’ sorusuna verdikleri yanıtlar arasındaki ilişkiler	92
Tablo 4. 39. Araştırmamıza katılan uzmanlık öğrencilerinin tedavi ettiği vaka sayısının yeterli tecrübeyi kazandırdığını düşünme durumu ile implant cerrahi sayısı arasındaki ilişki.	95
Tablo 4.40. Araştırmamıza katılan uzmanlık öğrencilerinin tedavi ettiği vaka sayısının yeterli tecrübeyi kısmen kazandırdığını düşünme durumu ile bakılan ortalama günlük hasta sayısı ve yapılan mukogingival ameliyat sayısı arasındaki ilişki	96
Tablo 4.41. Araştırmamıza katılan uzmanlık öğrencilerinin tedavi ettiği vaka sayısının yeterli tecrübeyi kazandırma durumu ile yapılan ileri cerrahi sayısı ve komplikasyonlarla başa çıkabilme durumu arasındaki ilişki.....	99
Tablo 4.42. Uzmanlık öğrencilerinin kongreler ve bilimsel toplantılara teşvik edilme durumu ile bilimsel çalışmalara katılma ve akademisyen olma isteği arasındaki ilişki	102
Tablo 4.43. Uzmanlık eğitimini tamamlamak için tez yazımının gerekli olma durumu ile akademisyen olma isteği arasındaki ilişki	104

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 3.1. Power analiz ekran görüntüsü	29
Şekil 3.2. Anketin ilk bölümünün ekran görüntüsü.....	30
Şekil 3.3. Anket ilk sayfa ekran görüntüsü.....	30
Şekil 3.4. Anket son sayfa ekran görüntüsü	31
Şekil 3.5. Anketin bir kez doldurulabileceğini gösteren güvenlik sistemi ekranı	31
Şekil 4.1. Ankete katılan uzmanlık öğrencilerinin cinsiyet dağılım grafiği.....	33
Şekil 4.2. Ankete katılan uzmanlık öğrencilerinin uzmanlık eğitimlerinin kaçınıcılarında olduklarının dağılım grafiği.....	34
Şekil 4.3. Ankete katılan uzmanlık öğrencilerinin periodontoloji alanını tercih etme nedenlerinin dağılım grafiği	35
Şekil 4.4. Ankete katılan uzmanlık öğrencilerinin, periodontoloji alanındaki verilen 3 yıllık eğitimin süresi hakkındaki düşüncelerinin dağılım grafiği	36
Şekil 4.5. Ankete katılan uzmanlık öğrencilerinin, eğitim aldıkları fakültenin kaç yıllık bir fakülte olduğunu gösteren dağılım grafiği	37
Şekil 4.6. Ankete katılan uzmanlık öğrencilerinin, kendilerini eksik gördükleri cerrahisiz periodontal tedavi yöntemlerini gösteren dağılım grafiği.....	39
Şekil 4.7. Ankete katılan uzmanlık öğrencilerinin, kendilerini eksik gördükleri cerrahisiz periodontal tedavi yöntemlerini gösteren dağılım grafiği.....	41
Şekil 4.8. Ankete katılan uzmanlık öğrencilerinin, günlük olarak baktıkları ortalama hasta sayılarını gösteren dağılım grafiği	42
Şekil 4. 9. Eğitim süresi boyunca yaptıkları mukogingival cerrahi sayılarını gösteren dağılım grafiği.....	43
Şekil 4. 10. Uzmanlık öğrencilerinin yaptıkları implant sayılarını gösteren dağılım grafiği	44

Şekil 4. 11. Uzmanlık öğrencilerinin yaptıkları komplike cerrahi sayılarını gösteren dağılım grafiği.....	45
Şekil 4. 12. Ankete katılan uzmanlık öğrencilerinin, baktıkları hasta sayısı ve gördükleri vaka çeşitliğinin yeterliliğini gösteren dağılım grafiği.....	47
Şekil 4. 13. Katılımcıların aldıkları rotasyon eğitimini faydalı bulup bulmadığını gösteren dağılım grafiği.....	48
Şekil 4. 14. Ankete katılan uzmanlık öğrencilerinin, almak istedikleri rotasyon alanlarını gösteren dağılım grafiği	50
Şekil 4. 15. Ankete katılan uzmanlık öğrencilerinin karşılaştıkları komplikasyonları gösteren dağılım grafiği	51
Şekil 4. 16. Ankete katılan uzmanlık öğrencilerinin, hayati öneme sahip sistemik hastalığı bulunan hastalara yaklaşımlarını gösteren dağılım grafiği	52
Şekil 4. 17. Ankete katılan uzmanlık öğrencilerinin, meydana gelen komplikasyonları yönetebilme durumunu gösteren dağılım grafiği.....	54
Şekil 4. 18. Ankete katılan uzmanlık öğrencilerinin, eğitim gördükleri anabilim dalında bulunmayan fiziki şartların gösterildiği dağılım grafiği	55
Şekil 4. 19. Ankete katılan uzmanlık öğrencilerinin, eğitim süreleri boyunca aktif olarak katıldıkları eğitim etkinliklerini gösteren dağılım grafiği.....	57
Şekil 4. 20. Ankete katılan uzmanlık öğrencilerinin, kongreler ve bilimsel toplantılara teşvik edilip edilmeme durumunu gösteren dağılım grafiği	58
Şekil 4. 21. Ankete katılan uzmanlık öğrencilerinin, aktif olarak bilimsel araştırmalarda bulunma durumunu gösteren dağılım grafiği.....	59
Şekil 4. 22. Ankete katılan uzmanlık öğrencilerinin, kaç adet bilimsel çalışmada rol aldığını gösteren dağılım grafiği.....	60

Şekil 4. 23. Ankete katılan uzmanlık öğrencilerinin, tez yazımına ne zaman başladıklarını gösteren dağılım grafiği	61
Şekil 4. 24. Ankete katılan uzmanlık öğrencilerinin, tez yazım sürecinde aldıkları yardımları gösteren dağılım grafiği	62
Şekil 4. 25. Ankete katılan uzmanlık öğrencilerinin, tez yazımının gerekliliği hakkındaki düşüncelerini gösteren dağılım grafiği	63
Şekil 4. 26. Ankete katılan uzmanlık öğrencilerinin akademisyen olma isteklerini gösteren dağılım grafiği	64

1. GİRİŞ

Diş hekimliği hem batıda hem de doğuda uzun yıllar boyunca tıp içinde yer alan hekimlik dalıdır. Diş tedavileri yıllarca kendisini başka insanların yanında geliştiren, diş hekimi olmayan insanlar tarafından gerçekleştirilmiştir.¹ Bilimsel gelişmelerle ilişkili olarak uygulanan tanı ve tedavi prosedürlerinin farklılaşması ve çeşitlenmesiyle birlikte, tıp alanındakine benzer şekilde diş hekimliği alanında da branşlara ayrılmayı ve uzmanlaşmayı zorunlu hale getirmiştir. Dişleri destekleyen dokulardaki hastalıkları tedavi etmekle uğraşan bilim dalına periodontoloji denir. Ülkemizde 26.04.2011 tarihli ve 27916 sayılı Resmî Gazete’de yayınlanan 6225 sayılı “Torba Yasa”da diş hekimliğinin; Ağız, Diş ve Çene Cerrahisi, Ağız, Diş ve Çene Radyolojisi, Çocuk Diş Hekimliği, Endodonti, Ortodonti, Periodontoloji, Protetik Diş Tedavisi ve Restoratif Diş Tedavisi şeklindeki 8 ayrı çalışma alanı uzmanlık dalı olarak belirlenmiştir. Periodontoloji, Türkiye’de ayrı bir uzmanlık dalı olarak 6 Nisan 2011 tarihinde kabul edilmiştir.^{2,3}

Dünya Sağlık Örgütü’nün (DSÖ) yayınladığı raporlara göre, insanlarda en fazla görülen hastalıklar arasında periodontitis yer almaktadır.^{4,5} Periodontal dokularda meydana gelen hastalıklarla ilgili yapılan araştırmalar sonucunda, günümüzde olduğu gibi geçmiş yıllarda da çok sık rastlanılan bir hastalık olduğu anlaşılmaktadır. Yapılan araştırmalar sayesinde geçmiş yıllarda yaşayan insanlarda görülen periodontal hastalıkların şiddeti, modern zamanlarda yaşayan insanlara göre daha fazla olduğu görülmüştür.⁶

Hekimlerin farklı uzmanlık alanlarına yönelmesinde çeşitli faktörler etkili olur. Hekimlerin cinsiyeti, seçeceği alana karşı olan ilgisi, aile üyeleri ve eşlerinin etkisi, çalışma saatleri, sağlayacağı finansal fayda ve kazanacağı prestij gibi pek çok faktör etkili olmaktadır.^{6,7} Bunların dışında, karşılaşılabilecek vakaların karmaşıklığı, oluşabilecek

komplasyonlar ve aılabilecek tazminat davası korkusunun da hekimlerin seçimlerinde etkili olduğu bildirilmiştir.⁸

Avrupa Periodontoloji Federasyonu (EFP) tarafından 1996 yılında kaliteli yüksek lisansüstü eğitimin standardizasyonu amacıyla "Periodontoloji Lisansüstü Programları için Kalite Standartları" yayınlanmıştır. Yayınlanan bu belge, çekirdek bir müfredatı takip eden üç yıllık tam zamanlı bir uzmanlık eğitim programı ile periodontoloji alanında EFP tarafından akredite edilmiş bir lisansüstü program için temel oluşturmaktadır.⁹

Türkiye’de uzmanlık eğitimi, ‘Tıpta ve Diş Hekimliğinde Uzmanlık Eğitimi Yönetmeliği’ esas alınarak yürütülmektedir. ‘Tıpta ve Diş Hekimliğinde Uzmanlık Eğitimi Yönetmeliği’ ilk olarak 18/07/2009 tarihli 27292 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır. Günümüzde periodontoloji alanında verilen uzmanlık eğitimi, ‘Tıpta ve Diş Hekimliğinde Uzmanlık Eğitimi Yönetmeliği’nin belirlediği kurallar çerçevesinde oluşturulan uzmanlık programına göre gerçekleştirilmektedir. Periodontoloji uzmanlık eğitimi, Tıpta Uzmanlık Kurulu (TUK) tarafından oluşturulan uzmanlık eğitimi çekirdek müfredatı esaslarına göre verilmektedir. Hazırlanan ekirdek eğitim müfredatına, eğitim kurumlarının tamamının uyması gerekmektedir.¹⁰

Literatürde lkemizdeki lisansüstü Periodontoloji uzmanlık eğitiminin uzmanlık ğrencilerinin bakış açılarına göre değerlendirildiği kapsamlı bir çalışma bulunmamaktadır. Biz de bu eksiklikten yola çıkarak,

- TUK’un oluşturduğu çekirdek eğitim müfredatını dikkate alarak, günümüzde verilen periodontoloji eğitimini değerlendirmek,
- Periodontoloji uzmanlık eğitimi alan insanların demografik özelliklerini belirlemek,
- Uzmanlık ğrencilerinin diş hekimliği fakültelerinden aldıkları eğitimden memnuniyetlerini sorgulamak,

- Pratik eğitimde uygulanan tedaviler, baktıkları hasta ve yaptıkları ameliyat sayıları olmak üzere periodontoloji uzmanlık öğrencilerinin klinik tecrübelerini sorgulamak,
- Ulaştığımız sonuçlar doğrultusunda periodontoloji uzmanlık eğitime ait eksikliklerin tespit edilip giderilmesi konusunda katkı sağlamak ve ileriki tarihlerde yapılacak yeni çalışmalara rehber oluşturabilmek amacıyla bu anket çalışması yapılmıştır.

2. GENEL BİLGİLER

2.1. Diş Hekimliği Tarihçesi

Mezopotamya’da kurulan Babil Devleti zamanında ilk kez ilaç ve basit cerrahi yöntemleri ile hastalıkları iyileştirmeye çalışmışlardır. Başarılı olan hekimler ödüllendirilmiş, başarısız olan hekimler ise cezalandırılmıştır. MÖ 1792-1750 yılları arasında imparatorluğun kurucusu olan Hammurabi yazılı kanunlar oluşturmuştur. Bu kanunlar verilecek ödül ve cezaları içermektedir.^{11,12}

Eski zamanlara ait kayıtlar incelendiğinde MÖ 2700 yıllarında yaşayan en eski hekim olan İmhotep’in Mısır’da yaşadığı düşünülmektedir. İmhotep, başarıları sayesinde kendisini yaşadığı dönemde ve sonraki dönemlerde tıp tanrısı olarak kabul ettirmiştir.^{13,14} MÖ diş tedavilerinde uzmanlaşmış olarak bilinen ilk hekim ise Hesi-re’dir.¹⁵

Antik Yunan Medeniyeti zamanında yaşayan en önemli bilim insanı Hipokrates’tir. Hipokrat’ın adını taşıyan “Corpus Hippocraticum” (Hipokrat Külliyyatı) adı verilen eser 100’den fazla kitabı içermektedir. Ayrıca, hastalıkları tedavi eden hekimlerin herhangi bir ayrımcılık yapmamaları ve yapacakları tedavilerde kurallar dışına çıkmalarını engellemek amacıyla hekimliğe başlanmadan önce yemin etmeleri için kendi adını taşıyan bir yemin oluşturmuştur.^{1,16,17} 16. yüzyılda yaşamış ve diş hekimliğinde önemli insanlardan biri olan Leonardo da Vinci (1452-1519) diş şekillerini ayrı ayrı gösteren ilk hekimdir.¹⁸

Diş hekimliği, 18. yüzyıla kadar berber ve cerrahların mesleklerine ek olarak yaptıkları bir uğraş alanı olmuştur. Pierre Fauchard (1678-1761) tarafından modern diş hekimliğinin temelleri atılmıştır.^{18,19} 19. yüzyılda günümüzdeki implantasyon uygulaması ilk kez ortaya atılmıştır. 19. yüzyılda Würzburg’lu fizikçi C.W. Roentgen’in 8 Ekim 1895’de X ışınlarını keşfetmesiyle diş hekimliğinde bir çığır açılmıştır.^{1,20} 19.

yüzyılın başlarında Chapin A. Harris (1806-1860) ve arkadaşı Horace H. Hayden tarafından ilk diş hekimi okulu olan “Baltimore College of Dentistry” kurulmuştur. İlk uluslararası diş hekimliği kongresi 1889’da Paris’te yapılmıştır.¹

20. yüzyılda bilimsel ilerlemelerle ilişkili olarak, uygulanan tanı ve tedavi yöntemlerinin farklılaşması ve çeşitlenmesi, diş hekimliğinde anabilim dallarına ayrılmayı ve uzmanlaşmayı zorunlu kılmıştır. Türkiye’de 26.04.2011 tarih ve 27916 sayılı Resmî Gazete’de yayınlanan 6225 sayılı “Torba Yasa”da diş hekimliğinin; Endodonti, Ağız Diş ve Çene Radyolojisi, Periodontoloji, Ağız Diş ve Çene Cerrahisi, Restoratif Diş Tedavisi, Pedodonti, Protetik Diş Tedavisi ve Ortodonti şeklindeki 8 ayrı uzmanlık dalı olarak belirlenmiştir.²

2.2. Periodontolojinin Tarihsel Gelişimi

Dişlerin ağız içerisinde fonksiyonda kalabilmeleri için gerekli olan desteği periodonsiyum sağlar. Periodonsiyum; sement, periodontal ligament, diş eti ve alveolar kemik olmak üzere dört ana dokudan oluşur. İnsanların yeterli oral hijyen sağlayamamaları sonucunda mikrobiyal dental plağın dişler üzerinde birikmesiyle ortaya çıkan, dişleri destekleyen dokuların enfeksiyonuyla karakterize hastalığa periodontitis denir. Dişleri destekleyen dokulardaki meydana gelen hastalıkları tedavi etmekle uğraşan bilim dalına periodontoloji denir.²¹⁻²⁴ Dünya Sağlık Örgütü’nün (DSÖ) yayınladığı raporlara göre insanlarda en fazla görülen hastalıklar arasında periodontitis yer almaktadır.^{4,5}

Periodontal dokularda meydana gelen hastalıklar, yapılan araştırmalar sonucunda günümüzde olduğu gibi geçmiş yıllarda da çok sık rastlanılan bir hastalık olduğu anlaşılmaktadır. Yapılan araştırmalar incelendiğinde, geçmiş yıllarda yaşayan insanlarda görülen periodontal hastalıkların şiddetinin, modern zamanlarda yaşayan insanlara göre daha fazla olduğu görülmüştür.²⁵ Yapılan araştırmalarda, diyet alışkanlıklarının

değişmesine bağlı olarak görülen periodontal hastalık oranının yükseldiğine yönelik belgeler elde edilmiştir. Neolitik dönemden önceki yıllarda periodontal rahatsızlıkların daha sık görüldüğünü gösteren çalışmalar olsa da, geçmiş zamanlar ile günümüz arasında hastalık görülme sıklığı açısından belirgin bir farklılık olmadığını gösteren çalışmalar da mevcuttur.²⁶⁻²⁹

Yerleşik hayata geçtikten sonra karbonhidrat tüketiminin artışına bağlı olarak periodontal rahatsızlıklar ve çürük görülme oranı ciddi miktarda artmıştır.^{27,30} Sümerler zamanında diş taşı oluşumunun, diş eti hastalıklarının oluşmasında etkisi olduğu bilinmektedir.³¹ Bulunan Sümer tabletlerinde diş eti rahatsızlıklarına diş kurtlarının neden olduğuna inandıkları görülmüştür.^{32,33}

Eski Mısır Uygarlığı zamanında insanlar, tıbbi girişimler ve tedavi yöntemlerini tarif eden çok sayıda papirüs yazmışlardır. Ağız hastalıkları ve dişlerde meydana gelen rahatsızlıkların tedavisi ile alakalı papirüsler yazmışlardır.³⁴ Örneğin; Ebers Papirüs'ünde mobil dişleri sağlamlaştırmak amacıyla emmer buğdayı, aşı boyası ve bal karıştırılıp dişe uygulanmıştır. Bu karışımın diş besleyip, sağlamlaştıracığı düşünülmüştür.³⁵ Mobilitesi olan dişleri sağlamlaştırmak amacıyla altın tellerle dişleri splintleme ilk olarak Mısırlılar döneminde yapılmıştır.³⁶ Bulunan kayıtlar incelendiğinde, yaşadığı dönemde tıbbın babası olarak bilinen Hesi-re'nin, Mısır Uygarlığı zamanında yaşayan ilk diş hekimi olduğu görülmüştür.^{15,37}

Antik Hint ve Çin uygarlığına ait tıbbi kaynaklarda diş eti enflamasyonu, mobil dişler ve periodontal rahatsızlıklar tartışılmış, insanlara dişlerini temizlemeleri önerilmiştir.³⁷ Bu dönemde ilk kez diş macunu veya o zaman verdikleri ismiyle diş tozu tarif edilmiştir. Dişlerin yüzeyine uygulayarak dişleri temizlemeyi amaçlayan bu toz; sığır toynağı külü, ponza, mürrüsafı ve yumurta kabuğu karıştırılarak oluşturulmuştur.³⁸

Antik Yunan tıbbının en önemli ismi Hipokrat'tır. Hipokrat, Antik Yunan tıbbını tanrılardan, sihirden ve batıl inançlardan ayrı tutarak yapılan uygulamaları bilimsel bir temele dayandırması sebebiyle modern tıbbın babası olarak kabul edilmiştir.³⁹ Corpus Hippocraticum'da diş eti hastalıklarının etiyolojisi tartışılmış, dişler üzerinde biriken diş taşlarının enflamasyona neden olduğu ve diş etlerinde oluşan kanamanın ise dalakta bulunan bir rahatsızlıktan kaynaklanabileceği belirtilmiştir.^{36,40,41}

Eski Romalı Celcus, dişlerin sallanmasını diş köklerinin ve diş etinin zayıf olmasına bağlamıştır. Tedavisi için diş taşlarının temizlenmesini ve gevşek olan diş etinin kızgın bir alet ile koterize edilmesi gerektiğini söylemiştir. Ayrıca, gerekli görülmesi halinde sarkık ve gevşek olan diş etinin alveol kemiğe kadar eksize edilmesi gerektiğini belirtmiştir. Bu kayıtlar, ilk cerrahi diş eti tedavisi olarak değerlendirilir. Bizans İmparatorluğu zamanında yaşayan Paul d'Egine ise günümüze kadar gelen enflamasyon ve enfeksiyon ayrımını yapmıştır.⁴²

Orta Çağ döneminde yaşayan ve o dönemde cerrahinin babası olarak tanınan Ebu'l Kasım El-Zehravi'nin (936-1013) El-Tasrif adlı kitabı periodontoloji için çok önemli bilgiler içermektedir. Diş taşı oluşumunun etyolojik faktörlerini ve kendi geliştirdiği bir aletle diş taşı temizliğinin nasıl yapılacağını bizlere anlatmıştır.^{41,43,44} Bu dönemde yaşayan değerli diğer bilim adamlarından biri de İbn-i Sina'dır. İbn-i Sina, cerrahi diş eti tedavilerini nadiren kullanmayı tercih etmiş, genellikle periodontal hastalıkları bitkiler kullanarak tedavi etmeye çalışmıştır. Kanun adlı eserinde periodontal rahatsızlıklardan sık sık bahsetmiştir.^{18,36} 1385-1468 yılları arasında yaşayan Şerafettin Sabuncuoğlu, yazdığı Cerrahiyyetü'l Haniyye isimli eserinde hipertrofik diş eti, diş eti koterizasyonu ve lingual frenulumun alınmasının nasıl yapılması gerektiğini tarif etmiştir.^{21,45}

Sanayi devriminden sonra 1746 yılında Pierre Fauchard, periodontoloji ve oral cerrahi uygulamalarını anlatan Le Chirurgien Dentiste isimli kitabını yazmıştır. Kendi

geliştirdiği el aletleriyle periodontal hastalıkların tedavisini tarif etmiş, eski zamanlardan beri süregelen diş kurtları efsanesini ortadan kaldırarak modern diş hekimliğinin temellerini atmıştır. Diş hekimliği alanındaki çalışmalarıyla tarihe adını modern diş hekimliğinin kurucusu olarak altın harflerle yazdırmıştır.^{46,47}

19. yüzyılın başlarında Alman Leonard Koecker, Principles of Dental Surgery adlı kitabında periodontal hastalıklara genel veya lokal faktörlerin sebep olabileceğinden bahsetmiştir. 1815 yılında Levi Spear Parmly, mumyalanmış ipek kullanarak periodontal rahatsızlıkların önlenmesinde kullanılmak üzere diş ipini üretmiştir. Diş ipini bulup oral hijyen konusunda öncü olması sebebiyle oral hijyenin babası olarak kabul edilmiştir.⁴⁸ 1890 yılında D. Miller'in yazdığı "The Microorganism of the Human Mouth" kitabında bakterilerin periodontal hastalıkların etiyolojisindeki yerinden bahsedilmiştir. Periodontal hastalıkların spesifik bir bakteriden kaynaklanmadığını, ağız içerisinde sürekli olarak bulunan bakterilerin türlerinden kaynaklandığını söylemiştir. Yaptığı bu çalışmalar, ileride ortaya atılacak olan nonspesifik plak hipotezinin temellerini oluşturmuştur.⁴³ 1897 yılında tarihte ilk olarak Lon J. Williams tarafından bakteriyel plak kavramı; "çürüklerle ilişkisi olan mineye yapışmış jelatinimsi bakteri birikimi" olarak tanımlanmıştır.²¹

Pasteur, Koch'un periodontal rahatsızlıklara sebep olan etyolojik faktörler arasında bakterilerin bulunduğunu söylemiştir. John W. Riggs de periodontal dokularda meydana gelen hastalıkların etiyolojisinde lokal faktörlerin ortamdan uzaklaştırılması gerektiğine vurgu yapmış ve mikrop teorisini geliştirmiştir.^{44,49}

Çene kemiklerine vidalanmak üzere dental implant olarak altın, çeşitli metaller kullanılarak yapılan alaşımlar ve porselenler kullanılarak üretilen malzemeler kullanılmıştır. 1900'lü yılların başlarında krom-kobalt ve akrilik materyalleri kullanılarak üretilen implant materyalleri kullanılmış, 1950 yılından sonra ise İsveçli Per-Ingvar

Branemark tarafından günümüzde de kullanılan titanyumdan üretilen intraoseöz implantlar üretilip kullanılmaya başlanmıştır.²¹

20.yy'da bilimin ilerlemesi ile beraber, güncel tanı ve tedavi yöntemleri, modern el aletleri ve cihazların yardımıyla periodontal hastalıkları tedavi etme süreci daha da hızlanmıştır.

2.3. Türkiye’de Diş Hekimliği ve Periodontoloji Eğitimin Tarihçesi

Batı ülkelerinde 18. yüzyılda farklı bir meslek alanı olarak ortaya çıkan diş tabipliği, Türkiye’de 1909 yılında Dişçi Mektebi’nin kurulmasıyla beraber resmen ayrı bir meslek haline gelmiştir.⁵⁰ Türkiye’de diş tedavileri, dünyanın her yerinde olduğu gibi yıllarca kendisini başka insanların yanında geliştiren, diş hekimi olmayan insanlar tarafından gerçekleştirilmiştir. Cerrahlar, berberler, ebeler, ağrısı bulunan insanların dişlerini tedavi etmek için diş tedavisi uygulamalarında bulunmuşlardır.^{51,52} Türkiye’de diş hekimliği eğitimi tıp fakültelerinde verilmeye başlanmıştır. Tıp fakültelerine bağlı olarak Emrullah Efendi’nin isteğiyle 22 Kasım 1908 yılında "Eczacı ve Dişçi Mektebi" adı altında kurulmuştur.⁵³ Kurulan bu okulun adı "Darülfünun Osmanlı Tıp Fakültesi Eczacı ve Dişçi ve Kabile ve Hasta Bakıcı Mektepleri" olarak belirlendikten sonra, 28 Ekim 1909 yılında eğitim vermeye başlamıştır.⁵⁴ Darülfünun'un 31 Temmuz 1933'te kapatılmasının ardından İstanbul Üniversitesi kurulmuştur. "İstanbul Tıp Fakültesi Diş Hekimliği Yüksek Okulu" adını almıştır. Eğitim süresi üç seneden dört seneye çıkarılmıştır.⁵¹

İstanbul Üniversitesi, diş hekimliği okulunun idari görevini yerine getirmesi için 1934 yılında Ord. Prof. Dr. Alfred Kantorowicz (1880-1962) ile sözleşme imzalamıştır. Kantorowicz, okulda verilen eğitimin Avrupa ve Amerika’da bulunan okullarda verilen eğitim seviyesine çıkarmak için önemli çalışmalar yapmıştır.^{51,55}

Diş hekimliği okulu ve eczacılık okulu için tıp fakültelerine bağlı olmak daima önemli bir sorun teşkil etmektedir. Eczacılık okulu, tıp fakültesinden 15 Ocak 1962 yılında ayrılarak fakülte olma hakkını elde etmiştir.⁵⁶ Diş hekimliği okulu ise 11 Temmuz 1964 yılında tıp fakültesinden ayrılarak “İstanbul Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi” adı altında bağımsız bir kurum haline gelmiştir. Türkiye’de diş hekimliğinin eğitim süresi 1966 yılında 4 seneden 5 seneye çıkarılmıştır.¹ Periodontoloji bir uzmanlık dalı olarak 6 Nisan 2011 tarihinde kabul edilmiştir. Ayrıca, ülkemizde 26.04.2011 tarih ve 27916 sayılı Resmî Gazete’de yayınlanan 6225 sayılı “Torba Yasa”da diş hekimliğinin; Ağız, Diş ve Çene Cerrahisi, Ağız, Diş ve Çene Radyolojisi, Çocuk Diş Hekimliği, Endodonti, Ortodonti, Periodontoloji, Protetik Diş Tedavisi ve Restoratif Diş Tedavisi şeklindeki 8 ayrı çalışma alanı uzmanlık dalı olarak belirlenmiştir.^{57,58}

2.4. Türkiye’deki Doktora Programı

Türkiye’de doktora programının genel esasları, Yükseköğretim Kurulu (YÖK) lisansüstü eğitim ve öğretim yönetmelikleri esaslarına göre verilmektedir. Doktora seviyesindeki lisansüstü eğitim-öğretim esasları ilk olarak 1981 yılında yayımlanmıştır. Bu yönetmelik, ilerleyen zamanlarda resmi süreçte birtakım değişikliklerden geçmiştir. Günümüzde geçerli olan yönetmelik ise 2016 yılında revize edilmiştir. Bu yönetmeliğin esaslarına dayanılarak doktora eğitimi programı uygulanmaktadır.⁵⁹

Doktora programının hedefi, öğrenciye bağımsız araştırma yapma, bilimsel olayları geniş ve derin bir bakış açısıyla irdeleyerek yorum yapma ve yeni sentezlere ulaşmak için gerekli adımları belirleme yeteneği kazandırmak olarak belirtilmiştir. Yönetmeliğe göre kontenjan belirleme süreci ise, enstitü anabilim dallarının görüşü alınarak Enstitü Yönetim Kurulu'nun önerisi ve Senato'nun onay vermesi ile belirlendiği ifade edilmiştir. Yönetmeliğin öğrenci kabulü ile ilgili koşulları incelendiğinde, öncelikle adayın diş hekimliği diplomasının bulunması gerektiği esası belirtilmiştir. Doktora

programına başvuran öğrencinin kabulünde Akademik Personel ve Lisansüstü Eğitimi Giriş Sınavı (ALES), yabancı dil sınavı puanı, yüksek lisans not ortalaması ve mülakat notu gibi faktörler önem taşımaktadır. İlgili üniversite, hangi puanların öğrenci kabulünde kullanılacağını kendi senatosunda karar vermektedir. Eğitimin süresi sekiz yarıyıl olup, azami tamamlama süresi on iki yarıyıl olarak belirtilmiştir.⁵⁹

2.4. Türkiye’deki Uzmanlık Eğitimi

Türkiye’de, 11 Nisan 1928 tarihli ve 1219 sayılı Tababet ve Şuabatı Sanatları Tarzı İcrasına Dair Kanun ile dış hekimliği uzmanlık eğitimine ait olan esaslar belirlenmiştir. Bu yayınlanan esaslardan sonra zaman içerisinde çeşitli değişiklikler yapılarak 6 ayrı tüzük yayınlanmıştır. Günümüzde yürürlükte olan Tababet Uzmanlık Tüzüğü, 5 Nisan 1973 tarihinde yürürlüğe girmiş ve günümüzdeki son halini alana kadar sekiz kez değişikliğe uğramıştır.¹⁰

Türkiye’de uzmanlık eğitimi, ‘Tıpta ve Dış Hekimliğinde Uzmanlık Eğitimi Yönetmeliği’ esas alınarak yürütülür. ‘Tıpta ve Dış Hekimliğinde Uzmanlık Eğitimi Yönetmeliği’ ilk olarak 18/07/2009 tarihli 27292 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır. İleriki yıllarda bu yönetmelikte birkaç revizyona gidilmiştir. Günümüzde yürürlükte olan yönetmelik, 03/09/2022 tarihli 31942 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Tıpta ve Dış Hekimliğinde Uzmanlık Eğitimi Yönetmeliği’dir. Bu yönetmelikte uzmanlığa giriş koşulları, eğitim programı, uzmanlık tezi ve bitirme programıyla ilgili esaslar içermektedir.¹⁰

Uzmanlık eğitime giriş koşulları ile ilgili yönetmelikte, uzmanlığa başvuracak kişinin dış hekimi unvanına sahip olması gerektiği belirtilmiştir. Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi (ÖSYM) tarafından yılda en az bir kez dış hekimliğinde uzmanlık sınavı yapılacağı belirtilmiştir. Bu sınav, mesleki yabancı dil sınavı ve mesleki bilgi sınavı olmak üzere iki aşamadan oluştuğu ifade edilmiştir. Mesleki bilgi sınavına

girebilmek için YÖK tarafından veya ÖSYM tarafından belirlenen yabancı dil yeterlilik sınavlarından yüz üzerinden en az elli puan almış olmak gerektiği ve yabancı dil sınavı sonuçlarının sınav tarihinden itibaren 5 yıllık bir geçerliliğe sahip olduğu belirtilmiştir.¹⁰

Uzmanlık eğitim programı ile ilgili yönetmelikte, dış hekimliği uzmanlık eğitiminin, uzmanlık kurulunun belirlediği çekirdek eğitim müfredatı dikkate alınarak eğitim birimlerinin hazırladığı programlara göre yapıldığı belirtilmiştir. Belirlenen eğitim müfredatları, ortaya çıkan ihtiyaçları karşılamayı amaçlamalı ve bu amaçları gerçekleştirebilecek bilgi ve beceriyi kazandırabilmelidir. Uzmanlık eğitimine başlayan her uzmanlık öğrencisine çekirdek müfredata uygun bir karne oluşturulmalıdır. Bu karneye öğretim üyeleri tarafından 6 aylık periyotlarla uzmanlık öğrencilerinin yeterlilik düzeyleri işlenir.¹⁰

Uzmanlık tezini içeren yönetmelikte; uzmanlık öğrencilerinin uzmanlığın sonunda yapılan bilim sınavına girebilmeleri için uygun bir tez hazırlanmasının gerektiği belirtilmiştir. Tezin, uzmanlık bitim süresinden en geç üç ay önce 3 kişilik bir jüriye sunulması gerektiği ifade edilmiştir. Tezin yetiştirilemediği durumlarda akademik kurullarda görüşülerek eğitim süresine 6 aylık ek bir süre eklenebileceği belirtilmiştir.¹⁰

Uzmanlık eğitim süresini tamamlayan, tezi kabul edilen, rotasyonlarını eksiksiz tamamlayan ve uzmanlık karnesinin ilgili bölümleri eğitim sorumlusu tarafından onaylanan uzmanlık öğrencilerinin bitirme sınavına girmeye hak kazanacağı belirtilmiştir. Bu sınav için 3 asıl 2 yedek olmak üzere 5 öğretim üyesi jüri olarak seçilmesi gerekmektedir. Bu beş jüri üyesinin 3 tanesi ilgili anabilim dalından olması gerektiği belirtilmiştir.¹⁰

Uzmanlık öğrencisinin uzmanlığı tamamlayabilmesi için;

- Tezin kabul edilmesi,
- Eğitim süresi ve rotasyonların eksiksiz tamamlanması,

- Uzmanlık eğitim karnesinin ilgili kısımlarının doldurulmuş ve onaylanmış olması ve bitirme sınavında başarılı olunması gerektiği belirtilmiştir.¹⁰

2.5. Periodontoloji Uzmanlık Eğitimi Çekirdek Müfredatı (TUKMOS)

2.5.1. Müfredatın Amacı ve Hedefleri

Periodontoloji eğitim müfredatı, uzmanlık öğrencilerine verilecek eğitimin standartlarını belirleyerek, eğitimi verecek olan eğitim kurumlarının tamamının bu standartlara uymasını amaçlamaktadır. Böylece, ülkenin her yerinde standart bir eğitim verilecek olup, ülkenin ihtiyaçlarını karşılayan, donanımlı ve alanında uzman doktorların yetiştirilmesi hedeflenmektedir.⁶⁰

2.5.2. Müfredat Çalışmasının Tarihsel Süreci

Türk Periodontoloji Derneği, eğitimde standartları sağlayabilmek amacıyla EFP'nin yürüttüğü çalışmaları takip ederek 2000 yılından itibaren çalışmalar, konferanslar ve seminerler düzenlemiştir. Diş hekimliğinde diş eti rahatsızlıkları ve implantolojiyi de içine alan farklı bir dal olarak 6 Nisan 2011'de kabul edilmiştir. Müfredat çalışmalarına TUK tarafından 2010 yılı ocak ayında başlanmıştır. Periodontoloji komisyonunun çalışmaları ile 2011 yılında taslak bir müfredat ortaya konmuştur. Çekirdek müfredat 2013 yılının Nisan ayında tamamlanmıştır.⁶⁰

2.5.3. Uzmanlık Eğitimi Süreci

Uzmanlık eğitimi güncel müfredat dikkate alınarak gerçekleştirilir. Eğitimin ilk 18 ayı bitmeden, eğitim sorumlusu ve uzmanlık öğrencisi tarafından uygun bir tez konusu belirlenir. Uzmanlık eğitim süresi içerisinde çene cerrahisi alanında 30 gün süreyle rotasyon eğitimi gerçekleştirilmelidir. Uzmanlık eğitimi boyunca yapılandırılmış, pratik uygulamalı, bağımsız ve keşfederek öğrenme yöntemleri kullanarak gerekli donanımlara sahip olunmalıdır.

Uzmanlık eğitimi temel eğitim basamaklarını içerir;

- Kişisel ve mesleki gelişim uygulamaları
- Muayene, tanı ve tedavi planlamaları
- Girişimsel ve girişimsel olmayan periodontal tedavi uygulamaları
- Periodontal plastik tedaviler
- İmplant cerrahisi,
- Periimplant Hastalıkları
- Tedavi sonrası idame programı uygulama
- Akademik, Yönetsel, İletişim ve araştırma uygulamaları gibi eğitim

sürecinin bir parçası olan konularda kendisini geliştirmeli ve yeterli donanımına sahip olmalıdır.⁶⁰

2.5.4. Temel Yetkinlikler

Eğitim yoluyla elde edilip iyileştirilebilen, bir değer taşıyan, gözlenebilen ve ölçülebilen, özellikleri daha önce tanımlanmış olan bilgi, yetenek, tutum ve davranışların hepsine yetkinlik denir. Yetkinlikler yedi ana bölümde toplanmıştır. Yetkinlik alanlarının her biri ayrı bir rolü temsil eder. Bir uzmanlık alanındaki eğitim sürecinde elde edilen bu 7 temel yetkinlik, birbiriyle uyumlu bir şekilde kullanılabildiği zaman yetkinlikten bahsedilebilir.

Temel yetkinlik alanları;

- Yönetici,
- Ekip üyesi,
- Sağlık koruyucusu,
- İletişim kuran,
- Değer ve sorumluluk sahibi,
- Öğrenen, öğreten ve hizmet sunucusudur.

Hizmet sunucusu alanında bulunan yetkinlikler, klinik ve girişimsel yetkinlik diye ikiye ayrılır. Klinik yetkinlik; kazanılan bilgiyi, kişiye özgü, sosyal veya metodolojik yetenekleri alınacak tıbbi kararlarda kullanabilme yeteneğine denir. Girişimsel yetkinlik ise öğrenilen bilgiyi, kişiye özgü, sosyal ve metodolojik yetenekleri tıbbi uygulamalar esnasında kullanabilme yeteneğidir.⁶⁰

Uzmanlık öğrencisinin klinik olarak yeterli seviyede sayılabilmesi için ön tanı koyabilmeli, doğru zamanda doğru yere sevkini gerçekleştirebilecek bilgiye sahip olmalıdır. Ayrıca, acil durumlarda hastaya tanı koyabilmeli, gerekli olması durumunda acil müdahale girişimlerini gerçekleştirebilecek bir donanıma sahip olması gerekir. Uzmanlık öğrencilerinin klinik olarak yeterli sayılabilmesi için;

- Plağa bağlı ve plağa bağlı olmayan periodontal rahatsızlıklar,
- Sistemik hastalıklarla beraber belirti gösteren diş eti rahatsızlıkları,
- Bakteri, mantar ve virüslerle bağlı meydana gelen periodontal rahatsızlıklar,
- İltihap ile birlikte görülen diş eti büyümeleri,
- Kullanılan ilaçların sebep olduğu diş eti büyümeleri,
- İdiopatik ve herediter diş eti büyümeleri,
- Diş etinde ortaya çıkan tümörler,
- Mukokütenoz lezyonların diş etinde sebep olduğu rahatsızlıklar,
- Diş etindeki alerjik durumlar,
- Kronik, agresif ve ülseratif periodontitis,
- Periodontal apse, perikoronitis, endo-perio lezyonları,
- Diş eti çekilmeleri,
- Travmatik lezyonlar, okluzal travma,
- Gelişimsel ve kazanılmış diş eti rahatsızlıkları,
- Periimplant mukozitis, periimplantitis,

- İmplant cerrahisi öncesi diş eti ve kemik eksikliği gibi durumların teşhisini yapabilmek için 3 yıllık eğitim süresi içerisinde yeterli bilgi ve tecrübeyi elde etmeleri gerekmektedir.

Uzmanlık öğrencilerinin girişimsel olarak yeterli sayılabilmesi için;

- Antimikrobiyal uygulamaları yapabilmeli,
- Okluzyon kontrolü yapabilmeli,
- Furkasyon defektlerinin girişimsel ve girişimsel olmayan tedavilerini yapabilmeli,

- Periodontal splint uygulayabilmeli,
- Gingivektomi, gingivoplasti ve flep gibi diş etinde girişimsel tedaviler yapabilmeli,

- Frenektomi ve vestibüloplastik cerrahisi yapabilmeli,
- Rezektif, rejeneratif ve biomimetik uygulamaları yapabilmeli,
- Gingival çekilmelerinin tedavisi,
- Gingival büyümelerinin tedavisi,
- Yumuşak ve sert doku augmentasyonlarını yapabilmeli,
- İmplant cerrahisi, periimplant rahatsızlıklarının tedavilerini yapabilmeli,
- İmplant çevresi plastik cerrahi tedavileri yapabilmeli,
- İmplant cerrahilerinde gerek duyulan durumlarda sinüs tabanını yükseltme yapabilmeli,

- Cerrahi implant tedavilerinde az miktarda kemik dokusu varlığında augmentasyon yapabilecek şekilde 36 aylık eğitim süresi içerisinde yeterli pratik tecrübeyi elde etmeleri gerekmektedir.⁶⁰

2.5.5. Öğrenme ve Öğretme Yöntemleri

Periodontoloji uzmanlık eğitimi müfredatında yer alan tüm öğrenme ve öğretme yöntemleri tanımlanmıştır. Bu yöntemler yapılandırılmış, uygulamalı, bağımsız ve keşfederek öğrenme etkinlikleridir.⁶⁰

2.5.6. Yapılandırılmış Eğitim Etkinlikler

2.5.6.1. Sunum

Sunum, genellikle nadir olarak karşımıza çıkan bir konu hakkında veya sıklıkla karşılaştığımız bir durum hakkında meydana gelen yeni gelişmeleri insanlara bildirmek için görsel ve işitsel materyallerle birlikte yapılan anlatımlara denir. Eğitici, öğrencinin eksik olduğu durumlarda anlatıma katılır. Sunum karşılıklı olarak etkileşimli bir şekilde yapılabilir veya sunumda hiç karşılıklı etkileşim olmayabilir.⁶⁰

2.5.6.2. Seminer

Seminer ikili diyalogların çok olduğu, tecrübelerin yargılanmadan paylaşıldığı ve farklı eğitim seviyesinde olan insanların aynı konu üzerinde konuşarak kendilerinin yetersiz gördükleri yönlerini tamamlamaya çalıştıkları karşılıklı yapılan bir eğitim etkinliğidir.⁶⁰

2.5.6.3. Olgu Tartışması

Küçük gruplar halinde yapılan bu eğitim aktivitesinin amacı, farklı eğitim seviyesine sahip kişilerin bir konu üzerinde tartışmalarını sağlayarak, katılımcıların kendilerinin yetersiz gördüğü durumları fark etmelerini sağlamak ve bu durumları tamamlayarak yeterli hale getirmektir.⁶⁰

2.5.6.4. Makale Tartışması

Makalenin bütün bölümlerinin metodolojik bakımdan doğruluğunu tartışan, klinik pratiğe yansıdığı durumlar hakkında fikir yürüten ve gerekli görülen durumlarda eleştiriyle devam eden eğitim etkinliğine makale tartışması denir.⁶⁰

2.5.6.5. Dosya Tartışması

Sık olarak karşımıza çıkmayan olgular veya sık olarak karşılaştığımız olguların daha az görülen farklı türleri hakkında bilgi sahibi olunması, hatırlanması ve kullanılmasını hedefleyen bir eğitim etkinliği yöntemidir. Eğitici, rapor ve görüntüleri kullanarak uzmanlık öğrencisinin konu hakkında her aşamada karar almasına yardımcı olur ve konu hakkında aldığı kararlar ile ilgili geribildirim verir. Geribildirimler, öğrencilerin geliştirmesi ve düzenlemesi gereken kararlarını anlaşılır bir şekilde ifade ederek geliştirmeleri için yapılır.⁶⁰

2.5.6.6. Konsey

Karşımıza çıkan konuların farklı disiplinler ile beraber değerlendirilmesi sürecidir.⁶⁰

2.5.6.7. Kurs

Sunumların, uygulamalı eğitimlerin karşılıklı olarak uyum içerisinde yapıldığı, bir veya birden fazla yetkinliğin elde edilmesi amacıyla düzenlenen ve birden fazla sayıda oturumda yapılan eğitim etkinliğidir.⁶⁰

2.5.7. Uygulamalı Eğitim Etkinlikleri (UE)

2.5.7.1. Ayaktan Hasta Bakımı ve Cerrahi Olmayan Tedavisi

Uzmanlık öğrencisi eğiticinin gözetimi altında vakanın değerlendirmesi yapar, hastalığın teşhisini koyar, uygulayacağı tedavi yöntemlerine karar verir ve gerekli tedavileri uygular. Tüm girişimsel uygulamalar, eğitici tarafından kademe kademe gözetim altında uygulamalı olarak öğretilir. Öğrencinin yetersiz yaptığı ve geliştirmesi gereken yönlerini düzeltebilmesi amacıyla öğrenciye doğru zamanda doğru müdahaleler yaparak uyarıcı ve yön gösterici geribildirimler yapılmalıdır.⁶⁰

2.5.7.2. Ayaktan Hasta Bakımı ve Cerrahi Tedavisi

Uzmanlık öğrencisinin eğitimcilerin gözetimi altında cerrahi girişimlerde yeterli tecrübeyi kazanabilmesi için yapılacak ameliyatların en az riskli olandan daha fazla riskli olan ameliyata doğru olmak şartıyla ameliyatta yapılacak bütün işlemler sırasıyla gözetim altında öğretilir.⁶⁰

2.5.8. Bağımsız ve Keşfederek Öğrenme Etkinlikleri (BE)

2.5.8.1. Akran Öğrenmesi

Öğrencinin bir vakayı çözümlemesi veya cerrahi bir uygulama anında bir arkadaşı ile tartışarak veya arkadaşını izleyerek öğrenmesi sürecidir.⁶⁰

2.5.8.2. Literatür Okuma

Öğrencinin öğrenme ihtiyacı olan konularda literatürü tarayıp uygun kaynakları okuması ve klinik pratik ile bağdaştırma sürecidir.⁶⁰

2.5.8.3. Araştırma

Öğrencinin bir konu hakkında öğrenme ihtiyaçlarını belirleyerek tek başına yada arkadaşlarıyla bir ekip oluşturarak bu gereksinimleri farklı eğitim kaynaklarını kullanarak tamamlaması sürecidir.⁶⁰

2.5.8.4. Öğretme

Uzmanlık öğrencisinin herhangi bir konuyu başka bir kişiye öğretirken, konuya yönelik değişik bakış açılarını, ilk baktığında düşünmediği soruları veya daha önceden fark edemediği durumların farkına vararak öğrenme ihtiyaçlarını belirlemesi ve bunu farklı eğitim kaynakları kullanarak tamamlaması sürecidir.⁶⁰

2.5.9. Eğitim Standartları

Eğitim standartlarında minimum biri doçent olmak şartıyla minimum iki tane eğitici bulunması gereklidir. Kaliteli bir eğitim verilebilmesi için mekân ve donanım standartlarının sağlanması gereklidir. Periodontoloji için;

- Kurumda ameliyathanenin bulunması,
- İki uzmanlık öğrencisinin ortak kullanabilmesi için bir tane tam donanımlı ünit,
- Yeterli sayıda el aleti
- Ultrasonik aletler
- Piezo cerrahi aleti
- Lokal cerrahi ameliyathanesinin bulunması
- Fیزیodyspenser bulunması mekân ve donanım standartı olarak belirlenmiştir.⁶⁰

2.5.10. Rotasyon Hedefleri

Periodontoloji anabilim dalında uzmanlık yapan uzmanlık öğrencilerinin bir ay Çene Cerrahisi ve bir ayda Anesteziyoloji ve Reanimasyon olmak üzere toplamda iki aylık rotasyonları tamamlaması gerektiği belirtilmiştir.⁶⁰

2.6. Dünyada Periodontoloji Eğitim

Sanz ve ark.⁶¹ tarafından 2006 yılında, periodontolojinin Avrupa Birliği'ne üye olan 25 devletten 11'i tarafından uzmanlık alanı olarak tanındığı bildirilmiştir. EFP, 1996 yılında lisansüstü eğitimin kalitesini standartlarını belirlemek amacıyla kalite standartları yayınlamıştır. EFP'ye üye olan 31 ülke, yayınlanan kalite standartlarına göre eğitim programlarını oluşturmuşlardır. Yayınlanan standartlar dört temel bölümden oluşur. Uzmanlık eğitimi verilen kurumlarda; yüksek klinik tecrübeye, teorik bilgiye sahip olan ve öğretme arzusu taşıyan öğretim üyelerinden oluşan bir akademik kadro bulunmalıdır. Eğitim ilkelerine uyan ve gerekli yeterlilikleri uzmanlık öğrencisine kazandıran bir eğitim programına sahip olmalıdır. Eğitim verilen kurumun uygun altyapı ve yeterli donanıma sahip olması gerekmektedir. Eğitim programı, 3 yıllık tam zamanlı veya 6 yıl boyunca yarı zamanlı olarak verilmelidir. Başka bir deyişle, uzmanlık eğitiminin

tamamlanabilmesi için Avrupa Kredi Transfer Sisemi'ne (ECTS) göre 180 ECTS'ni tamamlanması gerekir. Avrupa standartlarında 1 ECTS, 25 saatlik eğitim süresine karşılık gelmektedir. Uzmanlığın tamamlanıp diploma alabilmek için eğitim süresi içerisinde bir konu üzerinde araştırmalar yapıp bilimsel bir dergide yayınlanacak şekilde rapor haline getirilmesi istenmektedir. Bu raporu, uzman bir jüriye başarılı bir şekilde sunup sonrasında yapılan sınavdan başarılı olduğu takdirde uzmanlık öğrencileri uzmanlık diplomasını almaya hak kazanmaktadırlar.⁶² Türkiye Yeditepe Üniversitesi'nin yaptığı girişimler sonucunda 2005 yılında EFP tarafından kabul edilmiştir. Yeditepe Üniversitesi, Türkiye'de EFP'nin standartlarına uyup kendisini bu birliğe kabul ettiren ilk üniversitedir. Türkiye'de EFP'ye kabul edilmek için başvuru yapan birçok üniversite olmasına rağmen, Yeditepe Üniversitesi'nden başka kabul gören üniversite olmamıştır.⁶³

Amerika Birleşik Devletleri'nde iki kadın diş hekiminin öncülüğünde 23 Mayıs 1914'te 'Amerikan Oral Profilaksi ve Periodontoloji Akademisi' kurulmuştur. Kurulan bu organizasyon, periodondontal dokularda bulunan hastalıkların teşhis ve tedavisine yönelik ilk organizasyondur. 1919 yılında adı 'Amerikan Periodontoloji Akademisi' olmuştur.⁶⁴ Amerika Birleşik Devletleri'nde ilk periodontoloji uzmanlık programı 1947 yılında Columbia Üniversitesi'nde açılmıştır. Daha sonra 31 eyalette 58 farklı uzmanlık programı ortaya çıkmıştır. Bu programların uygun olup olmadığı düzenli olarak 'Amerikan Diş Hekimleri Birliği Diş Akreditasyonu Komisyonu' (CODA) tarafından denetlenmektedir.^{65,66} Amerika'da kurulan CODA, periodontoloji uzmanlık programlarını düzenler ve belirli bir standarda göre yürütülmesine yardımcı olur. CODA; yöneticisinin nasıl belirleneceği, eğitim personelinin seçilme kriterlerini, eğitim kurumlarında bulunması gereken fiziksel şartları, verilecek olan eğitim müfredatı ve süresini, uzmanlık öğrencilerinin hangi kriterlere göre seçilmesi gerektiğini ve uzmanlık öğrencilerinin nasıl değerlendirileceği konusunda standartlar geliştirmiştir. Eğitim

kurumlarını sürekli denetleyerek istediği koşulların sağlanıp sağlanmadığını kontrol etmektedir.^{66,67}

Amerika Birleşik Devletleri'nde periodontoloji uzmanlık eğitim süresi bölgeden bölgeye farklılık göstermektedir. Eğitim süresi minimum 2 yıl olarak belirlenmiştir. Eğitim süresi içerisinde periodontal ve periimplanter hastalıkların teşhis ve tedavisinde yeterli bir eğitim verilmesi hedeflenmiştir. Ancak yeterlilik kriterleriyle ilgili bir bilgi bulunmamaktadır.⁶⁸

Fransa'nın Strasbourg Üniversitesi'nde periodontoloji uzmanı yetiştirmek için oluşturulan ve EFP tarafından onaylanan, haftada 32 saat olmak üzere tam zamanlı 3 yıllık eğitim programı uygulanmaktadır. Uzmanlık alabilmek için klinik pratiğinde, teorik bilgide ve araştırma alanlarında yeterli olabilmek gerekmektedir. Yeterli sayılabilmek için;

- İmplant üstü protezin yapılmasının da dahil olduğu minimum 20 adet implant cerrahisi yapmak,
- En az 100 adet mukogingival cerrahi yapmak,
- Teşhis, tedavi planlaması ve cerrahi tedavisi yapılan 5 adet vakayı ayrıntılı bir şekilde sunmak,
- Yapılan bilimsel literatür çalışmalarına katılmak ve sunum yapmak,
- Seminer ve kongrelere katılıp sunum yapmak
- Her öğrencinin periodontoloji veya implantoloji ile ilgili bir alanda araştırma projesi yürütmesi gerekmektedir. Projenin sonuçlarını uluslararası bir dergide yayınlanabilecek şekilde yazılı bir rapor haline getirip final sınavından önce sunmaları gerekmektedir.⁶⁹

Fransa'nın Paris şehrinde bulunan üniversitesinde periodontoloji uzmanı yetiştirmek için oluşturulan ve EFP tarafından onaylanan, tam zamanlı ve 6 yarım yıllık

bir program uygulanmaktadır. Bu programa göre uzmanlık öğrencisi hastalara doğru teşhis ve tedavi planlamasını yapabilmesi için yeterli teorik bilgiye sahip olmalıdır.

Uzmanlık öğrencilerinin pratik olarak yeterli olabilmeleri için;

- Öğretim üyelerinin gözetimi altında 100’den fazla periodontal cerrahi ameliyat,
- 50 tane implant cerrahisi,
- 15 tane de implant öncesi bölgenin hazırlığı için kemik ogmentasyonları
- Sinüs yükseltme ameliyatı yapması,
- Periodontoloji ve implantoloji alanında danışman hocasıyla belirlediği bir konu üzerine çalışma yapmalı ve bu araştırmayı yazılı hale getirip sunmalıdır.⁷⁰

Belçika’nın Leuven Katolik Üniversitesi’nde 3 yıllık tam zamanlı bir periodontoloji eğitim programı uygulanmaktadır. EFP tarafından onaylanan programın birinci yılında öncelikle başlangıç periodontal tedavisi, rezektif kemik cerrahileri ve basit implant cerrahilerine yoğunlaşılır. İkinci yılında mukogingival cerrahiler ve karmaşık implant cerrahilerine başlanır. Üçüncü yılda ise bir hocanın gözetiminde daha kompleks vakalara girilmeye başlanır. Programın sonunda her bir öğrencinin 100’den fazla implant cerrahisi ve 120’den fazla periodontal cerrahi yapması beklenmektedir. Ayrıca uzmanlık öğrencilerinin bilimsel olarak yayınlanacak en az bir araştırma yapması gerekmektedir.⁷¹

İsviçre’nin Bern Üniversitesi’nde 3 yıllık, 6 akademik yarım yıldan oluşan ve en az 5100 saatin tamamlanması gereken bir eğitim programı uygulanmaktadır. Bu sürenin minimum %50’si klinik te hasta tedavi ederek, geri kalan kısmı ise bilimsel araştırmalara, literatür tartışmalarına ve vaka sunumlarına ayrılır. Uzmanlık öğrencisi, sorumlu hocasıyla beraber bir araştırma konusu belirlemeli ve bu süre sonunda sunabilecek şekilde yazılı hale getirmelidir. EFP tarafından onaylanan Bern Üniversitesi’nin eğitim

programında klinik yeterlilik için yapılması gereken vakalar hakkında herhangi bir sayısal veriye rastlanmamıştır.⁷²

Japonya’da periodontoloji, farklı bir uzmanlık bölümü olarak 2004 yılında kabul edilmiştir. Japon Periodontoloji Derneği’nin hazırladığı sınavda yeterli başarıyı gösterenler, periodontoloji alanında uzmanlık yapmaya hak kazanırlar. Sınavı kazanan bir hekimin, Japonya’da periodontoloji derneği tarafından eğitim alınabilmesi için onay verilen bir kurumda minimum 5 yıl eğitim alması gerekmektedir. Eğitimin bitirilip uzman olabilmek için uzman bir jüri tarafından değerlendirilirler. Uzmanlık öğrencilerinin, alanına özgü çalışma yapması ve jüri önünde sunması gerekmektedir. Sunumu yaptıktan sonra jürinin sözlü sınavına girmeleri gerekir. Japonya’da verilen periodontoloji eğitim programları, Amerika’da bulunan CODA’nın belirlediği eğitim standartları göz önünde bulundurularak oluşturulmuştur. Japonya’da uzmanlık öğrencilerinin yeterli sayılabilmesi için bakması gereken vaka sayıları ve vaka çeşitleri bakımından sayısal bir veriye rastlanılmamıştır.⁶⁷

Türkiye’de Yeditepe Üniversitesi’nin yaptığı girişimler sonucunda 2005 yılında EFP tarafından kabul edilmiştir. Yeditepe Üniversitesi, Türkiye’de EFP’nin standartlarına uyup kendisini bu birliğe kabul ettiren ilk üniversitedir. Türkiye’de EFP’ye kabul edilmek için başvuru yapan birçok üniversite olmasına rağmen, Yeditepe Üniversitesi’nden başka kabul gören üniversite olmamıştır. Yeditepe Üniversitesi’nde tam zamanlı olarak 3 yıllık eğitim uygulanmaktadır. Bu programın birinci yılında; periodontal hastalıkların teşhisi, tedavi planlaması, başlangıç cerrahisiz periodontal tedavi, frenektomi, gingivektomi ve kron boyu uzatma ameliyatlarını yapmayı öğretmek hedeflenmektedir. İkinci yılında; rekonstrüktif ve rejeneratif periodontal tedaviler, yumuşak doku yönetimi, plastik cerrahi yöntemleri ve basit implant cerrahileri yapmaları hedeflenmektedir. Üçüncü yılda ise kompleks implant cerrahileri, sinüs yükseltme

ameliyatlari ve sert doku greftleme ameliyatlari na daha aktif katilmalari ve ogrenmeleri hedeflenmektedir.⁶³

Klinik aktivitelerinin yanı sıra olgu sunumları, literatür tartışmaları ve seminerler gibi akademik toplantılara da katılmaları gerekmektedir. Eğitim süresi boyunca çeşitli periodontal hastalıkları içeren en az 150 vakanın tedavi planlamasını, gerekli cerrahi olan veya olmayan tedaviyi uygulamaları ve tedaviden sonra uygun idame programını uygulayarak tedavilerini tamamlamaları gerekmektedir. Ayrıca 3 yıl içerisinde yaptıkları 5 klinik vakayı tüm aşamalarıyla sunmaları istenmektedir. Sorumlu öğretim üyesiyle beraber bir çalışma konusu bulunmalı ve bu çalışmayı tez jürisi önünde başarıyla sunmaları gerektiği belirtilmiştir. Eğitimi tamamlayıp tezini başarıyla sunan uzmanlık öğrencisi, uluslararası geçerli olan diplomayı almaya hak kazanmaktadır.⁶³

3. GEREÇ ve YÖNTEM

Periodontoloji alanında uzmanlık eğitimi gören diş hekimleri, periodontoloji eğitiminin temel bir parçasını oluşturmaktadır. Dolayısıyla, periodontoloji eğitimi gören hekimlerin aldıkları eğitimle ilgili fikir ve düşüncelerinin sorgulanması, ileriki tarihlerde periodontoloji eğitimi üzerinde yapılacak çalışmalara yol gösterici olacaktır. Yaptığımız bu çalışmada, Tıpta Uzmanlık Kurulu Müfredat Oluşturma ve Standartları Belirleme Sistemi (TUKMOS) tarafından oluşturulan eğitim müfredatını ve müfredatta yer alan eğitim standartlarını göz önünde bulundurarak; Günümüzde verilen periodontoloji eğitimini değerlendirmek, uzmanlık eğitimi alan bireylerin demografik özelliklerini belirlemek, uzmanlık öğrencilerinin aldıkları eğitimden memnuniyetlerini sorgulamak, uzmanlık öğrencilerinin klinik tecrübelerini sorgulamak, ulaştığımız sonuçlar doğrultusunda periodontoloji uzmanlık eğitimine ait eksikliklerin tespit edilip giderilmesi konusunda katkı sağlamak, yeni çalışmalara rehber oluşturabilmek amacıyla bu anket çalışması planlanmıştır.

Çalışmamız, ‘Rize Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu’ tarafından 2023/282 karar numarası ile bilimsel ve etik yönden uygun görülmüştür. Bu çalışma, tanımlayıcı ve kesitsel tipte bir anket çalışmasıdır. Araştırmada kullanılmak üzere tarama modeli tercih edilmiştir. Kullandığımız bu tarama modeli, geçmişte veya yaşadığımız günlerde var olan bir konunun kendi bulunduğu koşullara göre olduğu gibi tanımlamaya çalışan bir araştırma modelidir.

Anket formu internet üzerinden ‘Google Forms’ uygulaması kullanılarak hazırlanmıştır. Anket formu oluşturulurken TUK tarafından oluşturulan ‘Periodontoloji Uzmanlık Eğitimi Çekirdek Müfredatı’ ve literatürde bulunan anket çalışmaları göz

önünde bulundurularak 29 adet soru hazırlanmıştır. Anket iki bölüm olarak planlanmıştır. İlk bölümde periodontoloji asistanlarının sosyodemografik verileri elde edilmek amacıyla 4 soru sorulmuştur. Bu bölümde periodontoloji asistanlarının yaşı, cinsiyeti, periodontoloji alanını neden seçtiği ve mevcut eğitim sürecinin kaçınıcı yılında olduğu sorgulanmıştır. Anketin ikinci bölümünde ise 1 tane açık uçlu ve 24 tane kapalı uçlu soru yer almıştır. Açık uçlu soruda, uzmanlık eğitiminin kalitesini artırabilmek için katılımcıların varsa öneri ve görüşleri sorgulanmıştır. Verilen cevaplar sayesinde katılımcıların periodontoloji uzmanlık eğitimi programından beklentileri ve değiştirilmesinin gerektiğini düşündükleri yönleri öğrenmek amaçlanmıştır.

Ülkemizde bulunan Diş Hekimliği fakültelerinde görev yapan uzmanlık öğrencilerinin iletişim bilgilerine bağlı bulundukları kurumların resmi internet sitelerinde bulunan elektronik posta adresleri üzerinden ulaşılmaya çalışılmıştır. Ankete dahil edilecek uzmanlık öğrencilerinin elektronik posta adreslerine anket çalışmamızın elektronik bağlantı adresi gönderilmiştir. Katılımcıların önüne ilk olarak bilgilendirilmiş, gönüllü onam formu çıkmaktadır. Ankete girebilmek için katılımcıların onay vermesi gerekmektedir. Anketin cevaplanmasının ardından ‘kaydet’ düğmesine basıldığı anda anket, ‘googledocuments’ adlı online anket sitesine ulaşmıştır. Ankete birden fazla katılımın engellenebilmesi amacıyla gönderilen anket formunun yalnızca bir kere doldurulup yanıt gönderebileceği bir güvenlik sistemi kullanılmıştır. Ankete erişim için belirlenen süre aralığı 1/02/2024-18/02/2024 olarak belirlenmiştir. Anonim olarak hazırlanan anketimizde herhangi bir kişisel bilgiyi sorgulayan bir soru yer almamıştır. Anketimize katılım tamamen gönüllülük esaslarına göre olmuştur.

Çalışmamızın evreni (örneklem), bilimsel etik kurul onayı için başvuru yaptığımız tarihte Yüksek Öğrenim Bilgi Yönetim Sistemi’ ne kayıtlı olan uzmanlık öğrencisi sayısı olarak belirlenmiştir. ‘Yüksek Öğrenim Bilgi Yönetim Sistemi’

kayıtlarına bakıldığında 25 Aralık 2023 tarihinde resmi olarak 447 uzmanlık öğrencisinin kayıtlı olduğu görülmüştür. Bu uzmanlık öğrencilerinin tamamına ulaşılmaya çalışılmıştır. Çalışmamız gönüllülük esasına dayandığı için uzmanlık öğrencilerinin tamamının çalışmaya katılmadığı durumda çalışmamızın anlamlı bir sonuç vermesi için minimum katılımcı sayısını belirlemek amacıyla power analizi yapılmıştır. Örneklem boyutu hesabında kullanılabilecek benzer çalışmalar incelenmiş ve ana hipotezler doğrultusunda uygulanacak istatistiksel yöntemlere göre en yüksek sayıyı veren örneklem boyutu hesabı dikkate alınmıştır. Bu araştırmada “G. Power-3.1.9.2” programı kullanılarak⁷³, %95 güven düzeyinde ($\alpha=0,05$), standardize etki büyüklüğü benzer bir çalışma olmaması sebebi ile 0,30⁷⁴ olarak alınmış ve 0,90 teorik güç ile minimum örneklem hacmi 172 olarak elde edilmiştir.

Araştırmaya kabul edilme kriterleri:

- Belirlenen süre zarfı içerisinde anketimizi yanıtlayan tüm periodontoloji uzmanlık öğrencileri çalışmamıza dahil edilmiştir.

Araştırmaya kabul edilmeme kriterleri:

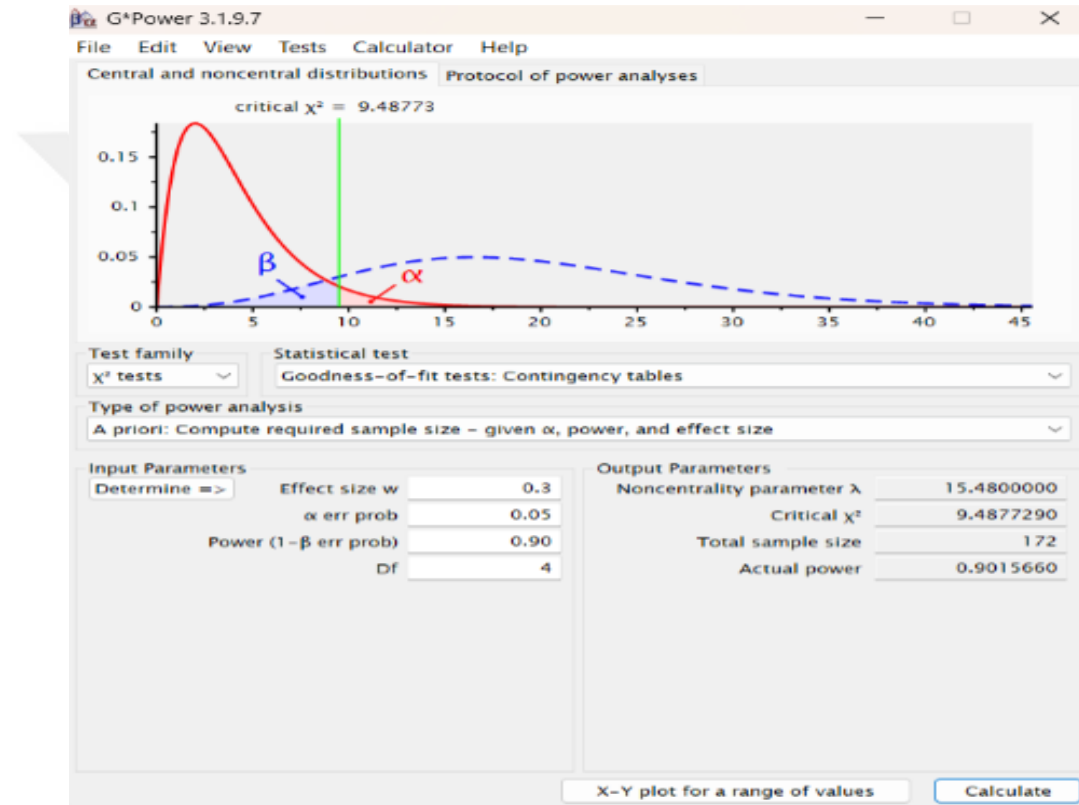
- Belirlenen süre zarfı içerisinde anketimizi yanıtlamayan uzmanlık öğrencileri çalışmamıza dahil edilmemiştir.

Çalışmamız için herhangi bir malzemeye ihtiyaç duyulmamıştır. Anketin değerlendirilmesi tamamen sanal ortamda gerçekleştirilmiştir.

3.1. Verilerin Analizi

Bu çalışmada verilen tanımlayıcı istatistikler (sayı, yüzde, ortalama, standart sapma, medyan, minimum ve maksimum) verilmiştir. Normal dağılım varsayımı Shapiro Wilk testi ile kontrol edilmiştir. Normallik varsayımının karşılanmadığı durumlarda bağımsız iki grubun karşılaştırılmasında Mann Whitney U testi; bağımsız üç ve daha fazla grubun karşılaştırılması için ise Kruskal Wallis testi kullanılmıştır. Kategorik değişkenler

arasındaki ilişkinin test edilmesinde örneklem boyutu varsayımı (beklenen değer >5) karşılandığı durumlarda Pearson Ki-Kare testi, örneklem boyutu varsayımı karşılanmadığı durumlarda ise Fisher'in Exact Testi uygulanmıştır. Çoktan seçmeli soruların analizinde Çoklu Ki Kare testi uygulanmıştır. Analizler IBM SPSS 25 programında gerçekleştirilmiştir.

Şekil 3.1. Power analiz ekran görüntüsü

'Türkiye'deki Diş Hekimliği Fakültelerinde Verilen Periodontoloji Uzmanlık Eğitiminin Uzmanlık Öğrencileri Tarafından Değerlendirilmesi'

Bu çalışma, Doç. Dr. Meltem ZİHNİ KORKMAZ danışmanlığında Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Periodontoloji anabilim dalında görev yapan uzmanlık öğrencisi Arş. Gör. Muhammet DEMİRCİ tarafından yürütülen bir anket çalışmasıdır. Araştırmaya katılımınız tamamen gönüllülük esasına dayanmaktadır. Araştırma sırasında sizden alınan bilgiler değerlendirilirken sizden kimlik belirleyici bilgiler istenmeyecektir. Cevaplarınız gizli tutulacak ve sadece araştırmacı tarafından bilimsel çalışmalarda kullanılacaktır. Bu anlamda, araştırma sonuçlarından sağlıklı bilgiler edinilebilmesi için soruların samimi bir şekilde doldurulması ve boş bırakılmaması oldukça önemlidir. Çalışmaya katılım yaklaşık 10 dakika sürecektir. Çalışma hakkında daha fazla bilgi almak için sorumlu araştırma görevlisine muhammet.demirci@erdogan.edu.tr elektronik posta adresinden ulaşabilirsiniz. Katılımınız için şimdiden teşekkür ederiz.

Şekil 3.2. Anketin ilk bölümünün ekran görüntüsü

ANKET SORULARI

Açıklama (isteğe bağlı)

1. Yaşınız?

Kısa yanıt metni

2. Cinsiyetiniz?

☐ Kadın

☐ Erkek

Şekil 3.3. Anket ilk sayfa ekran görüntüsü

28. Periodontoloji uzmanlık eğitiminiz boyunca konsültasyon yoluyla en fazla iletişimde olduğunuzun bölüm hangisidir?

☐ Protetik diş tedavisi

☐ Pedodonti

☐ Endodonti

☐ Ağız,Diş ve Çene Cerrahi

☐ Ortodonti

☐ Restoratif Diş Tedavisi

☐ Ağız,Diş ve Çene Radyolojisi

☐ Diğer...

29. Periodontoloji uzmanlık eğitiminin ülkemizde daha nitelikli olabilmesi için varsa önerileriniz ve düşünceleriniz nelerdir?

Uzun yanıt metni

Şekil 3.4. Anket son sayfa ekran görüntüsü

Zaten yanıt verdiniz

Bu formu yalnızca bir kez doldurabilirsiniz.

Bu durumun hatalı olduğunu düşünüyorsanız formun sahibiyle bağlantı kurmayı deneyin.

Bu form Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi alanında oluşturuldu. [Kötüye Kullanımı Bildirme](#)

Google Formlar

Şekil 3.5. Anketin bir kez doldurulabileceğini gösteren güvenlik sistemi ekranı

4.BULGULAR

‘Türkiye’deki Diş Hekimliği Fakültelerinde Verilen Periodontoloji Uzmanlık Eğitiminin Uzmanlık Öğrencileri Tarafından Değerlendirilmesi’ isimli anket çalışmamıza toplam 209 uzmanlık öğrencisi katılım sağlamıştır. Yaptığımız istatistiksel çalışmalar sonucunda aşağıdaki bulgular elde edilmiştir.

4.1. ‘Yaşınız?’ soruna verilen cevapların değerlendirilmesi

Katılımcıların yaş aralığı 24-40 olup, ortalama yaş $27,84 \pm 2,39$ ’dur. Katılımcıların yaş verileri aşağıda verilmektedir (Tablo 4.1.).

Tablo 4.1. Yaş (min,max,medyan)

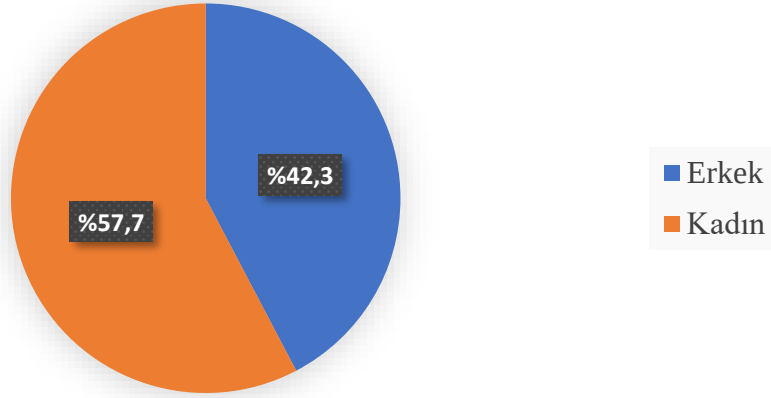
	Min.-Maks.	Ort. $\pm$ S.S.(Medyan)
Yaş	24-40	27,84 $\pm$ 2,39(28)

4.2. ‘Cinsiyetiniz?’ sorusuna verilen cevapların değerlendirilmesi

Katılımcıların 120’si (%57,7) kadın, 88’i (%42,3) erkektir (Tablo 4.2, Şekil 4.1).

Tablo 4.2. Uzmanlık öğrencilerinin cinsiyete göre dağılımları

		n	%
Cinsiyet	Kadın	120	57,7
	Erkek	88	42,3

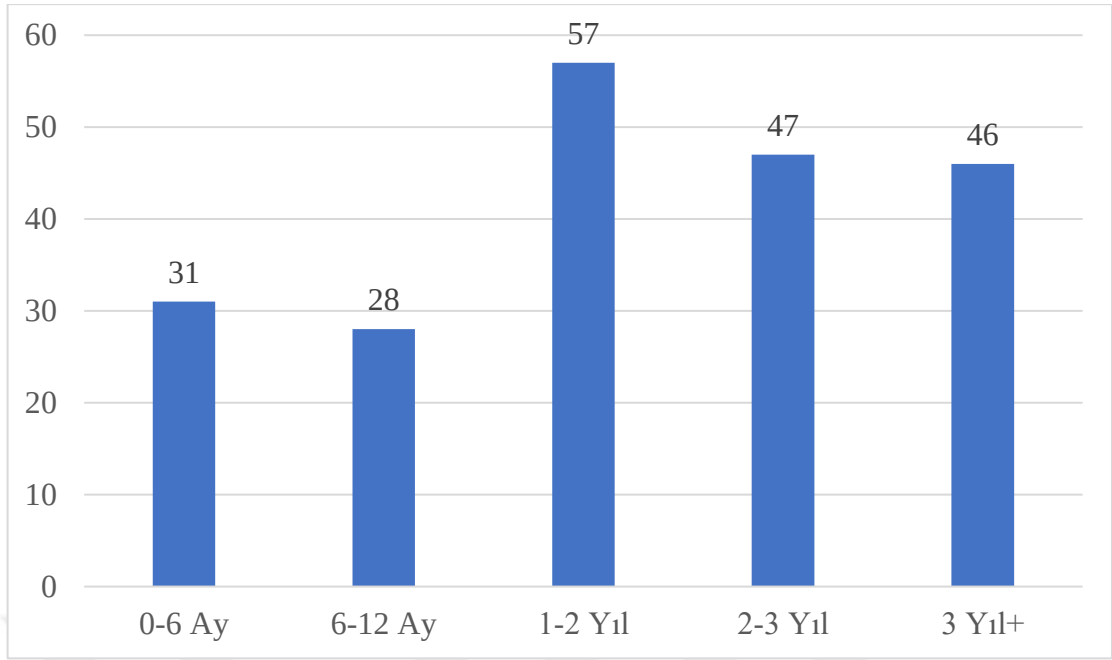
Şekil 4.1. Ankete katılan uzmanlık öğrencilerinin cinsiyet dağılım grafiği

4.3.‘Periodontoloji uzmanlık eğitiminde kaçınıcı yılınız?’ sorusuna verilen yanıtların değerlendirilmesi

Ankete katılan hekimlerin öğrencilerinin 31’i (%14,8) 0-6 ay, 28’i (%13,4) 6-12 ay, 57’si (%27,3) 1-2 yıl, 47’si (%22,5) 2-3 yıl ve 46’sı (%22) 3 yıl veya daha fazla sürede eğitim almıştır. (Tablo 4.3, Şekil 4.2).

Tablo 4.3. Uzmanlık öğrencilerinin eğitim dönemlerine göre dağılımı

		n	%
Periodontoloji uzmanlık eğitiminde kaçınıcı yılınız?	0-6 ay	31	14,8
	6-12 ay	28	13,4
	1-2 yıl	57	27,3
	2-3 yıl	47	22,5
	3 yıl ve üzeri	46	22,0

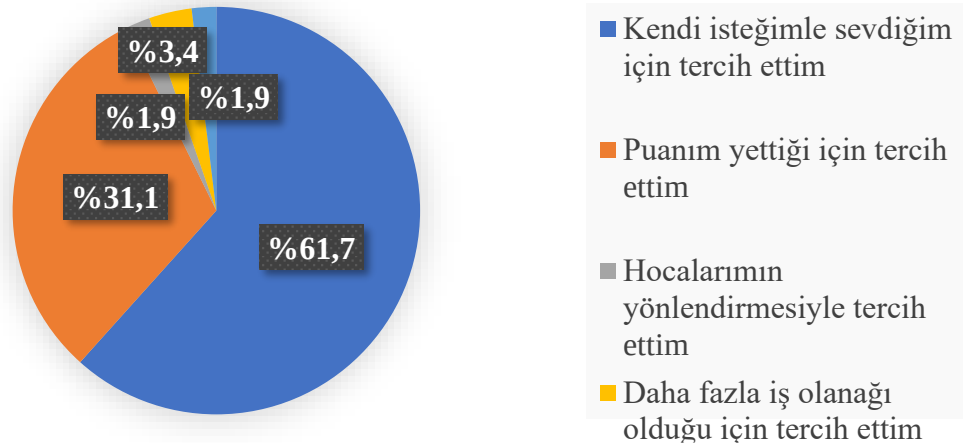
Şekil 4.2. Ankete katılan uzmanlık öğrencilerinin uzmanlık eğitimlerinin kaçınıcı yıllarında olduklarının dağılım grafiği

4.4. ‘Periodontoloji bölümünü tercih etmenizın nedeni nedir?’ sorusuna verilen yanıtların değerlendirilmesi

Katılımcıların periodontoloji bölümünü tercih etme nedenlerinin dağılımı aşağıda verilmektedir (Tablo 4.4, Şekil 4.3). Bölümü tercih etme nedenleri arasında uzmanlık öğrencilerinin 127'si (%61,7) kendi isteğiyle, 64'ü (%31,1) puanı yettiği için, 4'ü (%1,9) hocalarının yönlendirmesiyle, 7'si (%3,4) iş olanakları nedeniyle ve 4'ü (%1,9) diğer nedenlerle tercih etmiştir.

Tablo 4.4. Uzmanlık öğrencilerinin ‘Periodontoloji bölümünü tercih etmenizden nedeni nedir?’ sorusuna verdikleri cevaplara göre dağılımları

		n	%
Periodontoloji bölümünü tercih etmenizden nedeni nedir?	Kendi isteğimle sevdiğim için tercih ettim	127	61,7
	Puanım yettiği için tercih ettim	64	31,1
	Hocalarımın yönlendirmesiyle tercih ettim	4	1,9
	Daha fazla iş olanağı olduğu için tercih ettim	7	3,4
	Diğer	4	1,9

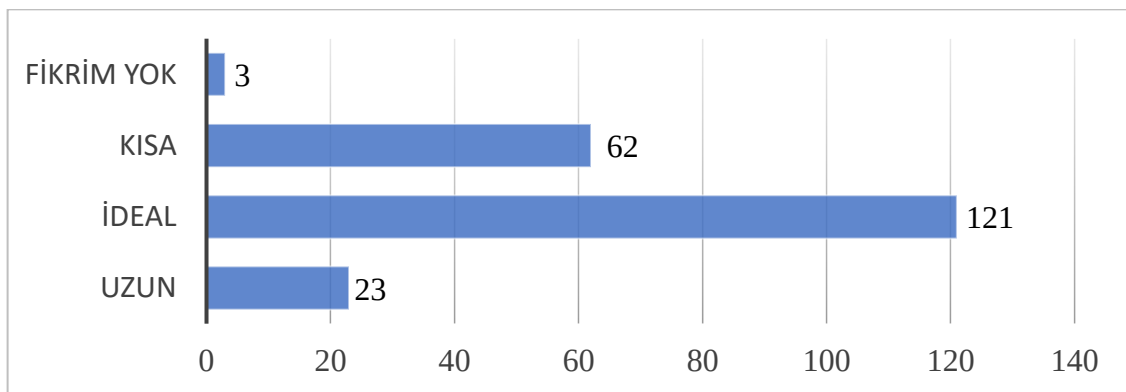
Şekil 4.3. Ankete katılan uzmanlık öğrencilerinin periodontoloji alanını tercih etme nedenlerinin dağılım grafiği

4.5. ‘Periodontoloji uzmanlık eğitim süresinin 3 yıl olması konusundaki düşünceniz nedir?’ sorusuna verilen yanıtların değerlendirilmesi

Katılımcıların periodontoloji uzmanlık eğitim süresinin 3 sene olması konusundaki düşüncelerinin dağılımı aşağıda verilmiştir (Tablo 4.5, Şekil 4.4). 3 yıllık eğitim süresini uzmanlık öğrencilerinin 23’ü (%11) uzun, 121’i (%57,9) ideal, 62’si (%29,7) kısa bulmaktadır. Uzmanlık öğrencilerinin 3’ü (%1,4) fikri olmadığını belirtmiştir.

Tablo 4.5. Uzmanlık öğrencilerinin periodontoloji uzmanlık eğitim süresinin 3 yıl olması hakkındaki görüşlerinin dağılımı

		n	%
Periodontoloji uzmanlık eğitim süresinin 3 yıl olması konusundaki düşünceniz nedir?	Uzun	23	11,0
	İdeal	121	57,9
	Kısa	62	29,7
	Fikrim yok	3	1,4

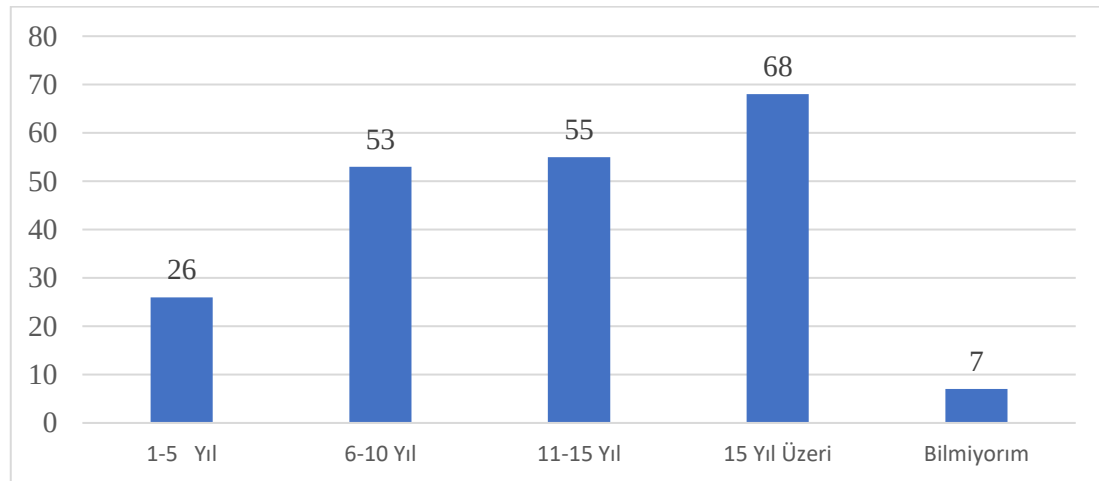
Şekil 4.4. Ankete katılan uzmanlık öğrencilerinin, periodontoloji alanındaki verilen 3 yıllık eğitimin süresi hakkındaki düşüncelerinin dağılım grafiği

4.6. ‘Eğitim gördüğünüz fakülte kaç yıllık bir fakülte?’ sorusuna verilen yanıtların değerlendirilmesi

Katılımcıların eğitim gördükleri fakültenin kaç yıllık bir fakülte olduğunun dağılımı aşağıda verilmektedir (Tablo 4.6, Şekil 4.5). Katılımcıların 26'sı (%12,4) 1-5 yıl, 53'ü (%25,4) 6-10 yıl, 55'i (%26,3) 11-15 yıl, 68'i (%32,5) 15 yıl ve üzeri cevabını vermiştir. Ayrıca katılımcıların 7'si (%3,3) fakültelerinin kaç yıllık bir fakülte olduğunu bilmemektedir.

Tablo 4.6. Uzmanlık öğrencilerinin eğitim gördükleri fakültelerin kaç yıllık eğitim geçmişine sahip olduklarının dağılımı

		n	%
Eğitim gördüğünüz fakülte kaç yıllık bir fakülte?	1-5	26	12,4
	6-10	53	25,4
	11-15	55	26,3
	15+	68	32,5
	Bilmiyorum	7	3,3

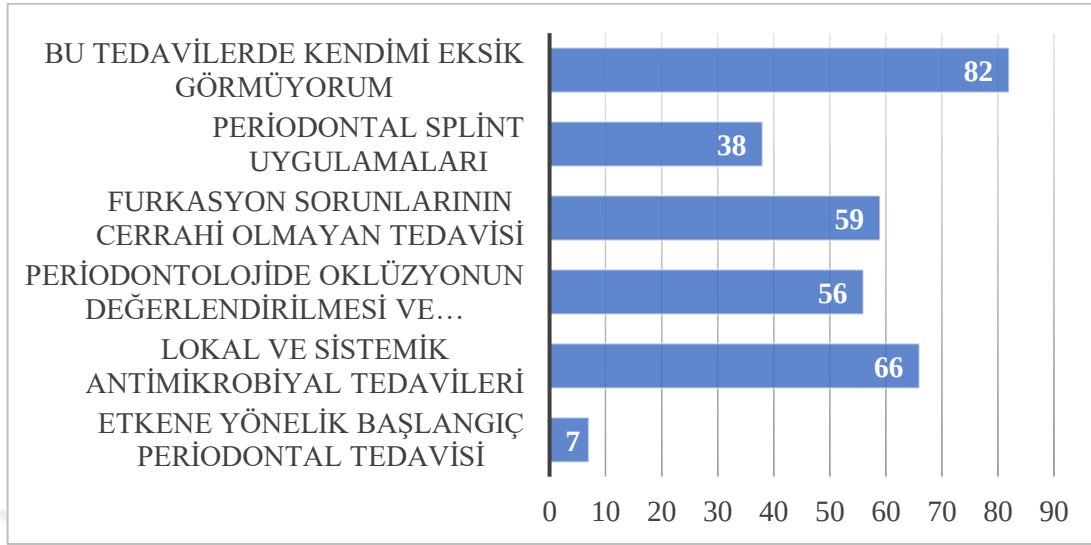
Şekil 4.5. Ankete katılan uzmanlık öğrencilerinin, eğitim aldıkları fakültenin kaç yıllık bir fakülte olduğunu gösteren dağılım grafiği

4.7. Pratik eğitiminde gerçekleştirilen cerrahi olmayan tedavi yöntemlerden kendinizi eksik gördüğünüz tedaviler nelerdir?’ sorusuna verilen cevapların incelenmesi

Cerrahi olmayan periodontal tedavi uygulamalarından kendilerini eksik gördükleri tedavi yöntemlerinin dağılımı aşağıda verilmektedir (Tablo 4.7, Şekil 4.6). Katılımcılar birden fazla seçeneği işaretleyebilmektedir. TUKMOS tarafından belirlenen cerrahi olmayan tedavi yöntemlerinde uzmanlık öğrencilerinin 82’si (%39,2) kendini eksik görmemekte, 7’si (%3,3) etkene yönelik başlangıç tedavilerinde, 66’sı (%31,6) lokal ve sistemik antimikrobiyal tedavilerde, 56’sı (%26,8) oklüzyonun değerlendirilmesi ve düzenlenmesinde, 59’u (%28,2) furkasyon sorunlarının cerrahi olmayan tedavisinde ve 38’i (%18,2) periodontal splint uygulamalarında kendini eksik görmektedir.

Tablo 4.7. Uzmanlık öğrencilerinin ‘Pratik eğitiminde gerçekleştirilen cerrahi olmayan tedavi yöntemlerden kendinizi eksik gördüğünüz tedaviler nelerdir?’ sorusuna verdikleri cevapların dağılımı

		n	%
Pratik eğitimde gerçekleştirilen cerrahi olmayan tedavi yöntemlerden kendinizi eksik gördüğünüz tedaviler nelerdir?	Bu Tedavilerde Kendimi Eksik Görmüyorum	82	39,2
	Etkene yönelik başlangıç periodontal tedavisi	7	3,3
	Lokal ve sistemik antimikrobiyal tedavileri	66	31,6
	Periodontolojide oklüzyonun değerlendirilmesi ve düzenlenmesi	56	26,8
	Furkasyon sorunlarının cerrahi olmayan tedavisi	59	28,2
	Periodontal splint uygulamaları	38	18,2

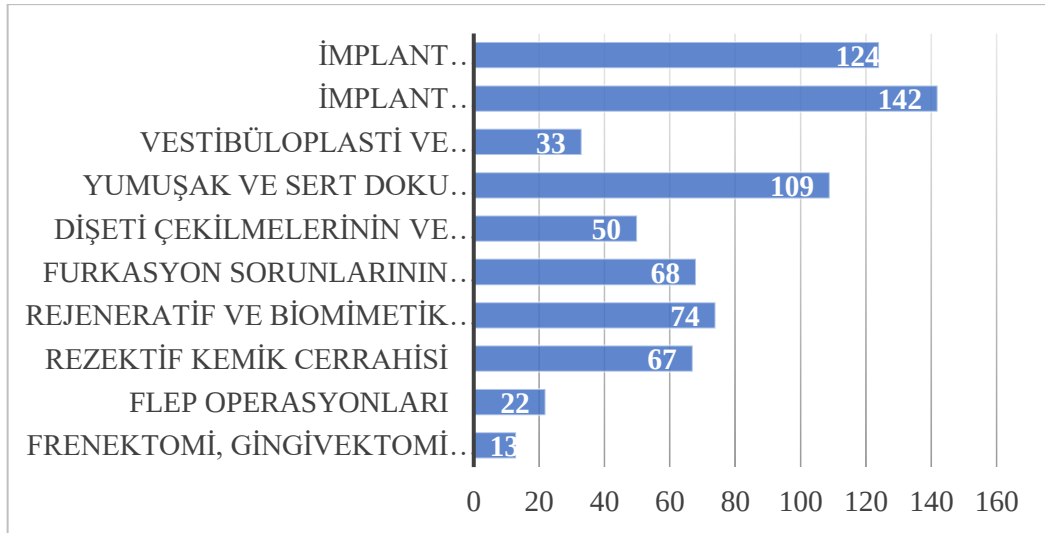
Şekil 4.6. Ankete katılan uzmanlık öğrencilerinin, kendilerini eksik gördükleri cerrahisiz periodontal tedavi yöntemlerini gösteren dağılım grafiği

4.8. Pratik eğitiminde gerçekleştirilen cerrahi periodontal tedavi yöntemlerinden kendinizi eksik gördüğünüz tedaviler nelerdir?’ sorusuna verilen cevapların incelenmesi

Cerrahi periodontal tedavi uygulamalarından kendilerini eksik gördükleri tedavi yöntemlerinin dağılımı aşağıda verilmektedir (Tablo 4.8, Şekil 4.7). Katılımcılar birden fazla seçeneği işaretleyebilmektedir. TUKMOS tarafından belirlenen cerrahi tedavi yöntemlerinde uzmanlık öğrencilerinin 13’ü (%7,1) frenektomi, gingivektomi ve gingivoplasti, 22’si (%12) flep operasyonları, 67’si (%36,6) rezektif kemik cerrahisi, 74’ü (%40,4) rejeneratif ve biomimetik tedavi, 68’i (%37,2) furkasyon sorunlarının cerrahi tedavisi, 50’si (%27,3) diş eti çekilmeleri ve büyümeleri tedavisi, 109’u (%59,6) yumuşak ve sert doku augmentasyonu, 33’ü (%18) vestibüloplastisi ve alveoloplastisi işlemleri, 142’si (%77,6) implant uygulamalarında sinüs bölgesi uygulamaları ve 124’ü (%67,8) implant uygulamalarında yönlendirilmiş kemik rejenerasyonu ve kemik greftlerinde kendini eksik görmektedir.

Tablo 4.8. Uzmanlık öğrencilerinin cerrahi periodontal tedavi yöntemlerinden kendini eksik gördüğü yöntemlerin dağılımı

		n	%
Pratik eğitiminde gerçekleştirilen cerrahi periodontal tedavi yöntemlerinden kendinizi eksik gördüğünüz tedaviler nelerdir?	Frenektomi, Gingivektomi ve Gingivoplasti	13	7,1
	Flep operasyonları	22	12,0
	Rezektif kemik cerrahisi	67	36,6
	Rejeneratif ve biomimetik tedavi	74	40,4
	Furkasyon sorunlarının cerrahi tedavisi	68	37,2
	Diş eti çekilmelerinin ve diş eti büyümelerinin tedavisi	50	27,3
	Yumuşak ve sert doku augmentasyonu	109	59,6
	Vestibüloplasti ve alveoloplasti işlemleri	33	18,0
	İmplant uygulamalarında sinus bölgesi uygulamaları	142	77,6
	İmplant uygulamalarında yönlendirilmiş kemik rejenerasyonu ve kemik greftleri	124	67,8

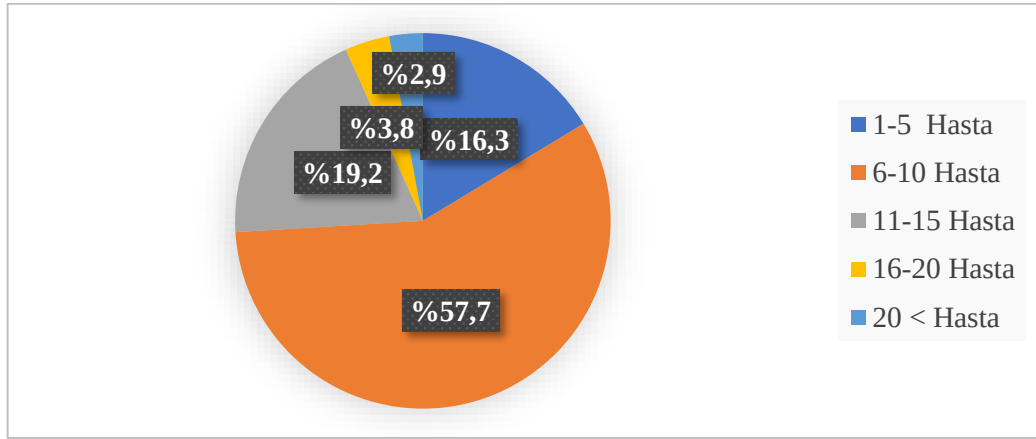
Şekil 4.7. Ankete katılan uzmanlık öğrencilerinin, kendilerini eksik gördükleri cerrahisiz periodontal tedavi yöntemlerini gösteren dağılım grafiği

4.9. ‘Eğitim gördüğünüz anabilim dalında her bir uzmanlık öğrencisi tarafından klinikte günlük ortalama kaç hasta bakılmaktadır?’ sorusuna verilen yanıtların değerlendirilmesi

Katılımcıların eğitim gördüğü anabilim dalında günlük kaç hasta bakıldığı aşağıda verilmektedir (Tablo 4.9., Şekil 4.8.). Katılımcıların 34’ü (%16,3) günlük ortalama 1-5 hasta, 120’si (%57,7) 6-10 hasta, 40’ı (%19,2) 11-15 hasta, 8’i (%3,8) 16-20 hasta ve 6’sı (%2,9) 20’den fazla hasta bakmaktadır.

Tablo 4. 9. Uzmanlık öğrencilerinin günlük ortalama kaç hasta baktıklarının dağılımları

		n	%
Eğitim gördüğünüz anabilim	1-5	34	16,3
dalında her bir uzmanlık	6-10	120	57,7
öğrencisi tarafından klinikte	11-15	40	19,2
günlük ortalama kaç hasta	16-20	8	3,8
bakılmaktadır?	>20	6	2,9

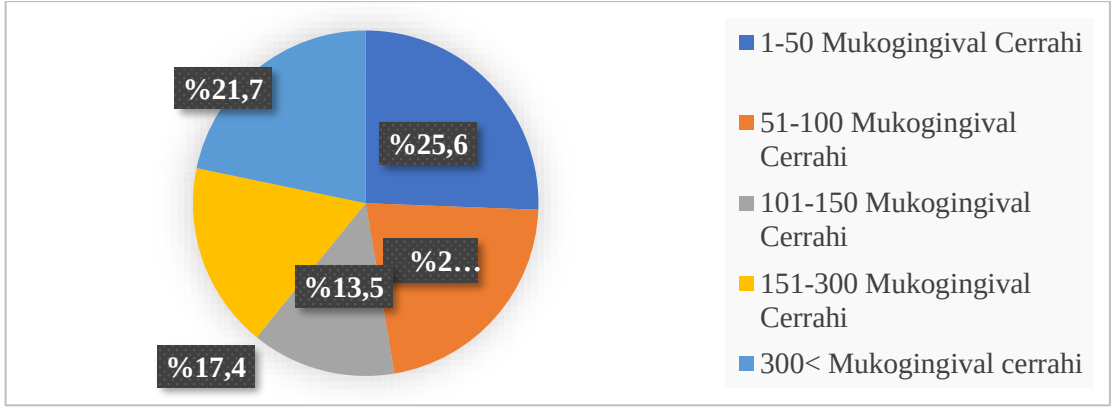
Şekil 4.8. Ankete katılan uzmanlık öğrencilerinin, günlük olarak baktıkları ortalama hasta sayılarını gösteren dağılım grafiği

4.10. ‘Eğitim gördüğünüz anabilim dalında bir uzmanlık öğrencisi mezun oluncaya kadar ortalama kaç tane mukogingival cerrahi yapmaktadır?’ sorusuna verilen yanıtların değerlendirilmesi

Katılımcıların, eğitim gördükleri anabilim dalında ortalama kaç tane mukogingival cerrahi yaptıkları verilmiştir. (Tablo 4.10, Şekil 4.9) Çalışmamıza katılan uzmanlık öğrencilerinin 53'ü (%25,6) 1-50 seçeneğini, 45'i (%21,7) 51-100 seçeneğini, 28'i (%13,5) 101-150 seçeneğini, 36'sı (%17,4) 151-300 seçeneğini ve 45'i (%21,7) 300'den fazla seçeneğini işaretlemişlerdir.

Tablo 4.10. Uzmanlık öğrencilerinin ortalama kaç tane mukogingival cerrahi yaptıklarının dağılımları

		n	%
Eğitim gördüğünüz anabilim	1-50	53	25,6
dalında bir uzmanlık öğrencisi	51-100	45	21,7
mezun oluncaya kadar ortalama	101-150	28	13,5
kaç tane mukogingival cerrahi	151-300	36	17,4
yapmaktadır?	>300	45	21,7

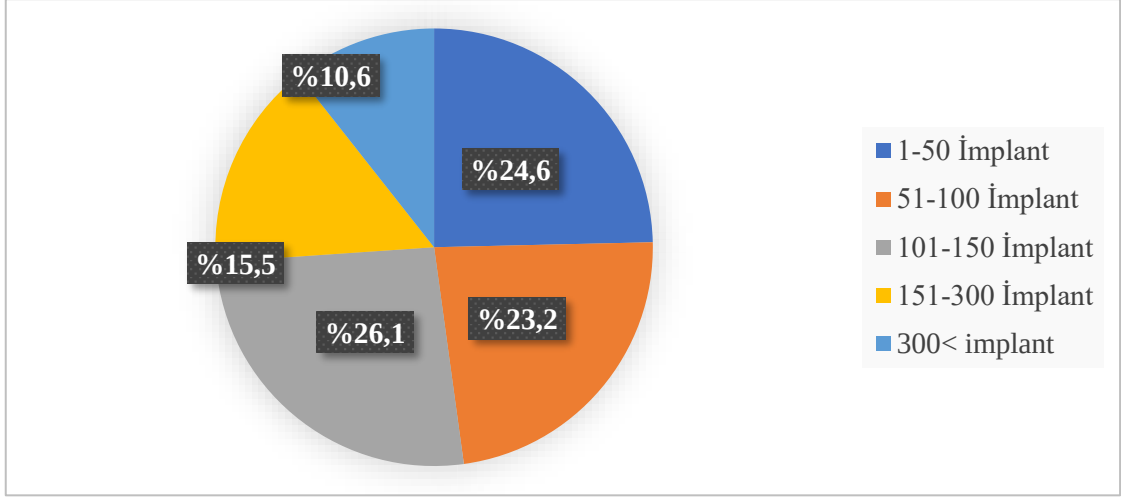
Şekil 4.9. Eğitim süresi boyunca yaptıkları mukogingival cerrahi sayılarını gösteren dağılım grafiği

4.11. ‘Eğitim gördüğünüz anabilim dalında bir uzmanlık öğrencisi mezun oluncaya kadar ortalama kaç tane implant cerrahisi yapmaktadır?’ sorusuna verilen yanıtların değerlendirilmesi

Katılımcıların eğitim gördüğü anabilim dalında ortalama kaç tane implant cerrahisi yapıldığı tabloda verilmiştir. (Tablo 4.11, Şekil 4.10) Çalışmamıza katılan uzmanlık öğrencilerinin 51’i (%24,6) 1-50 implant, 48’i (%23,2) 51-100 implant, 54’ü (%26,1) 101-150 implant, 32’si (%15,5) 151-250 implant ve 22’si (%10,6) 250’den fazla implant cerrahisi yapmaktadır.

Tablo 4.11. Uzmanlık öğrencilerinin ortalama kaç tane implant cerrahisi yaptığıının dağılımı

		n	%
Eğitim gördüğünüz anabilim dalında bir uzmanlık öğrencisi mezun oluncaya kadar ortalama kaç tane implant cerrahisi yapmaktadır?	1-50	51	24,6
	51-100	48	23,2
	101-150	54	26,1
	151-250	32	15,5
	>250	22	10,6

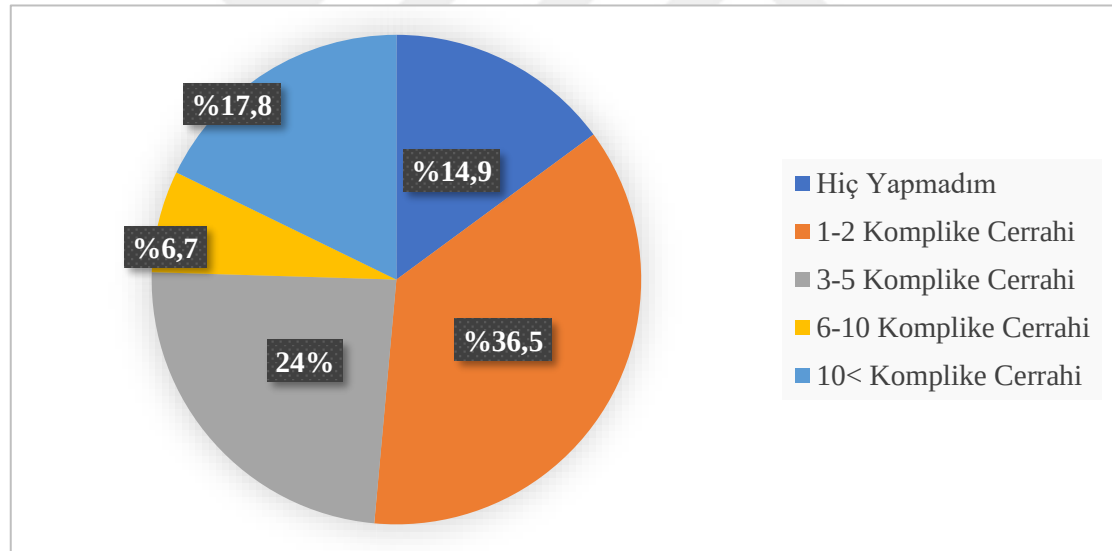
Şekil 4.10. Uzmanlık öğrencilerinin yaptıkları implant sayılarını gösteren dağılım grafiği

4.12. ‘Eğitim gördüğünüz anabilim dalında bir uzmanlık öğrencisi mezun oluncaya kadar ortalama kaç tane komplike ileri cerrahiler (direk sinüs lifting cerrahisi, kret split cerrahisi, ramus greft cerrahisi gibi) yapmaktadır?’ sorusuna verilen yanıtların değerlendirilmesi

Katılımcıların "Eğitim gördüğünüz anabilim dalında uzmanlık öğrencileri tarafından ortalama kaç tane komplike ileri cerrahiler (direk sinüs lifting cerrahisi, kret split cerrahisi, ramus greft cerrahisi gibi) yapılmaktadır?" sorusuna verdiği cevaplara göre dağılımı tabloda verilmektedir (Tablo 4.12, Şekil 4.11). Çalışmamıza katılan uzmanlık öğrencilerinin 31'i (%14,9) hiç yapmadım, 76'sı (%36,5) 1-2 tane, 50'si (%24) 3-5 tane, 14'ü (%6,7) 6-10 tane ve 37'si (%17,8) 10'dan fazla ileri cerrahi yapmaktadır.

Tablo 4.12. Uzmanlık öğrencilerinin ortalama kaç tane komplike ileri cerrahi (direk sinüs lifting cerrahisi, kret split cerrahisi, ramus greft cerrahisi gibi) yaptıklarının dağılımı

		n	%
Eğitim gördüğünüz anabilim dalında bir uzmanlık öğrencisi	0	31	14,9
mezun oluncaya kadar	1-2	76	36,5
ortalama kaç tane komplike	3-5	50	24,0
ileri cerrahiler (direk sinüs	6-10	14	6,7
cerrahisi, kret split cerrahisi, ramus greft cerrahisi gibi) yapmaktadır?	>10	37	17,8

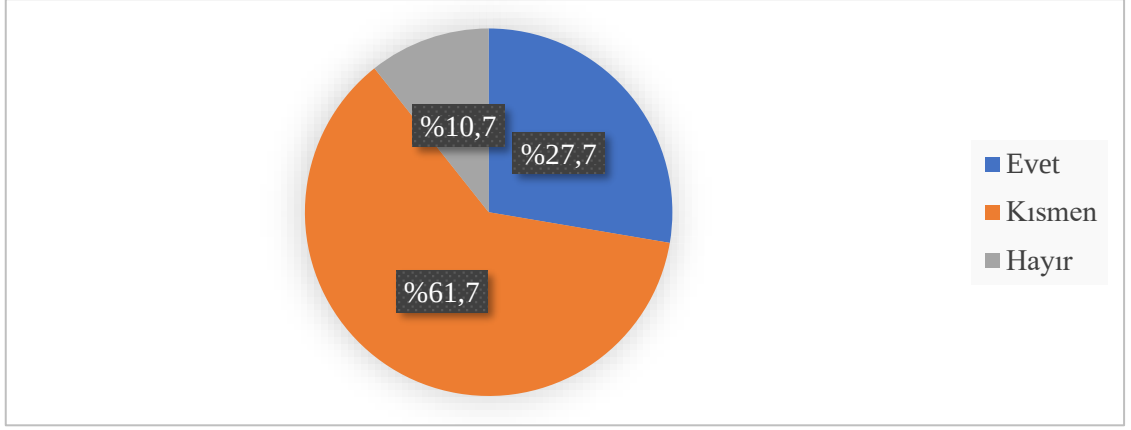
Şekil 4.11. Uzmanlık öğrencilerinin yaptıkları komplike cerrahi sayılarını gösteren dağılım grafiği

4.13. ‘Tedavi ettiğiniz hasta sayısı ve gördüğünüz vaka çeşitliliğinin, mesleki yeterlilik için size gerekli bilgi ve tecrübeyi kazandırdığını düşünüyor musunuz?’ sorusuna verilen yanıtların değerlendirilmesi

Katılımcıların tedavi ettikleri hasta sayısı ve gördükleri vaka çeşitliliğinin, mesleki yeterlilik için gerekli bilgi ve tecrübeyi kazandırdığını düşünüp düşünmediklerine dair verdikleri cevapların dağılımı aşağıdaki tabloda verilmektedir (Tablo 4.13 ve Şekil 4.12). Katılımcıların 57’si (%27,7) tedavi ettikleri hasta sayısı ve vaka çeşitliliğinin yeterli bilgi ve tecrübeyi kazandırdığını düşünürken, 127’si (%61,7) kısmen ve 22’si (%10,7) hayır demektedir.

Tablo 4.13. Uzmanlık öğrencilerinin ‘Tedavi ettiğiniz hasta sayısı ve gördüğünüz vaka çeşitliliğinin, mesleki yeterlilik için size gerekli bilgi ve tecrübeyi kazandırdığını düşünüyor musunuz?’ sorusuna verdikleri cevaplara göre dağılımları

		n	%
Tedavi ettiğiniz hasta sayısı	Evet	57	27,7
ve gördüğünüz vaka	Kısmen	127	61,7
çeşitliliğinin, mesleki	Hayır	22	10,7
yeterlilik için size gerekli			
bilgi ve tecrübeyi			
kazandırdığını düşünüyor			
musunuz?			

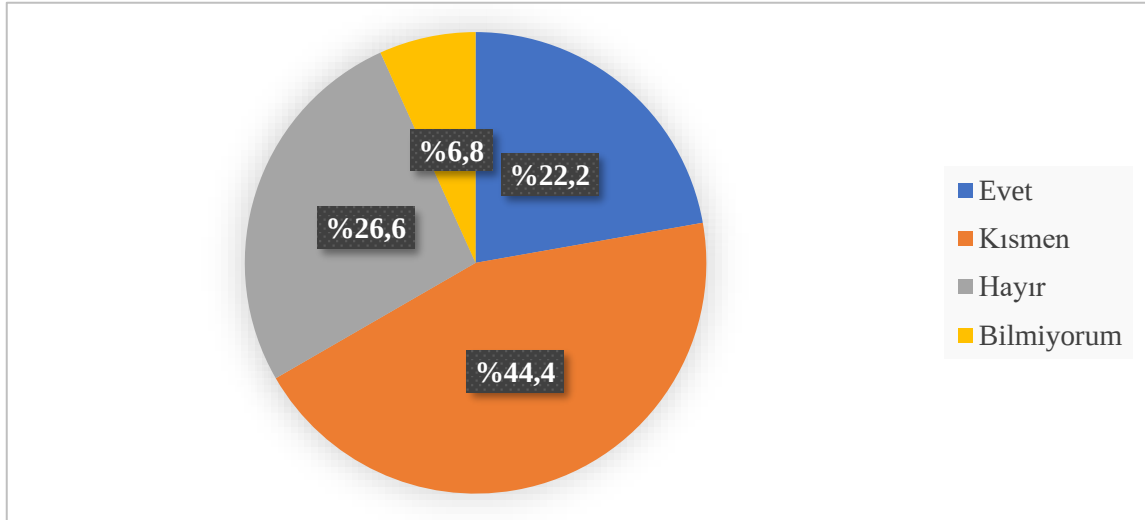
Şekil 4.12. Ankete katılan uzmanlık öğrencilerinin, baktıkları hasta sayısı ve gördükleri vaka çeşitliğinin yeterliliğini gösteren dağılım grafiği

4.14. ‘TUKMOS tarafından periodontoloji alanında eğitim gören uzmanlık öğrencilerinin toplamda 2 farklı bölümde, 2 aylık bir süre boyunca rotasyon eğitimi alması kararlaştırılmıştır. Ağız, Diş ve Çene Cerrahisi ve Anesteziyoloji ve Reanimasyon bölümlerine yapılan rotasyonları faydalı buluyor musunuz?’ sorusuna verilen yanıtların değerlendirilmesi

Katılımcıların rotasyonları faydalı bulup bulmamasını sorguladığımız soruya verdikleri cevaplara göre dağılımı aşağıdaki şekilde verilmektedir (Tablo 4.14, Şekil 4.13). Katılımcıların %22,2’si rotasyonları faydalı bulurken, %44,4’ü kısmen faydalı bulmakta ve %26,6’sı faydalı bulmamaktadır. Katılımcıların %6,8’i ise bilmiyorum seçeneğini işaretlemiştir.

Tablo 4.14. Uzmanlık öğrencilerinin rotasyonların faydalı bulup bulmaması hakkındaki düşüncelerinin dağılımı

		n	%
TUKMOS tarafından	Evet	46	22,2
Periodontoloji alanında eğitim	Kısmen	92	44,4
gören uzmanlık öğrencilerinin	Hayır	55	26,6
toplamda 2 farklı bölümde, 2	Bilmiyorum	14	6,8
aylık bir süre boyunca			
rotasyon eğitimi alması			
kararlaştırılmıştır. Ağız, Diş			
ve Çene Cerrahisi ve			
Anesteziyoloji ve			
Reanimasyon bölümlerine			
yapılan rotasyonları faydalı			
buluyor musunuz?			

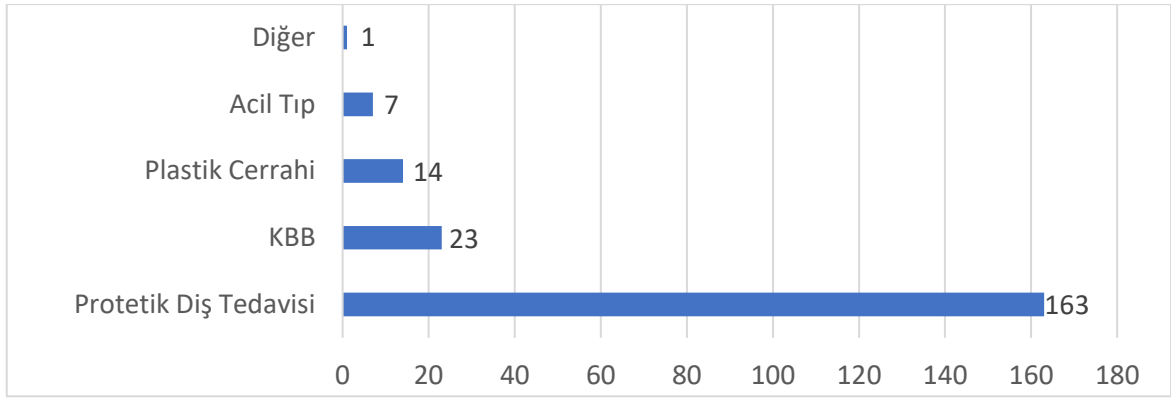
Şekil 4.13. Katılımcıların aldıkları rotasyon eğitimini faydalı bulup bulmadığını gösteren dağılım grafiği

4.15. ‘TUKMOS tarafından belirlenen rotasyon alanları dışında 1 bölüme daha rotasyon yapma şansınız olsa hangi bölümün olmasını isterdiniz?’ sorusuna verilen yanıtların değerlendirilmesi

Katılımcıların TUKMOS’un belirlediği rotasyon alanları dışında rotasyon yapmak istediği alanların dağılımı aşağıda verilmektedir (Tablo 4.15, Şekil 4.14). Periodontoloji alanında farklı bir rotasyon bölümü olarak; uzmanlık öğrencilerinin 163’ü (%78,4) protetik diş tedavisi, 23’ü (%11,1) KBB, 14’ü (%6,7) plastik cerrahi ve 7’si (%3,4) acil tıp istemektedir.

Tablo 4.15. Uzmanlık öğrencilerinin TUKMOS’un belirlediği rotasyon alanları dışında rotasyon yapmak istediği alanların dağılımı

		n	%
TUKMOS tarafından	Protetik Diş Tedavisi	163	78,4
belirlenen rotasyon alanları	KBB	23	11,1
dışında 1 bölüme daha	Plastik Cerrahi	14	6,7
rotasyon yapma şansınız olsa	Acil Tıp	7	3,4
hangi bölümün olmasını			
isterdiniz?	Diğer	1	0,5

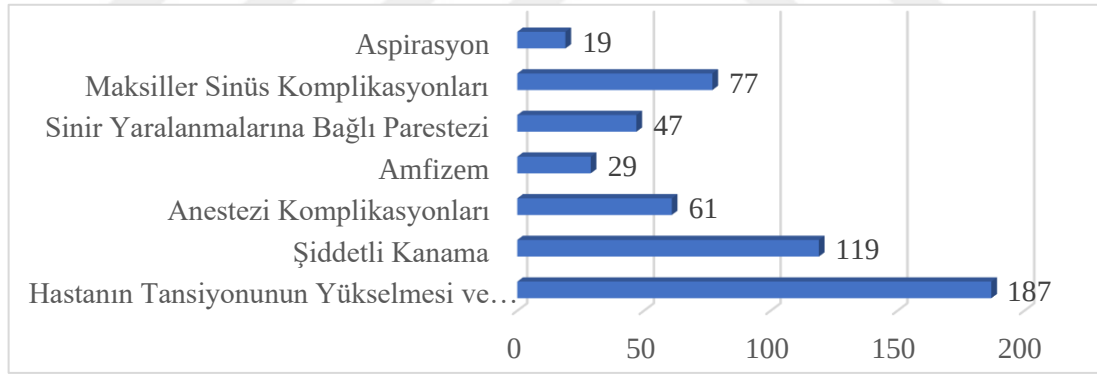
Şekil 4.14. Ankete katılan uzmanlık öğrencilerinin, almak istedikleri rotasyon alanlarını gösteren dağılım grafiği

4.16. ‘Cerrahi veya cerrahi olmayan periodontal tedaviler sırasında sık karşılaşılabileceğiniz bazı komplikasyonlar aşağıda verilmiştir. Bu komplikasyonlardan karşılaştıklarınızı işaretleyiniz?’ sorusuna verilen yanıtların değerlendirilmesi

Katılımcıların karşılaştıkları komplikasyonlarla ilgili verdikleri cevaplar aşağıda verilmektedir (Tablo 4.16., Şekil 4.15) Katılımcılar birden fazla seçeneği işaretleyebilmektedir. Katılımcıların 187’si (%90,3) hastanın tansiyonunun yükselmesi veya düşmesi, 119’u (%57,5) şiddetli kanama, 61’i (%29,5) anestezi komplikasyonları, 29’u (%14) amfizem, 47’si (%22,7) sinir yaralanmalarına bağlı parestezi, 77’si (%37,2) maksiller sinüs komplikasyonları ve 19’u (%9,2) aspirasyon ile karşılaşmıştır.

Tablo 4.16. Uzmanlık öğrencilerinin sık olarak karşılaştıkları komplikasyonların dağılımı

		n	%
Cerrahi veya cerrahi olmayan periodontal tedaviler sırasında sık karşılaşılabileceğiniz bazı komplikasyonlar aşağıda verilmiştir. Bu komplikasyonlardan karşılaştıklarınızı işaretleyiniz?	Hastanın tansiyonunun yükselmesi ve tansiyonunun düşmesi	187	90,3
	Şiddetli kanama	119	57,5
	Anestezi komplikasyonlar	61	29,5
	Amfizem	29	14,0
	Sinir yaralanmalarına bağlı parestezi	47	22,7
	Maksiller sinüs komplikasyonları	77	37,2
	Aspirasyon	19	9,2

Şekil 4.15. Ankete katılan uzmanlık öğrencilerinin karşılaştıkları komplikasyonları gösteren dağılım grafiği

4.17. ‘Hayati öneme sahip sistemik hastalığı bulunan (kontROLSÜZ diyabet, organ transplantasyonu, konjenital kalp hastalıkları, epilepsi vb.) bir hastaya ilk yaklaşımınız nasıl olur?’ sorusuna verilen yanıtların değerlendirilmesi

Katılımcıların, hayati öneme sahip sistemik hastalığı bulunan hastalara yaklaşımlarına göre dağılımı aşağıda verilmektedir (Tablo 4.17, Şekil 4.16). Sistemik

hastalığı bulunan bir hastaya 206'sı (%99) uygun bölüme konsültasyon yazıp doktorun önerileri doğrultusunda tedaviye başlarken, 2'si (%1) tedavi etmeyi kabul etmemektedir.

Tablo 4.17. Uzmanlık öğrencilerinin sistemik hastalığı bulunan hastalara yaklaşımlarının dağılımı

		n	%
17. Hayati öneme sahip sistemik hastalığı bulunan bir hastaya ilk yaklaşımınız nasıl olur?	Tedavi etmeyi kabul etmem	2	1,0
	Uygun bölüme konsültasyon yazarım. Doktorun önerileri doğrultusunda tedaviye başlarım	206	99,0
	Konsültasyona gerek duymam. Tedaviye başlarım	0	0
	Benden daha tecrübeli bir hekime yönlendiririm	0	0

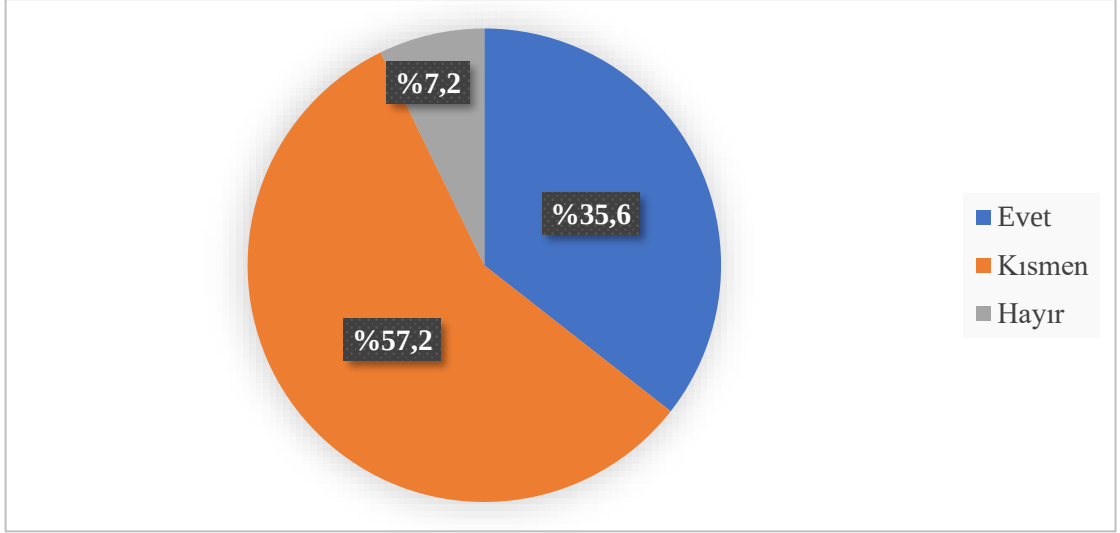
Şekil 4.16. Ankete katılan uzmanlık öğrencilerinin, hayati öneme sahip sistemik hastalığı bulunan hastalara yaklaşımlarını gösteren dağılım grafiği

4.18. ‘Aldığınız uzmanlık eğitiminin karşınıza çıkan sistemik hastalıklar ve meydana gelebilecek komplikasyonlarla başa çıkabilmek için gereken bilgi ve tecrübeyi kazandırdığını düşünüyor musunuz?’ sorusuna verilen yanıtların değerlendirilmesi

Katılımcıların, "Aldığınız uzmanlık eğitiminin karşınıza çıkan sistemik hastalıklar ve meydana gelebilecek komplikasyonlarla başa çıkabilmek için gereken bilgi ve tecrübeyi kazandırdığını düşünüyor musunuz?" sorusuna verdikleri cevaplara göre dağılımı aşağıda verilmektedir (Tablo 4.18., Şekil 4.17.). Uzmanlık eğitiminin sistemik hastalıklar ve komplikasyonlarla başa çıkabilmek için gerekli bilgi ve tecrübeyi kazandırdığını 74'ü (%35,6) düşünüyor musunuz, 119'u (%57,2) kısmen ve 15'i (%7,2) hayır demektedir.

Tablo 4.18. Uzmanlık öğrencilerinin ‘Aldığınız uzmanlık eğitiminin karşınıza çıkan sistemik hastalıklar ve meydana gelebilecek komplikasyonlarla başa çıkabilmek için gereken bilgi ve tecrübeyi kazandırdığını düşünüyor musunuz?’ sorusuna verdikleri cevaplara göre dağılımları

		n	%
Aldığınız uzmanlık eğitiminin karşınıza çıkan sistemik hastalıklar ve meydana gelebilecek komplikasyonlarla başa çıkabilmek için gereken bilgi ve tecrübeyi kazandırdığını düşünüyor musunuz?	Evet	74	35,6
	Kısmen	119	57,2
	Hayır	15	7,2
	Fikrim yok	0	0

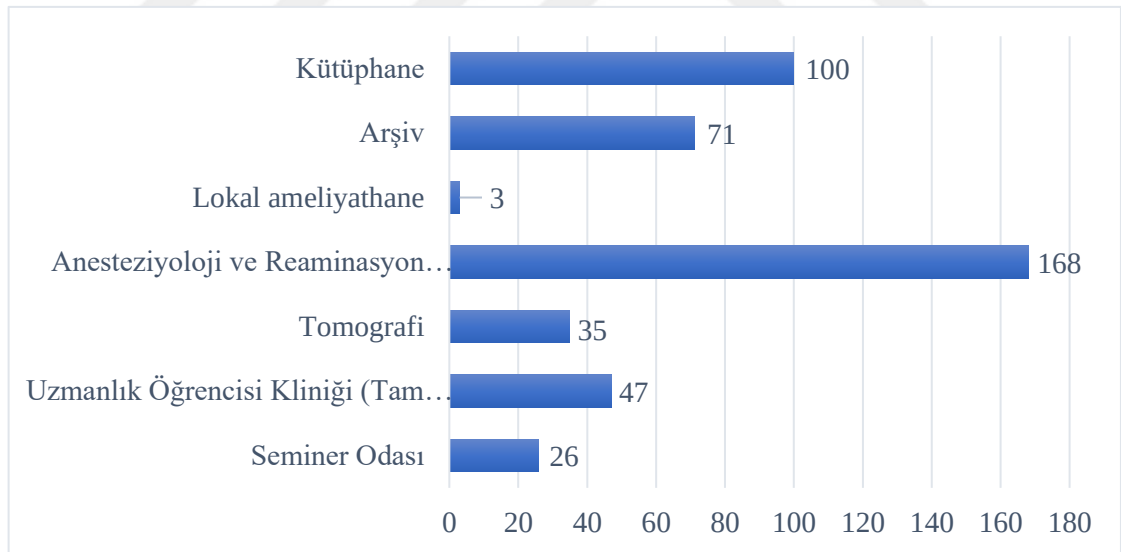
Şekil 4.17. Ankete katılan uzmanlık öğrencilerinin, meydana gelen komplikasyonları yönetebilme durumunu gösteren dağılım grafiği

4.19. ‘Anabilim dalınızda bulunmayanları işaretleyiniz?’ sorusuna verilen yanıtların değerlendirilmesi

Katılımcıların "Anabilim dalınızda bulunmayanları işaretleyiniz?" sorusuna verdikleri yanıtlar tabloda verilmektedir (Tablo 4.19, Şekil 4.18). Katılımcılar birden fazla seçeneği işaretleyebilmektedir. Katılımcıların 26'sı (%13,2) seminer odası, 47'si (%23,9) tam donanımlı uzmanlık öğrencisi kliniği, 35'i (%17,8) tomografi, 168'i (%85,3) anesteziyoloji ve reanimasyon uzmanları tarafından sedasyon uygulanabilecek ortam, 3'ü (%1,5) lokal ameliyathane, 71'i (%36) arşiv ve 100'ü (%50,8) anabilim dallarında kütüphane bulunmadığını belirtmişlerdir.

Tablo 4.19. Anabilim dalında bulunmayan fiziki şartların dağılımı

		n	%
Anabilim dalınızda bulunmayanları işaretleyiniz?	Seminer odası	26	13,2
	Uzmanlık öğrencisi kliniği (tam donanımlı ünit)	47	23,9
	Tomografi	35	17,8
	Anesteziyoloji ve reaminasyon uzmanları tarafından sedasyon uygulanabilecek ortam	168	85,3
	Lokal ameliyathane	3	1,5
	Arşiv	71	36,0
	Kütüphane	100	50,8

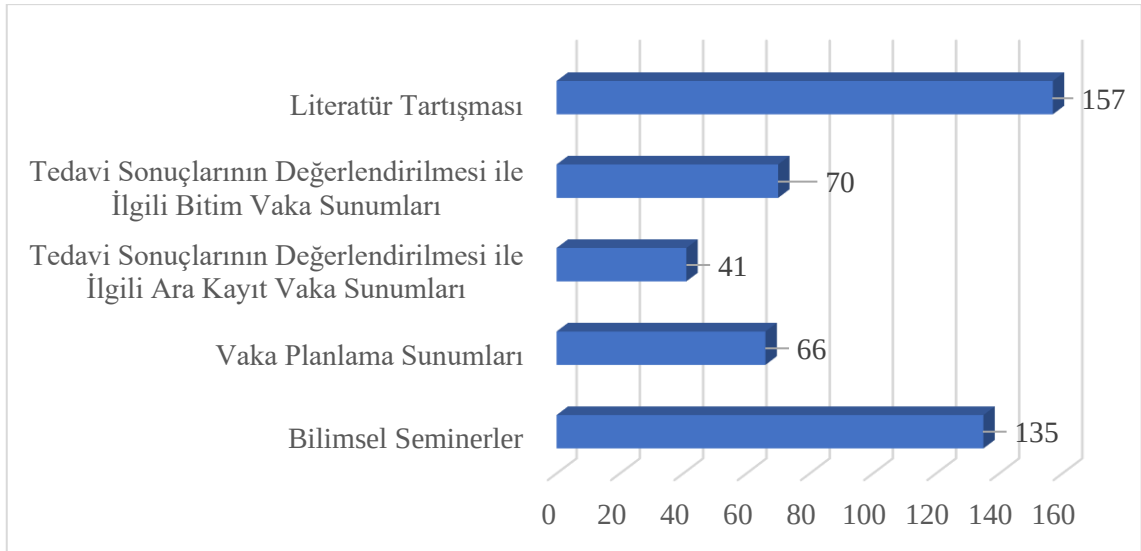
Şekil 4.18. Ankete katılan uzmanlık öğrencilerinin, eğitim gördükleri anabilim dalında bulunmayan fiziki şartların gösterildiği dağılım grafiği

4.20. ‘Eğitim aldığınız fakültede aktif olarak katıldığınız hangi eğitim etkinlikleri yapılmaktadır?’ sorusuna verilen yanıtların değerlendirilmesi

Katılımcıların, "Eğitim aldığınız fakültede aktif olarak katıldığınız hangi eğitim etkinlikleri yapılmaktadır?" sorusuna verdikleri cevaplara göre dağılım aşağıda verilmektedir (Tablo 4.20, Şekil 4.19). Katılımcılar birden fazla seçeneği işaretleyebilmektedir. Katılımcıların aktif olarak katıldıkları eğitim etkinlikleri arasında 135'i (%68,5) bilimsel seminerler, 66'sı (%33,5) vaka planlama sunumları, 41'i (%20,8) ara kayıt vaka sunumları, 70'i (%35,5) bitim vaka sunumları ve 157'si (%79,7) literatür tartışması yer almaktadır.

Tablo 4.20. Uzmanlık öğrencilerinin katıldıkları eğitim etkinliklerinin dağılımları

		n	%
Eğitim aldığınız fakültede aktif olarak katıldığınız hangi eğitim etkinlikleri yapılmaktadır?	Bilimsel seminerler	135	68,5
	Vaka planlama sunumları	66	33,5
	Tedavi sonuçlarının değerlendirilmesi ile ilgili ara kayıt vaka sunumları	41	20,8
	Tedavi sonuçlarının değerlendirilmesi ile ilgili bitim vaka sunumları	70	35,5
	Literatür tartışması	157	79,7

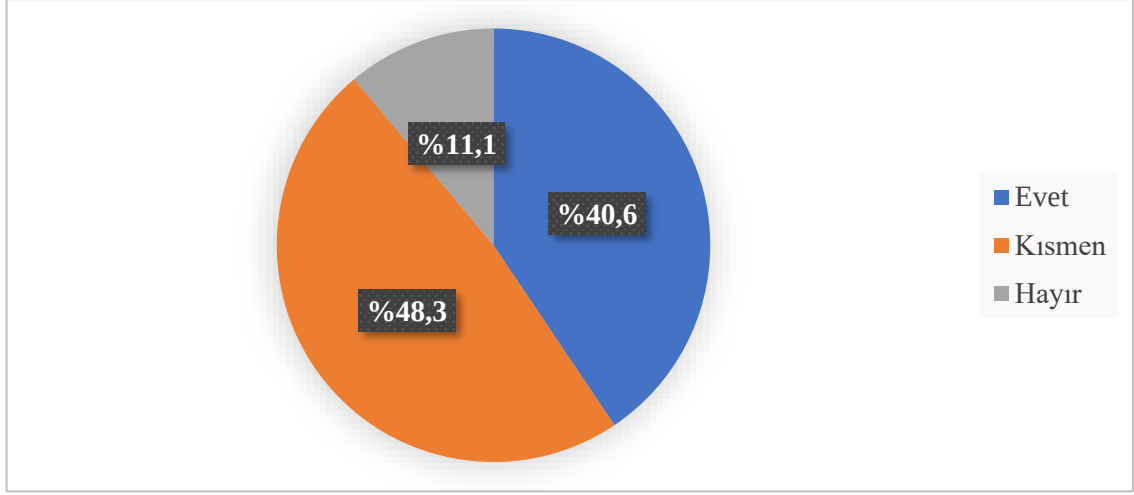
Şekil 4.19. Ankete katılan uzmanlık öğrencilerinin, eğitim süreleri boyunca aktif olarak katıldıkları eğitim etkinliklerini gösteren dağılım grafiği

4.21. ‘Kongreler ve bilimsel toplantılara katılım ve sunum yapma konularında teşvik ediliyor musunuz?’ sorusuna verilen yanıtların değerlendirilmesi

Katılımcıların, "Kongreler ve bilimsel toplantılara katılım ve sunum yapma konularında teşvik ediliyor musunuz?" sorusuna verdikleri cevaplara göre dağılımı (Tablo 4.21, Şekil 4.20). Kongreler ve bilimsel toplantılara 84'ü (%40,6) teşvik edilirken, 100'ü (%48,3) kısmen ve 23'ü (%11,1) teşvik edilmemektedir.

Tablo 4.21. Uzmanlık öğrencilerinin ‘Kongreler ve bilimsel toplantılara katılım ve sunum yapma konularında teşvik ediliyor musunuz?’ sorusuna verdikleri cevaplara göre dağılımları

		n	%
Kongreler ve bilimsel toplantılara katılım ve sunum yapma konularında teşvik ediliyor musunuz?	Evet	84	40,6
	Kısmen	100	48,3
	Hayır	23	11,1

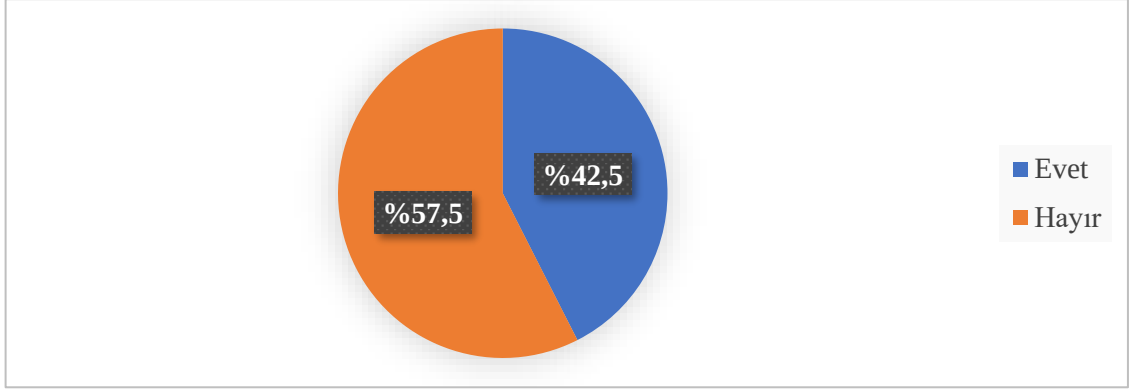
Şekil 4.20. Ankete katılan uzmanlık öğrencilerinin, kongreler ve bilimsel toplantılara teşvik edilip edilmeme durumunu gösteren dağılım grafiği

4.22. ‘Aktif olarak bilimsel araştırmalarda bulunuyor musunuz?’ sorusuna verilen yanıtların değerlendirilmesi

Katılımcıların bilimsel araştırmada katılma durumlarının dağılımı aşağıda verilmektedir (Tablo 4.22, Şekil 4.21). Bilimsel araştırmalara 88'i (%42,5) aktif olarak katılırken, 119'u (%57,5) katılmamaktadır.

Tablo 4.22. Uzmanlık öğrencilerinin ankette bulunan ‘Aktif olarak bilimsel araştırmalarda bulunuyor musunuz?’ sorusuna verdikleri cevaplara göre dağılımları

		n	%
Aktif olarak bilimsel araştırmalarda bulunuyor musunuz?	Evet	88	42,5
	Hayır	119	57,5

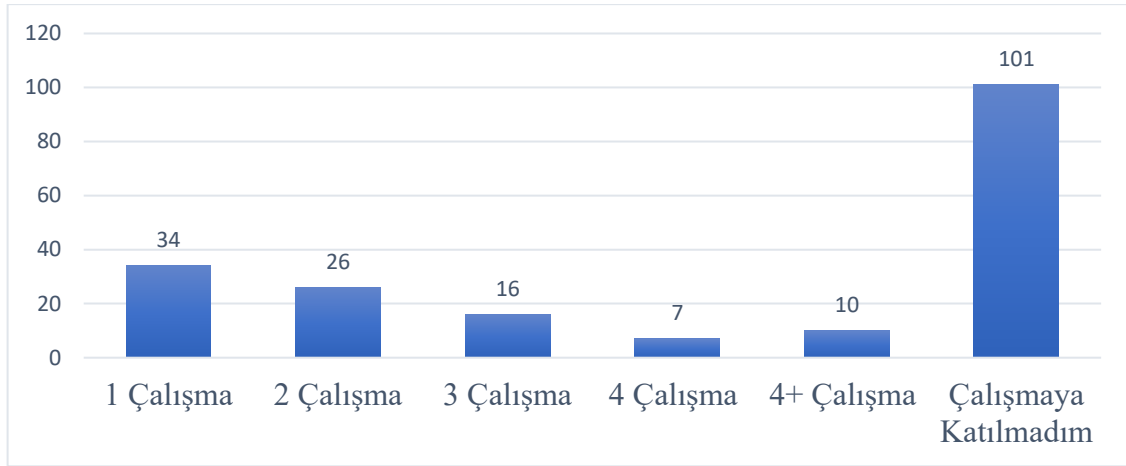
Şekil 4.21. Ankete katılan uzmanlık öğrencilerinin, aktif olarak bilimsel araştırmalarda bulunma durumunu gösteren dağılım grafiği

4.23. ‘Kaç adet bilimsel araştırmada rol aldınız ve/veya almaktasınız?’ sorusuna verilen yanıtların değerlendirilmesi

Katılımcıların; "Kaç adet bilimsel araştırmada rol aldınız ve/veya almaktasınız?" sorusuna verdikleri cevaplara göre dağılımı aşağıda verilmektedir (Tablo 4.23, Şekil 4.22). Katılanların 101'i (%52,1) hiç bilimsel çalışma yapmamış, 34'ü (%17,5) bir, 26'sı (%13,4) iki, 16'sı (%8,2) üç, 7'si (%3,6) dört ve 10'u (%5,2) dörtten fazla çalışma yapmıştır.

Tablo 4.23. Uzmanlık öğrencilerinin yaptıkları bilimsel araştırma sayılarının dağılımı

		n	%
Cevabınız evet ise kaç adet bilimsel araştırmada rol aldınız ve/veya almaktasınız?	Bilimsel çalışmaya katılmadım.	101	52,1
	1	34	17,5
	2	26	13,4
	3	16	8,2
	4	7	3,6
	>4	10	5,2

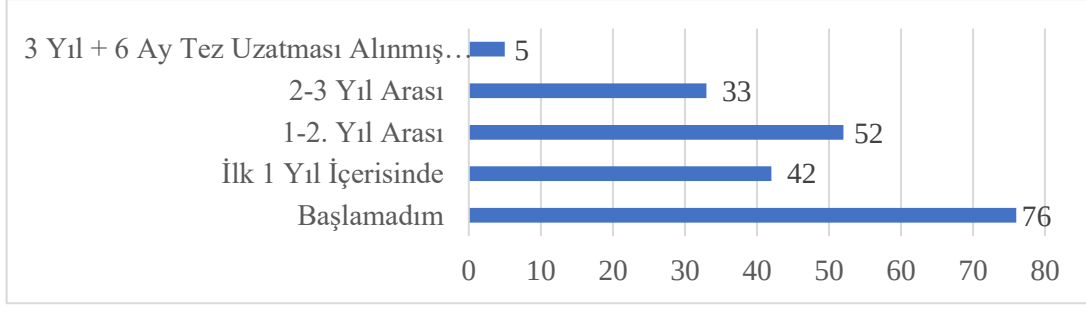
Şekil 4.22. Ankete katılan uzmanlık öğrencilerinin, kaç adet bilimsel çalışmada rol aldığını gösteren dağılım grafiği

4.24. ‘Tez yazımına uzmanlık eğitiminizin hangi döneminde başladınız?’ sorusuna verilen yanıtların değerlendirilmesi

Katılımcıların "Tez yazımına uzmanlık eğitiminizin hangi döneminde başladınız?" sorusuna verdikleri cevaplara göre dağılımı aşağıda verilmektedir (Tablo 4.24, Şekil 4.23). Tez yazımına 76'sı (%36,5) başlamamış, 42'si (%20,2) ilk yıl içerisinde, 52'si (%25) 1-2. yıl arasında, 33'ü (%15,9) 2-3. yıl arasında ve 5'i (%2,4) 3 yıl + 6 ay tez uzatması almış dönemde başlamıştır.

Tablo 4.24. Uzmanlık öğrencilerinin tez yazımına başlama dönemlerine göre dağılımları

		n	%
Tez yazımına uzmanlık eğitiminizin hangi döneminde başladınız?	Başlamadım	76	36,5
	İlk 1 yıl içerisinde	42	20,2
	1-2. Yıl arası	52	25,0
	2-3. Yıl arası	33	15,9
	3 yıl + 6 ay tez uzatması alınmış dönem içerisinde	5	2,4

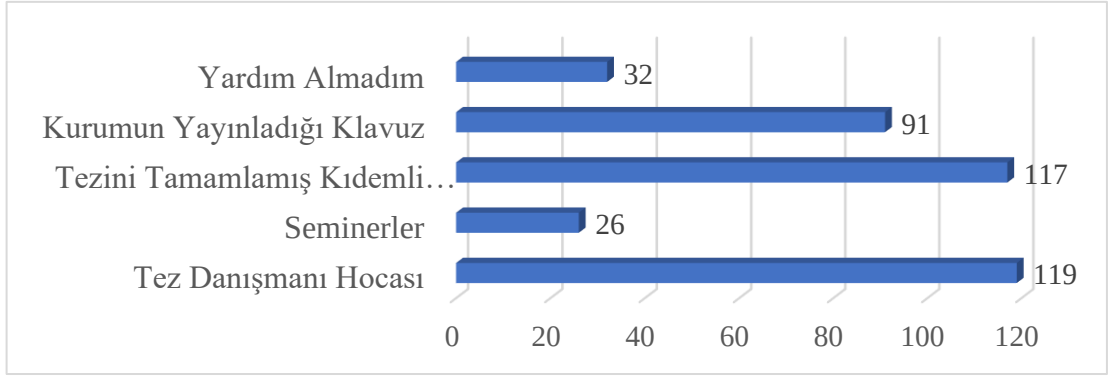
Şekil 4.23. Ankete katılan uzmanlık öğrencilerinin, tez yazımına ne zaman başladıklarını gösteren dağılım grafiği

4.25. ‘Tez yazımı ve kurallarını öğrenmek amacıyla nerelerden yardım aldınız?’ sorusuna verilen yanıtların değerlendirilmesi

Katılımcıların tez yazımı sırasında nerelerden yardım alındıklarının dağılımı aşağıda verilmektedir (Tablo 4.25, Şekil 4.24). Katılımcılar birden fazla seçeneği işaretleyebilmektedir. Tez yazımı ve kuralları hakkında uzmanlık öğrencilerinin 119'u (%61,3) tez danışmanından, 26'sı (%13,4) seminerlerden, 117'si (%60,3) kıdemli asistanlardan, 91'i (%46,9) kurumun kılavuzundan yardım almış, 32'si (%16,5) ise yardım almamıştır.

Tablo 4.25. Uzmanlık öğrencilerinin ‘Tez yazımı ve kurallarını öğrenmek amacıyla nerelerden yardım aldınız?’ sorusuna verdikleri cevaplara göre dağılımları

		n	%
Tez yazımı ve kurallarını öğrenmek amacıyla nerelerden yardım aldınız?	Tez danışmanı hocası	119	61,3
	Seminerler	26	13,4
	Tezini tamamlamış kıdemli asistanlar	117	60,3
	Kurumun yayınladığı kılavuz	91	46,9
	Yardım almadım	32	16,5

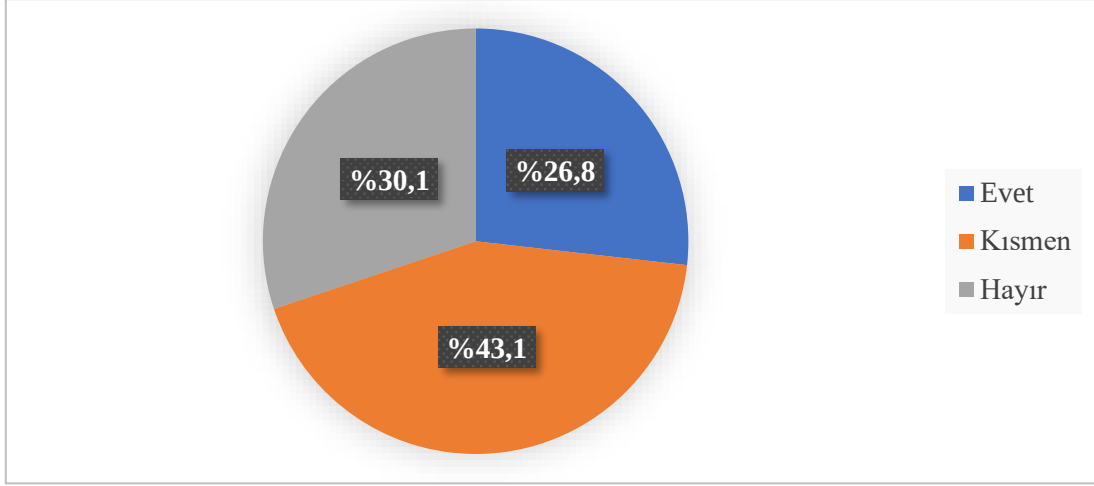
Şekil 4.24. Ankete katılan uzmanlık öğrencilerinin, tez yazım sürecinde aldıkları yardımları gösteren dağılım grafiği

4.26. ‘Uzmanlık eğitimi verimli bir şekilde tamamlamak için tez yazımının gerekli olduğuna inanıyor musunuz?’ sorusuna verilen yanıtların değerlendirilmesi

Katılımcıların uzmanlık eğitimi tamamlamak için tez yazımının gerekli olup olmadığı hakkındaki düşüncelerinin dağılımı aşağıda verilmektedir (Tablo 4.26, Şekil 4.25). Tez yazımını uzmanlık öğrencilerinin 56'sı (%26,8) gerekli görürken, 90'ı (%43,1) kısmen gerekli cevabını vermiş ve 63'ü (%30,1) gerekli görmemtedir.

Tablo 4.26. Uzmanlık öğrencilerinin tez yazımının gerekliliği hakkındaki düşüncelerinin dağılımı

		n	%
Uzmanlık eğitimi verimli bir şekilde tamamlamak için tez yazımının gerekli olduğuna inanıyor musunuz?	Evet	56	26,8
	Kısmen	90	43,1
	Hayır	63	30,1

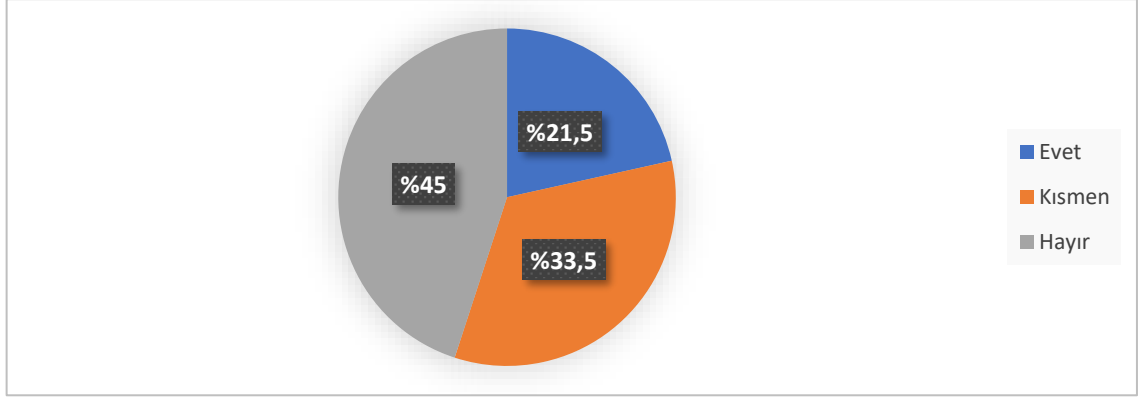
Şekil 4.25. Ankete katılan uzmanlık öğrencilerinin, tez yazımının gerekliliği hakkındaki düşüncelerini gösteren dağılım grafiği

4.27. ‘Uzmanlık eğitiminizi tamamladıktan sonra kariyerinize öğretim üyesi olarak devam etmeyi düşünüyor musunuz?’ sorusuna verilen yanıtların değerlendirilmesi

Katılımcıların kariyerlerine öğretim üyesi olarak devam etme isteğinin dağılımı aşağıda verilmektedir (Tablo 4.27, Şekil 4.26). Mezun olduktan sonra kariyerine öğretim üyesi olarak devam etmeyi 45'i (%21,5) düşünürken, 70'i (%33,5) kısmen ve 94'ü (%45) düşünmemektedir.

Tablo 4.27. Uzmanlık öğrencilerinin akademisyen olma isteğinin dağılımı

		n	%
Uzmanlık eğitiminizi tamamladıktan sonra kariyerinize öğretim üyesi olarak devam etmeyi düşünüyor musunuz?	Evet	45	21,5
	Kısmen	70	33,5
	Hayır	94	45,0

Şekil 4.26. Ankete katılan uzmanlık öğrencilerinin akademisyen olma isteklerini gösteren dağılım grafiği

4.28. ‘Periodontoloji uzmanlık eğitiminiz boyunca konsültasyon yoluyla en fazla iletişimde olduğunuz bölüm hangisidir?’ sorusuna verilen yanıtların değerlendirilmesi

Katılımcıların, "Periodontoloji uzmanlık eğitiminiz boyunca konsültasyon yoluyla en fazla iletişimde olduğunuz bölüm hangisidir?" sorusuna verdikleri cevaplara göre dağılımı aşağıda verilmektedir (Tablo 4.28). Periodontoloji uzmanlık eğitimi sırasında en fazla iletişimde oldukları bölüm olarak uzmanlık öğrencilerinin 167'si (%79,9) protetik diş tedavisi, 38'i (%18,2) endodonti ve 3'ü (%1,4) kardiyoloji ile iletişim kurduklarını ifade etmiştir.

Tablo 4.28. Uzmanlık öğrencilerinin ‘Periodontoloji uzmanlık eğitiminiz boyunca konsültasyon yoluyla en fazla iletişimde olduğunuz bölüm hangisidir?’ sorusuna verdikleri cevaplara göre dağılımları

		n	%
Periodontoloji uzmanlık eğitiminiz boyunca konsültasyon yoluyla en fazla iletişimde olduğunuz bölüm hangisidir?	Protetik diş tedavisi	167	79,9
	Pedodonti	0	0
	Endodonti	38	18,2
	Ağız, Diş ve Çene Cerrahi	0	0
	Ortodonti	0	0
	Restoratif Diş Tedavisi	1	0,5
	Ağız, Diş ve Çene Radyolojisi	0	0
	Kardiyoloji	3	1,4

4.29. ‘Periodontoloji uzmanlık eğitiminin ülkemizde daha nitelikli olabilmesi için varsa önerileriniz ve düşünceleriniz nelerdir?’ sorusuna verilen yanıtların değerlendirilmesi

Açık uçlu olarak sorguladığımız sorumuza anketimize katılan 209 katılımcının 48’i (%22,9) yanıt vermiştir. Alınan yanıtların hepsi değerlendirilip benzer yanıtlar gruplandırılmıştır. Aşağıda maddeler halinde çalışmamıza katılan uzmanlık öğrencilerinin aldıkları eğitimin daha iyi olabilmesi için sunmuş oldukları öneriler sıralanmıştır:

- Uzmanlık eğitiminde tez sunumu kaldırılmalı veya akademisyen olmayı düşünmeyen hekimler tez yazmak zorunda olmamalı,
- Her bir üniversitenin periodontoloji bölümleri birbirleriyle daha iyi iletişim halinde olmalı ve verilen eğitim daha standart olmalı,
- Müfredatta yazan eğitimlerin alınıp alınmadığı yıllık olarak kontrol edilmeli ve müfredattaki hedeflenen kazanımlar kantitatif değerlerle belirtilmeli,

- Uygun klinik koşulları sağlayamayan fakültelere asistan kadrosu açılmamalı,
- Eğitime ve araştırmaya hevesli araştırma görevlileri ve akademik kadrolar görevlendirilmeli
- Alınan uzmanlık öğrencisi sayısı azaltılmalı ve fakültelerin fiziki ve ekonomik şartları iyileştirilmeli,
- Özellikle implant cerrahisinden önce yapılacak protezin planlanması aşamasında daha aktif bir rol alınmalı,
- Eğitim süresi uzatılmalı,
- Donanımlı, vakalara teşvik eden, farklılıkları takip eden ve uygulayan öğretim görevlileri olmalı,
- Seminer ve kongrelere katılım konusunda asistanlar desteklenmeli,
- Öğretim görevlileri mobbing uygulamamalı,
- Protez bölümüne rotasyon yapılmalı ve mevcut rotasyonlarda hekimlerin aktif olmasına izin verilmelidir.
- Kadın erkek asistan ayrımı yapmadan herkese eşit davranılmalı,
- Cerrahi uygulamalarda uzmanlık öğrencilerinin daha aktif olmalı ve ileri cerrahileri yapma konusunda hocalar tarafından teşvik edilmeli, ileri cerrahiler asistanın elinden hoca tarafından alınmamalı,
- Günlük bakılan hasta sayısının azaltılmalı,
- Daha fazla vaka tartışma sunumları olmalı,
- Öğretim üyeleri ve ana bilim dalları daha düzenli olarak denetlenmeli ve standardizasyon kriterleri belirlenmeli

- 6-12 ay arası sadece faz 1 tedavi yapmak yerine daha erken ameliyathaneye geçilirse ameliyatlar konusunda daha fazla yetkinlik kazanmış oluruz.

4.30. Araştırmamıza katılan uzmanlık öğrencilerinin ‘Aktif olarak bilimsel araştırmalarda bulunuyor musunuz?’ sorusuna ve ‘Kariyerinize öğretim üyesi olarak devam etmeyi düşünüyor musunuz?’ sorusuna verdikleri yanıtlarla katılımcıların yaşları arasında bir ilişki olup olmadığının değerlendirilmesi

Kişilerin ilgili sorularına verdikleri cevaplara göre yaşların karşılaştırılmasında Mann Whitney U ve Kruskal Wallis testleri uygulanıp ve aşağıdaki tabloda gösterilmiştir (Tablo 4.29). Analizler sonucunda ‘Aktif olarak bilimsel araştırmalarda bulunuyor musunuz?’ sorusuna evet diyen katılımcıların yaş ortalaması $28,28 \pm 2,48$ hayır diyen katılımcıların yaş ortalaması $27,56 \pm 2,28$ ’dir. Uzmanlık öğrencilerinin aktif olarak bilimsel araştırmalarda yer alma durumuna göre yaşlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark elde edilmiştir ($p < 0,05$). Bilimsel araştırmalarda bulunan kişilerin yaşları bulunmayan kişilerden yüksektir.

Araştırmamıza katılan uzmanlık öğrencilerinin ‘Kariyerinize öğretim üyesi olarak devam etmeyi düşünüyor musunuz?’ sorusuna evet cevabı verenlerin yaş ortalaması $28,44 \pm 3,09(28)$, kısmen diyenlerin yaş ortalaması $27,69 \pm 2,45(27)$ ve hayır diyenlerin yaş ortalaması $27,67 \pm 1,91(28)$ ’dir. Uzmanlık öğrencilerinin kariyerlerine öğretim üyesi olarak devam etme durumlarına göre yaşlar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar elde edilmemiştir ($p > 0,05$).

Tablo 4.29. Uzmanlık öğrencilerin bilimsel araştırmada bulunma ve akademisyen olmayı isteme durumuna göre yaşlarının dağılımı

1. Yaşınız?		Ort.±S.S.(Medyan)	Test İstatistiği	p
Aktif olarak bilimsel araştırmalarda bulunuyor musunuz?	Evet	28,28±2,48(28)	4202,5	0,014*
	Hayır	27,56±2,28(27)		
Kariyerinize öğretim üyesi olarak devam etmeyi düşünüyor musunuz?	Evet	28,44±3,09(28)	1,754	0,416
	Kısmen	27,69±2,45(27)		
	Hayır	27,67±1,91(28)		

*p<0,05

4.31. Araştırmamıza katılan uzmanlık öğrencilerinin ‘Aktif olarak bilimsel araştırmalarda bulunuyor musunuz?’ sorusuna ve ‘Kariyerinize öğretim üyesi olarak devam etmeyi düşünüyor musunuz?’ sorusuna verdikleri yanıtlarla katılımcıların cinsiyetleri arasında bir ilişki olup olmadığının değerlendirilmesi

Kişilerin ilgili sorularına verdikleri cevaplara göre cinsiyetlerin dağılımları verilmiş ve aralarındaki ilişkilerin incelenmesinde Pearson Ki Kare ve Fisher’s Exact testleri uygulanıp aşağıdaki tabloda gösterilmiştir (Tablo 4.30). Uzmanlık öğrencilerinin, ‘Aktif olarak bilimsel araştırmalarda bulunuyor musunuz?’ sorusuna evet diyenlerin %43,7’si kadın, %41,4’ü erkektir. Hayır diyenlerin %56,3’ü kadın, %58,6’sı erkektir. ‘Kariyerinize öğretim üyesi olarak devam etmeyi düşünüyor musunuz?’ sorusuna evet diyenlerin %19,2’si kadın, %25’i erkektir. Kısmen cevabını verenlerin %37,5’i kadın, %27,3 ü erkektir. Soruya hayır cevabı verenlerin %43,3’ü kadın, %47,7 si erkektir.

Analizler sonucunda katılımcıların cinsiyeti ile aktif olarak bilimsel araştırmalarda bulunma durumu ve kariyerine öğretim üyesi olarak devam etmeyi düşünme arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişkiler elde edilmemiştir ($p>0,05$).

Tablo 4.30. Uzmanlık öğrencilerin bilimsel araştırmada bulunma ve akademisyen olmayı isteme durumuna göre cinsiyet dağılımları

Cinsiyet		Kadın		Erkek		Test İstatistiği	p
		n	%	n	%		
Aktif olarak bilimsel araştırmalarda bulunuyor musunuz?	Evet	52	43,7	36	41,4	0,110	0,740
	Hayır	67	56,3	51	58,6		
Uzmanlık eğitiminizi tamamladıktan sonra kariyerinize öğretim üyesi olarak devam etmeyi düşünüyor musunuz?	Evet	23	19,2	22	25,0	2,616	0,270
	Kısmen	45	37,5	24	27,3		
	Hayır	52	43,3	42	47,7		

4.32. Araştırmamıza katılan uzmanlık öğrencilerinin ‘Periodontoloji uzmanlık eğitiminde kaçınıcı yılınız?’ sorusuna ve ‘Cerrahi periodontal tedavi yöntemlerinden kendinizi eksik gördüğünüz tedaviler nelerdir?’ sorusuna verdikleri yanıtlar arasında bir ilişki olup olmadığının değerlendirilmesi

Kişilerin ilgili soruya verdikleri cevaplara göre periodontoloji uzmanlık eğitim süresinin dağılımları verilmiştir. Aralarındaki ilişkilerin incelenmesinde Pearson Ki Kare, Fisher’s Exact ve Çoklu Ki Kare testleri yapılmış ve aşağıdaki tabloda gösterilmiştir (Tablo 4.31). Araştırmamıza katılan uzmanlık öğrencilerine "Cerrahi periodontal tedavi yöntemlerinden kendinizi eksik gördüğünüz tedaviler nelerdir?" sorusu yöneltildiğinde, 0-6. ayındaki uzmanlık öğrencilerinin %37’si frenektomi ve gingivektomi, %48,1’i flep operasyonlarında, %55,6’sı rezektif kemik cerrahisi operasyonlarında, %63’ü rejeneratif ve biomimetik tedavi yöntemlerinde, %63’ü furkasyon sorunlarının cerrahi tedavilerinde, %37’si diş eti çekilmeleri ve diş eti büyümelerinin tedavilerinde, %66,7’si yumuşak ve sert doku ogmentasyonlarında, %44,4’ü vestibüloplasti ve alveoloplasti işlemlerinde, %85,2’si sinüs bölgesi implant uygulamalarında, %66,7’si implant çevresi kemik rejenerasyon uygulamalarında kendilerini eksik görmektedirler.

Uzmanlık eğitiminin 6-12. ayındaki uzmanlık öğrencilerinin %7,4’ü frenektomi ve gingivektomi, %14,8’i flep operasyonlarında, %59,3’ü rezektif kemik cerrahisi operasyonlarında, %55,6’sı rejeneratif ve biomimetik tedavi yöntemlerinde, %59,3’ü furkasyon sorunlarının cerrahi tedavilerinde, %40,7’si diş eti çekilmeleri ve diş eti büyümelerinin tedavilerinde, %74,1’i yumuşak ve sert doku ogmentasyonlarında, %18,5’i vestibüloplasti ve alveoloplasti işlemlerinde, %74,1’i sinüs bölgesi implant uygulamalarında, %74,1’i implant çevresi kemik rejenerasyon uygulamalarında kendilerini eksik görmektedirler.

Uzmanlık eğitiminin 1-2. yılında olan uzmanlık öğrencilerinin %1,9'u frenektomi ve gingivektomi, %9,4'ü flep operasyonlarında, %34'ü rezektif kemik cerrahisi operasyonlarında, %47,2'si rejeneratif ve biomimetik tedavi yöntemlerinde, %43,4'ü furkasyon sorunlarının cerrahi tedavilerinde, %32,1'i diş eti çekilmeleri ve diş eti büyümelerinin tedavilerinde, %69,8'i yumuşak ve sert doku ogmentasyonlarında, %22,6'sı vestibüloplasti ve alveoloplasti işlemlerinde, %73,6'ı sinüs bölgesi implant uygulamalarında, %71,7'si implant çevresi kemik rejenerasyon uygulamalarında kendilerini eksik görmektedirler.

Uzmanlık eğitiminin 2-3. yılında olan uzmanlık öğrencilerinin %0'ı frenektomi ve gingivektomi, %0'ı flep operasyonlarında, %23,8'i rezektif kemik cerrahisi operasyonlarında, %23,8'i rejeneratif ve biomimetik tedavi yöntemlerinde, %19'u furkasyon sorunlarının cerrahi tedavilerinde, %14,3'ü diş eti çekilmeleri ve diş eti büyümelerinin tedavilerinde, %45,2'si yumuşak ve sert doku ogmentasyonlarında, %7,1'i vestibüloplasti ve alveoloplasti işlemlerinde, %76,2'si sinüs bölgesi implant uygulamalarında, %64,3'ü implant çevresi kemik rejenerasyon uygulamalarında kendilerini eksik görmektedirler.

Uzmanlık eğitiminin 3 yıl ve üzeri eğitim yılında olan uzmanlık öğrencilerinin %0'ı frenektomi ve gingivektomi, %0'ı flep operasyonlarında, %23,5'i rezektif kemik cerrahisi operasyonlarında, %20,6'sı rejeneratif ve biomimetik tedavi yöntemlerinde, %11,8'i furkasyon sorunlarının cerrahi tedavilerinde, %17,6'sı diş eti çekilmeleri ve diş eti büyümelerinin tedavilerinde, %44,1'i yumuşak ve sert doku ogmentasyonlarında, %2,9'u vestibüloplasti ve alveoloplasti işlemlerinde, %82,4'ü sinüs bölgesi implant uygulamalarında, %61,8'i implant çevresi kemik rejenerasyon uygulamalarında kendilerini eksik görmektedirler.

Analizler sonucunda periodontoloji uzmanlık eğitim süresi ile cerrahi tedavi yöntemlerinde kendini yeterli görme durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişkiler bulunmuştur ($p<0,05$). Bu, eğitim süresi arttıkça cerrahi tedavi yöntemlerinde uzmanlık öğrencilerinin kendilerini daha yeterli hissetmeleriyle açıklanabilir. Benzer şekilde, daha uzun süreli eğitim ve deneyim, uzmanlık öğrencilerinin bu alanlarda kendilerini daha yetkin hissetmelerine neden olabilir.

Tablo 4.31. Uzmanlık öğrencilerin ‘Periodontoloji uzmanlık eğitiminde kaçınıcı yılınız?’ sorusuna ve ‘Cerrahi periodontal tedavi yöntemlerinden kendinizi eksik gördüğünüz tedaviler nelerdir?’ sorusuna verdikleri cevaplar arasındaki ilişki

Periodontoloji uzmanlık eğitiminde kaçınıcı yılınız?		0-6 ay		6-12 ay		1-2 yıl		2-3 yıl		3 yıl ve üzeri		Test İstatistiği
		n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
Cerrahi periodontal tedavilerde kendinizi eksik gördüğünüz tedaviler nelerdir?	Frenektomi, gingivektomi	10	37,0	2	7,4	1	1,9	0	0,0	0	0,0	201,398† p değeri <0,001*
	Flep operasyonları	13	48,1	4	14,8	5	9,4	0	0,0	0	0,0	
	Rezektif kemik cerrahisi	15	55,6	16	59,3	18	34,0	10	23,8	8	23,5	
	Rejeneratif biomimetik tedavi	17	63,0	15	55,6	25	47,2	10	23,8	7	20,6	
	Furkasyon sorunlarının cerrahi tedavisi	17	63,0	16	59,3	23	43,4	8	19,0	4	11,8	
	Diş eti çekilmelerinin ve diş eti büyümelerinin tedavisi	10	37,0	11	40,7	17	32,1	6	14,3	6	17,6	
	Yumuşak ve sert doku ogmentasyonu	18	66,7	20	74,1	37	69,8	19	45,2	15	44,1	
	Vestibüloplasti ve alveoloplasti	12	44,4	5	18,5	12	22,6	3	7,1	1	2,9	
	İmplant uygulamalarında sinus bölgesi uygulamaları	23	85,2	20	74,1	39	73,6	32	76,2	28	82,4	
	İmplant çevresi kemik rejenerasyonu	18	66,7	20	74,1	38	71,7	27	64,3	21	61,8	

†: Çoklu Ki Kare testi *p<0,05

4.33. Araştırmamıza katılan uzmanlık öğrencilerinin ‘Periodontoloji uzmanlık eğitiminde kaçınıcı yılınız?’ sorusuyla, ‘Pratik eğitiminde gerçekleştirilen cerrahi olmayan tedavi yöntemlerinden kendinizi eksik gördüğünüz tedaviler nelerdir?’ sorusuna verdikleri yanıtlar arasında bir ilişki olup olmadığının değerlendirilmesi

Kişilerin ilgili soruya verdikleri cevaplara göre periodontoloji uzmanlık eğitim süresinin dağılımları verilmiştir. Aralarındaki ilişkilerin incelenmesinde Pearson Ki Kare, Fisher’s Exact ve Çoklu Ki Kare testleri yapılmış ve aşağıdaki tabloda gösterilmiştir (Tablo 4.32).

Araştırmamıza katılan uzmanlık öğrencilerine "Pratik eğitiminde gerçekleştirilen cerrahi olmayan tedavi yöntemlerinden kendinizi eksik gördüğünüz tedaviler nelerdir?" sorusu yöneltildiğinde, 0-6. ayındaki uzmanlık öğrencilerinin %6,5'i başlangıç periodontal tedavilerinde, %45,2'si lokal veya sistemik antimikrobiyal tedavilerde, %45,2'si okluzyon kontrolü ve düzenlenmesinde, %61,3'ü furkasyon sorunlarının cerrahi olmayan tedavilerinde, %51,6'sı periodontal splint uygulamalarında kendilerini eksik görmektedir. Bu dönemdeki uzmanlık öğrencilerinin %3,2'si cerrahisiz tedavi yöntemlerinde kendilerini eksik görmemektedir.

Uzmanlık eğitiminin 6-12 aylık döneminde olan uzmanlık öğrencilerinin %0'ı başlangıç periodontal tedavilerinde, %57,1'i lokal veya sistemik antimikrobiyal tedavilerde, %39,3'ü okluzyon kontrolü ve düzenlenmesinde, %42,9'u furkasyon sorunlarının cerrahi olmayan tedavilerinde, %14,3'ü periodontal splint uygulamalarında kendilerini eksik görmektedir. Bu dönemdeki uzmanlık öğrencilerinin %7,1'i cerrahisiz tedavi yöntemlerinde kendilerini eksik görmemektedir.

Uzmanlık eğitiminin 1-2 yıl arası döneminde olan uzmanlık öğrencilerinin %8,8'i başlangıç periodontal tedavilerinde, %38,6'sı lokal veya sistemik antimikrobiyal

tedavilerde, %26,3'ü okluzyon kontrolü ve düzenlenmesinde, %29,8'i furkasyon sorunlarının cerrahi olmayan tedavilerinde, %19,3'ü periodontal splint uygulamalarında kendilerini eksik görmektedir. Bu dönemdeki uzmanlık öğrencilerinin %35,1'i cerrahisiz tedavi yöntemlerinde kendilerini eksik görmemektedir.

Uzmanlık eğitiminin 2-3 yıl arası döneminde olan uzmanlık öğrencilerinin %0'ı başlangıç periodontal tedavilerinde, %21,3'ü lokal veya sistemik antimikrobiyal tedavilerde, %14,9'u okluzyon kontrolü ve düzenlenmesinde, %17'si furkasyon sorunlarının cerrahi olmayan tedavilerinde, %12,8'i periodontal splint uygulamalarında kendilerini eksik görmektedir. Bu dönemdeki uzmanlık öğrencilerinin %57,4'ü cerrahisiz tedavi yöntemlerinde kendilerini eksik görmemektedir.

Uzmanlık eğitiminin 3 yıl ve üzeri eğitim yılında olan uzmanlık öğrencilerinin %0'ı başlangıç periodontal tedavilerinde, %8,7'si lokal veya sistemik antimikrobiyal tedavilerde, %19,6'sı okluzyon kontrolü ve düzenlenmesinde, %6,5'i furkasyon sorunlarının cerrahi olmayan tedavilerinde, %2,2'si periodontal splint uygulamalarında kendilerini eksik görmektedir. Bu dönemdeki uzmanlık öğrencilerinin %69,6'sı cerrahisiz tedavi yöntemlerinde kendilerini eksik görmemektedir.

Analizler sonucunda periodontoloji uzmanlık eğitim süresi ile cerrahi olmayan tedavi yöntemlerinde kendini yeterli görme durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişkiler bulunmuştur ($p<0,05$). Bu, eğitim süresi arttıkça cerrahi olmayan tedavi yöntemlerinde uzmanlık öğrencilerinin kendilerini daha yeterli hissetmeleriyle açıklanabilir. Benzer şekilde, daha uzun süreli eğitim ve deneyim, uzmanlık öğrencilerinin bu alanlarda kendilerini daha yetkin hissetmelerine neden olabilir.

Tablo 4.32. Uzmanlık öğrencilerinin ‘Periodontoloji uzmanlık eğitiminde kaçınıcı yılınız?’ sorusuna ve ‘Pratik eğitiminde gerçekleştirilen cerrahi olmayan tedavi yöntemlerinden kendinizi eksik gördüğünüz tedaviler nelerdir?’ sorusuna verdikleri yanıtlar arasındaki ilişki

Periodontoloji uzmanlık eğitiminde kaçınıcı yılınız?		0-6 ay		6-12 ay		1-2 yıl		2-3 yıl		3 yıl ve üzeri		
		n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
Pratik eğitiminde gerçekleştirilen en cerrahi olmayan tedavi yöntemlerinde kendinizi eksik gördüğünüz tedaviler nelerdir?	Eksik	1	3,2	2	7,1	20	35,1	27	57,4	32	69,6	
	Görmüyorum											
	Başlangıç periodontal tedavisi	2	6,5	0	0,,0	5	8,8	0	0,0	0	0,0	
	Lokal ve sistemik antimikrobiyal tedaviler	14	45,2	16	57,1	22	38,6	10	21,3	4	8,7	Test İstatistiği 167,844†
	Oklüzyonun değerlendirilmesi ve düzenlenmesi	14	45,2	11	39,3	15	26,3	7	14,9	9	19,6	p değeri <0,001*
	Furkasyon sorunlarının cerrahi olmayan tedavisi	19	61,3	12	42,9	17	29,8	8	17,0	3	6,5	
	Periodontal splint uygulamaları	16	51,6	4	14,3	11	19,3	6	12,8	1	2,2	

†: Çoklu Ki Kare testi *p<0,05

4.34. Araştırmamıza katılan uzmanlık öğrencilerinin ‘Periodontoloji uzmanlık eğitiminde kaçınıcı yılınız?’ sorusuna verdikleri yanıtlarla, ‘Aktif olarak bilimsel araştırmalarda bulunuyor musunuz?’ sorusuna verdikleri yanıtlar arasında bir ilişki olup olmadığının değerlendirilmesi

Kişilerin ilgili soruya verdikleri cevaplara göre periodontoloji uzmanlık eğitim süresinin dağılımları verilmiştir. Aralarındaki ilişkilerin incelenmesinde Pearson Ki Kare, Fisher’s Exact ve Çoklu Ki Kare testleri yapılmış ve aşağıdaki tabloda gösterilmiştir (Tablo 4.33).

Araştırmamıza katılan uzmanlık öğrencilerinden, uzmanlık eğitiminin 0-6 aylık döneminde olanların %20’si bilimsel çalışmalara katılırken, %80’i bilimsel çalışmalara katılmamaktadır. Uzmanlık eğitiminin 6-12 aylık döneminde olanların %32,1’i bilimsel çalışmalara katılırken, %67,9’u bilimsel çalışmalara katılmamaktadır.

Uzmanlık eğitiminin 1-2 yıllık döneminde olanların %35,7’si bilimsel çalışmalara katılırken, %64,3’ü bilimsel çalışmalara katılmamaktadır. Uzmanlık eğitiminin 2-3 yıllık döneminde olanların %48,9’u bilimsel çalışmalara katılırken, %51,1’i bilimsel çalışmalara katılmamaktadır. Uzmanlık eğitiminin 3 yıl ve üzeri döneminde olanların %65,2’si bilimsel çalışmalara katılırken, %34,8’i bilimsel çalışmalara katılmamaktadır.

Analizler sonucunda periodontoloji uzmanlık eğitim süresi ile aktif olarak bilimsel çalışmalarda bulunup bulunmama durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişkiler bulunmuştur ($p<0,05$). Eğitim süresinin artması, uzmanlık öğrencilerinin kendilerini daha yetkin hissetmelerine neden olabilir. Bu durum ayrıca, alınan eğitim süresinin artmasının uzmanlık öğrencilerinin bilimsel araştırmalarda daha aktif hale gelmeleriyle ilişkilendirilebilir.

Tablo 4.33. Uzmanlık öğrencilerin uzmanlık eğitiminin hangi döneminde olduğu ile bilimsel çalışmalarda bulunma durumu arasındaki ilişki

Periodontoloji uzmanlık eğitiminde kaçınıcı yılınız?		0-6 ay		6-12 ay		1-2 yıl		2-3 yıl		3 yıl ve üzeri		Test İstatistiği	p
		n	%	n	%	n	%	n	%	n	%		
Aktif olarak bilimsel araştırmalarda bulunuyor musunuz?	Evet	6	20,0	9	32,1	20	35,7	23	48,9	30	65,2	19,009	0,001*
	Hayır	24	80,0	19	67,9	36	64,3	24	51,1	16	34,8		

*p<0,05

4.35. Araştırmamıza katılan uzmanlık öğrencilerinin ‘Periodontoloji bölümünü tercih etmenizden nedeni nedir?’ sorusuna ve ‘Kariyerinize öğretim üyesi olarak devam etmeyi düşünüyor musunuz?’ sorusuna verdikleri yanıtlar arasında bir ilişki olup olmadığının değerlendirilmesi

Kişilerin öğretim üyesi olarak devam etme düşüncesine göre periodontoloji tercih etme nedeni dağılımları ve aralarındaki ilişkilerin incelenmesinde Fisher’s Exact testi uygulanmış ve aşağıdaki tabloda gösterilmiştir (Tablo 4.34).

Çalışmamıza katılan uzmanlık öğrencilerinden periodontoloji bölümünü sevdiği için tercih edenlerin %24,4’ü kariyerine öğretim üyesi olarak devam etmek isterken, %30,7’si kısmen, %44,9’u ise kariyerlerine akademisyen olarak devam etmek istememektedir.

Çalışmamıza katılan uzmanlık öğrencilerinden periodontoloji bölümünü puanı yettiği için tercih edenlerin %12,5’i kariyerine öğretim üyesi olarak devam etmek isterken, %40,6’sı kısmen, %46,9’u ise kariyerlerine akademisyen olarak devam etmek istememektedir.

Çalışmamıza katılan uzmanlık öğrencilerinden periodontoloji hocalarının yönlendirmesiyle tercih edenlerin %0'ı kariyerine öğretim üyesi olarak devam etmek isterken, %75'i kısmen, %25'i ise kariyerlerine akademisyen olarak devam etmek istememektedir.

Periodontoloji bölümünü tercih etme nedeni ile uzmanlık eğitimini tamamladıktan sonra kariyerine öğretim üyesi olarak devam etmeyi düşünme arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir ($p<0,05$). Kendi isteğiyle sevdiği için bölümü tercih edenlerin %24,4'ü öğretim üyesi olarak devam etmeyi düşünürken, puanı yettiği için tercih edenlerin %12,5'i, daha fazla iş olanağı olduğu için tercih edenlerin %71,4'ü ve diğer nedenlerle tercih edenlerin %25'i öğretim üyesi olarak devam etmeyi düşünmektedir. Bu ilişki, bölüm tercihlerinin gelecekteki kariyer planlarını etkileyebileceğini göstermektedir.

Tablo 4.34. Uzmanlık öğrencilerin periodontoloji bölümünü tercih sebebiyle akademisyen olma isteği arasındaki ilişki

Periodontoloji bölümünü tercih etmeniznin nedeni nedir?		Kendi isteğimle sevdiğim için tercih ettim		Puanım yettiği için tercih ettim		Hocaların yönlendirmesiyle tercih ettim		Daha fazla iş olanağı olduğu için tercih ettim		Diğer		Test İstatistiği	p
		n	%	n	%	n	%	n	%	n	%		
Kariyerini ze	Evet	31	24,4	8	12,5	0	0,0	5	71,4	1	25,0	15,460	0,019
öğretim üyesi olarak devam etmeyi düşünüyor musunuz?	Kısmen	39	30,7	26	40,6	1	25,0	2	28,6	1	25,0		*
	Hayır	57	44,9	30	46,9	3	75,0	0	0,0	2	50,0		

*p<0,05

4.36. Araştırmamıza katılan uzmanlık öğrencilerinin ‘Eğitim gördüğünüz fakülte kaç yıllık bir fakülte?’ sorusuna verdikleri cevaplar ile ‘Uzmanlık öğrencileri tarafından günlük ortalama kaç hasta bakılmaktadır?’ ve ‘Uzmanlık öğrencileri ortalama kaç tane mukogingival cerrahi yapmaktadır?’ sorusuna verdikleri yanıtlar arasında bir ilişki olup olmadığının değerlendirilmesi

Kişilerin ilgili sorularına verdikleri cevaplara göre periodontoloji uzmanlık eğitim süresinin dağılımları verilmiş ve aralarındaki ilişkilerin incelenmesinde Pearson Ki-Kare, Fisher’s Exact ve Çoklu Ki-Kare testleri yapılmış ve aşağıdaki tabloda gösterilmiştir (Tablo 4.35).

Araştırmamıza katılan 1-5 yıl önce kurulmuş olan fakültelerde uzmanlık eğitimi aldığını belirten katılımcıların %11,5’i 1-5 hasta seçeneğini, %53,8’i 6-10 hasta seçeneğini, %15,4’ü 11-15 hasta seçeneğini, %11,5’i 16-20 hasta seçeneğini, %7,7’si ise 20’den fazla hasta baktıklarını ifade etmiştir.

Araştırmamıza katılan 6-10 yıl önce kurulmuş olan fakültelerde uzmanlık eğitimi aldığını belirten katılımcıların %11,3'ü 1-5 hasta seçeneğini, %60,4'ü 6-10 hasta seçeneğini, %18,9'u 11-15 hasta seçeneğini, %7,5'i 16-20 hasta seçeneğini, %1,9'u ise 20'den fazla hasta baktıklarını ifade etmiştir.

Araştırmamıza katılan 11-15 yıl önce kurulmuş olan fakültelerde uzmanlık eğitimi aldığını belirten katılımcıların %10,9'u 1-5 hasta seçeneğini, %63,6'sı 6-10 hasta seçeneğini, %18,2'si 11-15 hasta seçeneğini, %1,8'i 16-20 hasta seçeneğini, %5,5'i ise 20'den fazla hasta baktıklarını ifade etmiştir.

Araştırmamıza katılan 15+ yıl önce kurulmuş olan fakültelerde uzmanlık eğitimi aldığını belirten katılımcıların %27,9'u 1-5 hasta seçeneğini, %51,5'i 6-10 hasta seçeneğini, %20,6'sı 11-15 hasta seçeneğini, %0'ı 16-20 hasta seçeneğini, %0'ı ise 20'den fazla hasta baktıklarını ifade etmiştir.

Araştırmamıza katılan ve fakültelerinin kaç yıl önce kurulduğunu bilmediğini belirten katılımcıların %0'ı 1-5 yıl, %66,7'si 6-10 yıl, %33,3'ü 11-15 yıl, %0'ı 16-20 yıl, %0'ı ise 20'den fazla yıl hasta baktıklarını ifade etmişlerdir.

Araştırmamıza katılan 1-5 yıl önce kurulmuş olan fakültelerde uzmanlık eğitimi aldığını belirten uzmanlık öğrencilerine yönelttiğimiz "Uzmanlık öğrencileri ortalama kaç tane mukogingival cerrahi yapmaktadır?" sorusuna, katılımcıların %30,8'i 1-50 mukogingival cerrahi seçeneğini, %23,1'i 51-100 mukogingival cerrahi seçeneğini, %3,8'i 101-150 mukogingival cerrahi seçeneğini, %19,2'si 151-300 mukogingival cerrahi seçeneğini, %23,1'i ise 300'den fazla mukogingival cerrahi yaptıklarını ifade etmişlerdir.

Araştırmamıza katılan 6-10 yıl önce kurulmuş olan fakültelerde uzmanlık eğitimi aldığını belirten uzmanlık öğrencilerine yönelttiğimiz "Uzmanlık öğrencileri ortalama kaç tane mukogingival cerrahi yapmaktadır?" sorusuna, katılımcıların %23,1'i 1-50

mukogingival cerrahi seçeneğini, %13,5'i 51-100 mukogingival cerrahi seçeneğini, %21,2'si 101-150 mukogingival cerrahi seçeneğini, %17,3'ü 151-300 mukogingival cerrahi seçeneğini, %25'i ise 300'den fazla mukogingival cerrahi yaptıklarını ifade etmişlerdir.

Araştırmamıza katılan 11-15 yıl önce kurulmuş olan fakültelerde uzmanlık eğitimi aldığını belirten uzmanlık öğrencilerine yönelttiğimiz "Uzmanlık öğrencileri ortalama kaç tane mukogingival cerrahi yapmaktadır?" sorusuna, katılımcıların %20'si 1-50 mukogingival cerrahi seçeneğini, %29,1'i 51-100 mukogingival cerrahi seçeneğini, %7,3'ü 101-150 mukogingival cerrahi seçeneğini, %20'si 151-300 mukogingival cerrahi seçeneğini, %23,6'sı ise 300'den fazla mukogingival cerrahi yaptıklarını ifade etmişlerdir.

Araştırmamıza katılan, 15+ yıl önce kurulmuş olan fakültelerde uzmanlık eğitimi aldığını belirten uzmanlık öğrencilerine yönelttiğimiz "Uzmanlık öğrencileri ortalama kaç tane mukogingival cerrahi yapmaktadır?" sorusuna, katılımcıların %31,3'ü 1-50 mukogingival cerrahi seçeneğini, %22,4'ü 51-100 mukogingival cerrahi seçeneğini, %17,9'u 101-150 mukogingival cerrahi seçeneğini, %11,9'u 151-300 mukogingival cerrahi seçeneğini, %16,4'ü ise 300'den fazla mukogingival cerrahi yaptıklarını ifade etmişlerdir.

Araştırmamıza katılan ve fakültelerinin kaç yıl önce kurulduğunu bilmediğini belirten uzmanlık öğrencilerine yönelttiğimiz "Uzmanlık öğrencileri ortalama kaç tane mukogingival cerrahi yapmaktadır?" sorusuna, katılımcıların %14,3'ü 1-50 mukogingival cerrahi seçeneğini, %14,3'ü 51-100 mukogingival cerrahi seçeneğini, %0'ı 101-150 mukogingival cerrahi seçeneğini, %42,9'u 151-300 mukogingival cerrahi seçeneğini, %28,6'sı ise 300'den fazla mukogingival cerrahi yaptıklarını ifade etmişlerdir.

Analizler sonucunda, eğitim alınan fakültenin kaç yıllık bir fakülte olduğu ile klinikte günlük ortalama kaç hasta bakıldığı ve mezun oluncaya kadar yapılan mukogingival cerrahi sayıları arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişkiler elde edilmemiştir ($p>0,05$).

Tablo 4.35. Fakültelerin eğitim geçmişi ile günlük bakılan hasta sayısı ve yapılan mukogingival cerrahi sayıları arasındaki ilişki

Eğitim gördüğünüz fakülte		1-5		6-10		11-15		15+		Bilmiyorum		
kaç yıllık bir fakülte dir?		n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
Uzmanlık	1-5	3	11,5	6	11,3	6	10,9	19	27,9	0	0,0	Test
öğrencileri	6-10	14	53,8	32	60,4	35	63,6	35	51,5	4	66,7	İstatistiği
tarafından	11-15	4	15,4	10	18,9	10	18,2	14	20,6	2	33,3	23,527**
günlük	16-20	3	11,5	4	7,5	1	1,8	0	0,0	0	0,0	p değeri
ortalama kaç	>20	2	7,7	1	1,9	3	5,5	0	0,0	0	0,0	0,052
hasta												
bakılmaktadır?												
Uzmanlık	1-50	8	30,8	12	23,1	11	20,0	21	31,3	1	14,3	Test
öğrencileri	51-100	6	23,1	7	13,5	16	29,1	15	22,4	1	14,3	İstatistiği
ortalama kaç	101-150	1	3,8	11	21,2	4	7,3	12	17,9	0	0,0	17,598**
tane	151-300	5	19,2	9	17,3	11	20,0	8	11,9	3	42,9	değeri
mukogingival	>300	6	23,1	13	25,0	13	23,6	11	16,4	2	28,6	0,293
cerrahi												
yapmaktadır?												

**Fisher's Exact testi

4.37. Araştırmamıza katılan uzmanlık öğrencilerinin ‘Eğitim gördüğünüz fakülte kaç yıllık bir fakültedir?’ sorusuna verdikleri cevaplar ile ‘. Eğitim gördüğünüz anabilim dalında uzmanlık öğrencisi ortalama kaç tane implant cerrahisi yapmaktadır?’ ve ‘Eğitim gördüğünüz anabilim dalında, mezun oluncaya kadar ortalama kaç tane komplike, ileri cerrahi yapılmaktadır?’ sorusuna verdikleri yanıtlar arasında bir ilişki olup olmadığının değerlendirilmesi

Kişilerin ilgili sorularına verdikleri cevaplara göre periodontoloji uzmanlık eğitimi süresinin dağılımları verilmiş ve aralarındaki ilişkilerin incelenmesinde Pearson Ki-Kare, Fisher’s Exact ve Çoklu Ki-Kare testleri yapılmış ve aşağıdaki tabloda gösterilmiştir (Tablo 4.36).

Araştırmamıza katılan 1-5 yıl önce kurulmuş olan fakültelerde uzmanlık eğitimi aldığını belirten uzmanlık öğrencilerine yönelttiğimiz "Eğitim gördüğünüz anabilim dalında uzmanlık öğrencisi ortalama kaç tane implant cerrahisi yapmaktadır?" sorusuna, katılımcıların %42,3’ü 1-50 implant cerrahisi, %11,5’i 51-100 implant cerrahisi, %19,2’si 101-150 implant cerrahisi, %11,5’i 151-250 implant cerrahisi, %15,4’ü ise 250’den fazla implant cerrahisi yaptıklarını ifade etmiştir.

Araştırmamıza katılan 6-10 yıl önce kurulmuş olan fakültelerde uzmanlık eğitimi aldığını belirten uzmanlık öğrencilerine yönelttiğimiz "Eğitim gördüğünüz anabilim dalında uzmanlık öğrencisi ortalama kaç tane implant cerrahisi yapmaktadır?" sorusuna, katılımcıların %19,2’si 1-50 implant cerrahisi, %32,7’si 51-100 implant cerrahisi, %26,9’u 101-150 implant cerrahisi, %5,8’i 151-250 implant cerrahisi, %15,4’ü ise 250’den fazla implant cerrahisi yaptıklarını ifade etmiştir.

Araştırmamıza katılan 11-15 yıl önce kurulmuş olan fakültelerde uzmanlık eğitimi aldığını belirten uzmanlık öğrencilerine yönelttiğimiz "Eğitim gördüğünüz anabilim dalında uzmanlık öğrencisi ortalama kaç tane implant cerrahisi yapmaktadır?" sorusuna,

katılımcıların %18,2'si 1-50 implant cerrahisi, %21,8'i 51-100 implant cerrahisi, %27,3'ü 101-150 implant cerrahisi, %25,5'i 151-250 implant cerrahisi, %7,3'ü ise 250'den fazla implant cerrahisi yaptıklarını ifade etmişlerdir.

Araştırmamıza katılan 15 yıllık süreden daha önce kurulmuş olan fakültelerde uzmanlık eğitimi aldığını belirten uzmanlık öğrencilerine yönelttiğimiz "Eğitim gördüğünüz anabilim dalında uzmanlık öğrencisi ortalama kaç tane implant cerrahisi yapmaktadır?" sorusuna, katılımcıların %27,9'u 1-50 implant cerrahisi, %19,1'i 51-100 implant cerrahisi, %27,9'u 101-150 implant cerrahisi, %17,6'sı 151-250 implant cerrahisi, %7,4'ü ise 250'den fazla implant cerrahisi yaptıklarını ifade etmişlerdir.

Araştırmamıza katılan ve fakültelerinin kaç yıl önce kurulduğunu bilmediğini belirten uzmanlık öğrencilerine yönelttiğimiz "Eğitim gördüğünüz anabilim dalında uzmanlık öğrencisi ortalama kaç tane implant cerrahisi yapmaktadır?" sorusuna, katılımcıların %16,7'si 1-50 implant cerrahisi, %50'si 51-100 implant cerrahisi, %16,7'si 101-150 implant cerrahisi, %16,7'si ise 300'den fazla implant cerrahisi yaptıklarını ifade etmişlerdir.

Araştırmamıza katılan 1-5 yıl önce kurulmuş olan fakültelerde uzmanlık eğitimi aldığını belirten uzmanlık öğrencilerine yönelttiğimiz "Eğitim gördüğünüz anabilim dalında, mezun oluncaya kadar ortalama kaç tane komplike, ileri cerrahi yapılmaktadır?" sorusuna, katılımcıların %23,1'i ileri cerrahi yapmadığını belirtirken, %26,9'u 1-2 ileri cerrahi, %15,4'ü 3-5 ileri cerrahi, %3,8'i 6-10 ileri cerrahi, %30,8'i ise 10'dan fazla ileri cerrahi yaptıklarını ifade etmişlerdir.

Araştırmamıza katılan 6-10 yıl önce kurulmuş olan fakültelerde uzmanlık eğitimi aldığını belirten uzmanlık öğrencilerine yönelttiğimiz "Eğitim gördüğünüz anabilim dalında, mezun oluncaya kadar ortalama kaç tane komplike, ileri cerrahi yapılmaktadır?" sorusuna, katılımcıların %19,2'si ileri cerrahi yapmadığını belirtirken, %38,5'i 1-2 ileri

cerrahi, %19,2'si 3-5 ileri cerrahi, %3,8'i 6-10 ileri cerrahi, %19,2'si ise 10'dan fazla ileri cerrahi yaptıklarını ifade etmişlerdir.

Araştırmamıza katılan 11-15 yıl önce kurulmuş olan fakültelerde uzmanlık eğitimi aldığını belirten uzmanlık öğrencilerine yönelttiğimiz "Eğitim gördüğünüz anabilim dalında, mezun oluncaya kadar ortalama kaç tane komplike, ileri cerrahi yapılmaktadır?" sorusuna, katılımcıların %10,9'u ileri cerrahi yapmadığını belirtirken, %40'ı 1-2 ileri cerrahi, %27,3'ü 3-5 ileri cerrahi, %5,5'i 6-10 ileri cerrahi, %16,4'ü ise 10'dan fazla ileri cerrahi yaptıklarını ifade etmişlerdir.

Araştırmamıza katılan 15 yıllık süreden daha önce kurulmuş olan fakültelerde uzmanlık eğitimi aldığını belirten uzmanlık öğrencilerine yönelttiğimiz "Eğitim gördüğünüz anabilim dalında, mezun oluncaya kadar ortalama kaç tane komplike, ileri cerrahi yapılmaktadır?" sorusuna, katılımcıların %13,2'si ileri cerrahi yapmadığını belirtirken, %36,8'i 1-2 ileri cerrahi, %26,5'i 3-5 ileri cerrahi, %8,8'i 6-10 ileri cerrahi, %14,7'si ise 10'dan fazla ileri cerrahi yaptıklarını ifade etmişlerdir.

Araştırmamıza katılan ve fakültelerinin kaç yıl önce kurulduğunu bilmediğini belirten uzmanlık öğrencilerine yönelttiğimiz "Eğitim gördüğünüz anabilim dalında, mezun oluncaya kadar ortalama kaç tane komplike, ileri cerrahi yapılmaktadır?" sorusuna, katılımcıların %28,6'sı 1-2 ileri cerrahi, %42,9'u 3-5 ileri cerrahi, %28,6'sı 6-10 ileri cerrahi yaptıklarını ifade etmişlerdir.

Analizler sonucunda eğitim görülen fakültenin kaç yıllık bir fakülte olduğu ile mezun oluncaya kadar ortalama kaç tane implant cerrahisi ve kaç tane komplike ileri cerrahi yaptıkları sorularına verdikleri cevaplar arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişkiler elde edilmemiştir ($p>0,05$).

Tablo 4.36. Fakültelerin eğitim geçmişi ile yapılan implant cerrahi sayısı ve ileri cerrahi sayıları arasındaki ilişki

Eğitim gördüğünüz fakülte		Bilmiyo										
kaç yıllık bir fakültedir?		1-5		6-10		11-15		15+		rum		
		n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
Uzmanlık	1-50	11	42,3	10	19,2	10	18,2	19	27,9	1	16,7	Test
öğrencisi ortalama	51-100	3	11,5	17	32,7	12	21,8	13	19,1	3	50,0	İstatistiği
kaç tane implant	101-150	5	19,2	14	26,9	15	27,3	19	27,9	1	16,7	22,166**
cerrahisi	151-250	3	11,5	3	5,8	14	25,5	12	17,6	0	0,0	p değeri
yapmaktadır?	>250	4	15,4	8	15,4	4	7,3	5	7,4	1	16,7	0,094
Mezun oluncaya	0	6	23,1	10	19,2	6	10,9	9	13,2	0	0,0	Test
kadar ortalama	1-2	7	26,9	20	38,5	22	40,0	25	36,8	2	28,6	İstatistiği
kaç tane	3-5	4	15,4	10	19,2	15	27,3	18	26,5	3	42,9	15,233**
komplike, ileri	6-10	1	3,8	2	3,8	3	5,5	6	8,8	2	28,6	p değeri
cerrahi	>10	8	30,8	10	19,2	9	16,4	10	14,7	0	0,0	0,449
yapılmaktadır?												

**Fisher's Exact testi

4.38. Araştırmamıza katılan uzmanlık öğrencilerinin ‘Eğitim gördüğünüz fakülte kaç yıllık bir fakültedir?’ sorusuna verdikleri cevaplar ile ‘Aktif olarak katıldığınız hangi eğitim etkinlikleri yapılmaktadır?’ sorusuna verdikleri yanıtlar arasında bir ilişki olup olmadığının değerlendirilmesi

Kişilerin ilgili sorularına verdikleri cevaplara göre periodontoloji uzmanlık eğitim süresinin dağılımları verilmiş ve aralarındaki ilişkilerin incelenmesinde Pearson Ki-Kare, Fisher's Exact ve Çoklu Ki-Kare testleri yapılmış ve aşağıdaki tabloda gösterilmiştir (Tablo 4.37).

Araştırmamıza katılan 1-5 yıl önce kurulmuş olan fakültelerde uzmanlık eğitimi aldığını belirten katılımcıların %76,9'u bilimsel seminerler, %26,9'u vaka planlama sunumları, %19,2'si ara kayıt vaka sunumları, %30,8'i vaka bitim sunumları, %76,9'u literatür tartışması yapıldığını ifade etmiştir.

Araştırmamıza katılan 6-10 yıl önce kurulmuş olan fakültelerde uzmanlık eğitimi aldığını belirten katılımcıların %66,7'si bilimsel seminerler, %37,5'i vaka planlama sunumları, %18,8'i ara kayıt vaka sunumları, %37,5'i vaka bitim sunumları, %70,8'i literatür tartışması yapıldığını ifade etmiştir.

Araştırmamıza katılan 11-15 yıl önce kurulmuş olan fakültelerde uzmanlık eğitimi aldığını belirten katılımcıların %64,7'si bilimsel seminerler, %35,3'ü vaka planlama sunumları, %25,5'i ara kayıt vaka sunumları, %35,3'ü vaka bitim sunumları, %86,3'ü literatür tartışması yapıldığını ifade etmiştir.

Araştırmamıza katılan 15 yıldan daha önce kurulmuş olan fakültelerde uzmanlık eğitimi aldığını belirten katılımcıların %70,8'i bilimsel seminerler, %35,4'ü vaka planlama sunumları, %20'si ara kayıt vaka sunumları, %38,5'i vaka bitim sunumları, %86,2'si literatür tartışması yapıldığını ifade etmiştir.

Araştırmamıza katılan ve fakültelerinin kaç yıl önce kurulduğunu bilmediğini belirten katılımcıların %57,1'i bilimsel seminerler, %14,3'ü ara kayıt vaka sunumları, %14,3'ü vaka bitim sunumları, %42,9'u literatür tartışması yapıldığını ifade etmiştir.

Analizler sonucunda eğitim görülen fakültenin kaç yıllık olduğu ile eğitim aldıkları anabilim dalında yapılan ve aktif olarak katıldıkları eğitim faaliyetleri arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişkiler elde edilmemiştir ($p>0,05$).

Tablo 4.37. Fakültelerin eğitim geçmişi ile yapılan eğitim etkinlikleri arasındaki ilişki

Eğitim gördüğünüz / Mezun olduğunuz fakülte kaç yıllık bir fakültedir?		1-5		6-10		11-15		15+		Bilmiy orum		
		n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
Aktif olarak kaulduğumuz hangi eğitim etkinlikleri yapılmaktadır?	Bilimsel seminerler	20	76,9	32	66,7	33	64,7	46	70,8	4	57,1	Test İstatistiği 20,771† P 0,411
	Vaka planlama sunumları	7	26,9	18	37,5	18	35,3	23	35,4	0	0,0	
	Ara kayıt vaka sunumları	5	19,2	9	18,8	13	25,5	13	20,0	1	14,3	
	Tedavi sonuçlarının değerlendirilmesi	8	30,8	18	37,5	18	35,3	25	38,5	1	14,3	
	ile ilgili bitim vaka sunumları											
	Literatür tartışması	20	76,9	34	70,8	44	86,3	56	86,2	3	42,9	

†: Çoklu Ki Kare testi

4.39. Araştırmamıza katılan uzmanlık öğrencilerinin ‘Tedavi ettiğiniz hasta sayısı mesleki yeterlilik için size gerekli bilgi ve tecrübeyi kazandırdığını düşünüyor musunuz?’ sorusuna verdikleri cevaplar ile ‘Cerrahi periodontal tedavi yöntemlerden kendinizi eksik gördüğünüz tedaviler nelerdir?’ sorusuna verdikleri yanıtlar arasında bir ilişki olup olmadığının değerlendirilmesi

Kişilerin ilgili sorularına verdikleri cevaplara göre gerekli bilgi ve tecrübeyi kazanma durumu dağılımları verilmiş ve aralarındaki ilişkilerin incelenmesinde Pearson Ki-Kare, Fisher’s Exact ve Çoklu Ki-Kare testleri gerçekleştirilmiş ve aşağıdaki tabloda gösterilmiştir (Tablo 4.38).

Araştırmamıza katılan uzmanlık öğrencilerinden tedavi ettiği vaka sayısının yeterli tecrübeyi kazandırdığını düşünenlerin %15,4'ü ferenektomi ve gingivektomide, %20,5'i flep operasyonlarında, %30,8'i rezektif kemik cerrahisinde, %38,5'i rejeneratif tedavilerde, %41'i furkasyon sorunlarının cerrahi tedavisinde, %10,3'ü diş eti çekilmelerinin ve büyümelerinin tedavilerinde, %51,3'ü yumuşak ve sert doku ogmentasyonlarında, %20,5'i vestibüloplasti ve alveolplasti işlemlerinde, %64,1'i sinüs bölgesine implant uygulamalarında ve %48,7'si implant çevresi rejeneratif tedavi uygulamalarında kendilerini yetersiz gördüklerini ifade etmişlerdir.

Araştırmamıza katılan uzmanlık öğrencilerinden tedavi ettiği vaka sayısının yeterli tecrübeyi kısmen kazandırdığını düşünenlerin %4,1'i ferenektomi ve gingivektomide, %8,3'ü flep operasyonlarında, %33,9'u rezektif kemik cerrahisinde, %36,4'ü rejeneratif tedavilerde, %32,2'si furkasyon sorunlarının cerrahi tedavisinde, %31,4'ü diş eti çekilmelerinin ve büyümelerinin tedavilerinde, %57'si yumuşak ve sert doku ogmentasyonlarında, %14'ü vestibüloplasti ve alveolplasti işlemlerinde, %78,5'i sinüs bölgesine implant uygulamalarında ve %70,2'si implant çevresi rejeneratif tedavi uygulamalarında kendilerini yetersiz gördüklerini ifade etmişlerdir.

Araştırmamıza katılan uzmanlık öğrencilerinden tedavi ettiği vaka sayısının yeterli tecrübeyi kazandırdığını düşünmeyenlerin %4,8'i ferenektomi ve gingivektomide, %14,3'ü flep operasyonlarında, %61,9'u rezektif kemik cerrahisinde, %61,9'u rejeneratif tedavilerde, %57,1'i furkasyon sorunlarının cerrahi tedavisinde, %33,3'ü diş eti çekilmelerinin ve büyümelerinin tedavilerinde, %85,7'si yumuşak ve sert doku ogmentasyonlarında, %33,3'ü vestibüloplasti ve alveolplasti işlemlerinde, %95,2'si sinüs bölgesine implant uygulamalarında ve %90,5'i implant çevresi rejeneratif tedavi uygulamalarında kendilerini yetersiz gördüklerini ifade etmişlerdir.

Analizler sonucunda tedavi ettiğiniz hasta sayısı ve gördüğünüz vaka çeşitliliğinin mesleki yeterlilik için gerekli bilgi ve tecrübeyi kazandırdığını düşünme durumu ile cerrahi periodontal tedavi yöntemlerinde kendilerini eksik görmeleri arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişkiler belirlenmiştir ($p<0,05$). Yumuşak ve sert doku ogmentasyonu, implant uygulamalarında sinüs bölgesi uygulamaları ve implant uygulamalarında yönlendirilmiş kemik rejenerasyonu ve kemik greftleri ile ilgili eksikliği olduğunu düşünen kişilerin çoğunlukla gerekli bilgi ve tecrübeyi kısmen kazandırdığı cevabını verdiği görülmüştür.

Tablo 4.38. Uzmanlık öğrencilerin ‘Tedavi ettiğiniz hasta sayısı mesleki yeterlilik için size gerekli bilgi ve tecrübeyi kazandırdığını düşünüyor musunuz?’ sorusuna verdikleri cevaplar ile ‘Cerrahi periodontal tedavi yöntemlerinden kendinizi eksik gördüğünüz tedaviler nelerdir?’ sorusuna verdikleri yanıtlar arasındaki ilişkiler

Tedavi ettiğiniz hasta sayısını mesleki yeterlilik için size gerekli bilgi ve tecrübeyi kazandırdığını düşünüyor musunuz?		Evet		Kısmen		Hayır	
		n	%	n	%	n	%
Cerrahi periodontal tedavi yöntemlerinden kendinizi eksik gördüğünüz tedaviler nelerdir?	Frenektomi, gingivektomi	6	15,4	5	4,1	1	4,8
	Flep	8	20,5	10	8,3	3	14,3
	Rezektif kemik cerrahisi	12	30,8	41	33,9	13	61,9
	Biomimetik tedavi	15	38,5	44	36,4	13	61,9
	Furkasyonların cerrahi tedavisi	16	41,0	39	32,2	12	57,1
	Diş eti çekilmelerinin ve diş eti büyümlerinin tedavisi	4	10,3	38	31,4	7	33,3
	Yumuşak ve sert doku ogmentasyonu	20	51,3	69	57,0	18	85,7
	Vestibüloplasti ve alveoloplasti	8	20,5	17	14,0	7	33,3
	Sinus bölgesine implant uygulamaları	25	64,1	95	78,5	20	95,2
	İmplant çevresi yönlendirilmiş kemik rejenerasyonu	19	48,7	85	70,2	19	90,5

Test istatistiği
66,425†
p değeri
<0,001*

*p<0,05, †: Çoklu Ki Kare testi

4.40. Araştırmamıza katılan uzmanlık öğrencilerinin ‘Tedavi ettiğiniz hasta sayısı ve gördüğünüz vaka çeşitliliğinin, mesleki yeterlilik için size gerekli bilgi ve tecrübeyi kazandırdığını düşünüyor musunuz?’ sorusuna verdikleri cevaplar ile Eğitim gördüğünüz anabilim dalında her bir uzmanlık öğrencisi tarafından klinikte günlük ortalama kaç hasta bakılmaktadır?’ ve ‘Eğitim gördüğünüz anabilim dalında bir uzmanlık öğrencisi mezun oluncaya kadar ortalama kaç tane mukogingival cerrahi ve implant cerrahisi yapmaktadır?’ sorularına verdikleri yanıtlar arasında bir ilişki olup olmadığının değerlendirilmesi

Kişilerin ilgili sorularına verdikleri cevaplara göre gerekli bilgi ve tecrübeyi kazanma durumu dağılımları verilmiş ve aralarındaki ilişkilerin incelenmesinde Pearson Ki Kare, Fisher’s Exact ve Çoklu Ki Kare testleri uygulanmış ve aşağıdaki tabloda gösterilmiştir (Tablo 4.39, Tablo 4.40).

Araştırmamıza katılan uzmanlık öğrencilerinden tedavi ettiği vaka sayısının yeterli tecrübeyi kazandırdığını düşünenlerin %17,5’i 1-5 hasta baktığını, %50,9’u 6-10 hasta baktığını, %12,3’ü 11-15 hasta baktığını, %8,8’i 16-20 hasta baktığını ve %10,5’i 20’den fazla hasta baktığını ifade etmiştir.

Araştırmamıza katılan uzmanlık öğrencilerinden tedavi ettiği vaka sayısının yeterli tecrübeyi kısmen kazandırdığını düşünenlerin %13,5’i 1-5 hasta baktığını, %60,3’ü 6-10 hasta baktığını, %23,8’i 11-15 hasta baktığını ve %2,4’ü 16-20 hasta baktığını ifade etmiştir.

Araştırmamıza katılan uzmanlık öğrencilerinden tedavi ettiği vaka sayısının yeterli tecrübeyi kazandırmadığını düşünenlerin %27,3’ü 1-5 hasta baktığını, %63,6’sı 6-10 hasta baktığını, %9,1’i 11-15 hasta baktığını ifade etmiştir.

Araştırmamıza katılan uzmanlık öğrencilerinden tedavi ettiği vaka sayısının yeterli tecrübeyi kazandırdığını düşünenlerin %7’si 1-50 mukogingival cerrahi

yapıldığını, %22,8'i 51-100 mukogingival cerrahi, %15,8'i 101-150 mukogingival cerrahi yapıldığını, %21,1'i 151-300 mukogingival cerrahi yapıldığını ve %33,3'ü 300'den fazla mukogingival cerrahi yapıldığını ifade etmiştir.

Araştırmamıza katılan uzmanlık öğrencilerinden tedavi ettiği vaka sayısının yeterli tecrübeyi kısmen kazandırdığını düşünenlerin %28'i 1-50 mukogingival cerrahi yapıldığını, %23,2'si 51-100 mukogingival cerrahi, %13,6'sı 101-150 mukogingival cerrahi yapıldığını, %18,4'ü 151-300 mukogingival cerrahi yapıldığını ve %16,8'i 300'den fazla mukogingival cerrahi yapıldığını ifade etmiştir.

Araştırmamıza katılan uzmanlık öğrencilerinden tedavi ettiği vaka sayısının yeterli tecrübeyi kazandırmadığını düşünenlerin %59,1'i 1-50 mukogingival cerrahi yapıldığını, %13,6'sı 51-100 mukogingival cerrahi, %9,1'i 101-150 mukogingival cerrahi yapıldığını ve %18,2'si 300'den fazla mukogingival cerrahi yapıldığını ifade etmiştir.

Araştırmamıza katılan uzmanlık öğrencilerinden tedavi ettiği vaka sayısının yeterli tecrübeyi kazandırdığını düşünenlerin %7'si 1-50 implant cerrahisi, %17,5'i 51-100 implant cerrahisi, %26,3'ü 101-150 implant cerrahisi, %22,8'i 151-250 implant cerrahisi ve %26,3'ü 250'den fazla implant cerrahisi yapıldığını ifade etmiştir.

Araştırmamıza katılan uzmanlık öğrencilerinden tedavi ettiği vaka sayısının yeterli tecrübeyi kısmen kazandırdığını düşünenlerin %29,6'sı 1-50 implant cerrahisi, %26,4'ü 51-100 implant cerrahisi, %28'i 101-150 implant cerrahisi, %12,8'i 151-250 implant cerrahisi ve %3,2'si 250'den fazla implant cerrahisi yapıldığını ifade etmiştir.

Araştırmamıza katılan uzmanlık öğrencilerinden tedavi ettiği vaka sayısının yeterli tecrübeyi kazandırmadığını düşünenlerin %45,5'i 1-50 implant cerrahisi, %13,6'sı 51-100 implant cerrahisi, %18,2'si 101-150 implant cerrahisi, %13,6'sı 151-250 implant cerrahisi ve %9,1'i 250'den fazla implant cerrahisi yapıldığını ifade etmiştir.

Analizler sonucunda tedavi ettiğiniz hasta sayısı ve gördüğünüz vaka çeşitliliğinin mesleki yeterlilik için gerekli bilgi ve tecrübeyi kazandırdığını düşünme durumu ile günlük bakılan hasta sayısı, mezun oluncaya kadar yapılan mukogingival cerrahiler ve implant cerrahileri arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişkiler belirlenmiştir ($p<0,05$). Günlük bakılan ortalama hasta sayısı 1-5 ve 6-10 hasta olduğunda gerekli bilgi ve tecrübeyi kazanma durumunun çoğunlukla "evet" ve "kısmen" olduğu belirlenmiştir. Mezun oluncaya kadar yapılan mukogingival cerrahilerin ve implant cerrahilerinin sayısının artması ile gerekli bilgi ve tecrübeyi kazanma durumunun çoğunlukla "evet" ve "kısmen" olduğu gözlenmiştir.

Tablo 4.39. Araştırmamıza katılan uzmanlık öğrencilerinin tedavi ettiği vaka sayısının yeterli tecrübeyi kazandırdığını düşünme durumu ile implant cerrahi sayısı arasındaki ilişki.

Tedavi ettiğiniz hasta sayısı ve gördüğünüz vaka çeşitliliğinin, mesleki yeterlilik için size gerekli bilgi ve tecrübeyi kazandırdığını düşünüyor musunuz?		Evet		Kısmen		Hayır		Test İstatistiği	p
		n	%	n	%	n	%		
Eğitim	1-50	4	7,0	37	29,6	10	45,5	37,946	<0,001*
gördüğünüz	51-100	10	17,5	33	26,4	3	13,6		
anabilim dalında	101-150	15	26,3	35	28,0	4	18,2		
bir uzmanlık	151-250	13	22,8	16	12,8	3	13,6		
öğrencisi mezun	>250	15	26,3	4	3,2	2	9,1		
oluncaya kadar									
ortalama kaç tane									
implant cerrahisi									
yapmaktadır?									

* $p<0,05$, **Fisher's Exact testi †: Çoklu Ki Kare testi

Tablo 4.40. Araştırmamıza katılan uzmanlık öğrencilerinin tedavi ettiği vaka sayısının yeterli tecrübeyi kısmen kazandırıldığını düşünme durumu ile bakılan ortalama günlük hasta sayısı ve yapılan mukogingival ameliyat sayısı arasındaki ilişki

Tedavi ettiğiniz hasta sayısı ve gördüğünüz vaka çeşitliliğinin, mesleki yeterlilik için size gerekli bilgi ve tecrübeyi kazandırıldığını düşünüyor musunuz?		Evet		Kısmen		Hayır		Test İstatistiği	p
		n	%	n	%	n	%		
Eğitim	1-5	10	17,5	17	13,5	6	27,3	22,756**	0,001*
gördüğünüz									
anabilim dalında	6-10	29	50,9	76	60,3	14	63,6		
her bir uzmanlık	11-15	7	12,3	30	23,8	2	9,1		
öğrencisi	16-20	5	8,8	3	2,4	0	0,0		
tarafından klinikte	>20	6	10,5	0	0,0	0	0,0		
günlük ortalama									
kaç hasta									
bakılmaktadır?									
Eğitim	1-50	4	7,0	35	28,0	13	59,1	28,774**	<0,001*
gördüğünüz	51-100	13	22,8	29	23,2	3	13,6		
anabilim dalında	101-150	9	15,8	17	13,6	2	9,1		
ortalama kaç tane	151-300	12	21,1	23	18,4	0	0,0		
mukogingival	>300	19	33,3	21	16,8	4	18,2		
cerrahi									
yapmaktadır?									

*p<0,05, **Fisher's Exact testi

4.41. Araştırmamıza katılan uzmanlık öğrencilerinin ‘Tedavi ettiğiniz hasta sayısı ve gördüğünüz vaka çeşitliliğinin, mesleki yeterlilik için size gerekli bilgi ve tecrübeyi kazandırdığını düşünüyor musunuz?’ sorusuna verdikleri cevaplar ile ‘Ortalama kaç tane komplike ileri cerrahiler yapılmaktadır?’ ve ‘Aldığınız uzmanlık eğitiminin karşınıza çıkan komplikasyonlarla başa çıkabilmek için gereken bilgi ve tecrübeyi kazandırdığını düşünüyor musunuz?’ sorusuna verdikleri yanıtlar arasında bir ilişki olup olmadığının değerlendirilmesi

Kişilerin ilgili sorularına verdikleri cevaplara göre gerekli bilgi ve tecrübeyi kazanma durumu dağılımları verilmiş ve aralarındaki ilişkilerin incelenmesinde Pearson Ki Kare, Fisher’s Exact ve Çoklu Ki Kare testleri uygulanmış ve aşağıdaki tabloda gösterilmiştir (Tablo 4.40).

Araştırmamıza katılan uzmanlık öğrencilerinden tedavi ettiği vaka sayısının yeterli tecrübeyi kazandırdığını düşünenlerin %5,3’ü 0 ileri cerrahi yapıldığını, %17,5’i 1-2 ileri cerrahi yapıldığını, %26,3’ü 3-5 ileri cerrahi yapıldığını, %12,3’ü 6-10 ileri cerrahi yapıldığını ve %38,6’sı 10’dan fazla ileri cerrahi yapıldığını ifade etmiştir.

Araştırmamıza katılan uzmanlık öğrencilerinden tedavi ettiği vaka sayısının yeterli tecrübeyi kısmen kazandırdığını düşünenlerin %17,5’i 0 ileri cerrahi yapıldığını, %45,2’si 1-2 ileri cerrahi yapıldığını, %23,8’i 3-5 ileri cerrahi yapıldığını, %4,8’i 6-10 ileri cerrahi yapıldığını ve %8,7’si 10’dan fazla ileri cerrahi yapıldığını ifade etmiştir.

Araştırmamıza katılan uzmanlık öğrencilerinden tedavi ettiği vaka sayısının yeterli tecrübeyi kazandırmadığını düşünenlerin %27,3’ü 0 ileri cerrahi yapıldığını, %40,9’u 1-2 ileri cerrahi yapıldığını, %18,2’si 3-5 ileri cerrahi yapıldığını ve %13,6’sı 10’dan fazla ileri cerrahi yapıldığını ifade etmiştir.

Araştırmamıza katılan uzmanlık öğrencilerinden tedavi ettiği vaka sayısının yeterli tecrübeyi kazandırdığını düşünenlerin %70,2’si komplikasyonlarla başa

çıkabilmek için eğitimin yeterli olduğunu düşünürken, %29,8'i komplikasyonlarla başa çıkabilmek için eğitimin kısmen yeterli düşünmektedir.

Araştırmamıza katılan uzmanlık öğrencilerinden tedavi ettiği vaka sayısının yeterli tecrübeyi kısmen kazandırdığını düşünenlerin %25,2'si komplikasyonlarla başa çıkabilmek için eğitimin yeterli olduğunu düşünürken, %70,1'i komplikasyonlarla başa çıkabilmek için eğitimin kısmen yeterli olduğunu, %4,7'si ise yeterli olmadığını düşünmektedir.

Araştırmamıza katılan uzmanlık öğrencilerinden tedavi ettiği vaka sayısının yeterli tecrübeyi kazandırmadığını düşünenlerin %4,5'i komplikasyonlarla başa çıkabilmek için eğitimin yeterli olduğunu düşünürken, %54,5'i komplikasyonlarla başa çıkabilmek için eğitimin kısmen yeterli olduğunu, %40,9'u ise yeterli olmadığını düşünmektedir.

Analizler sonucunda tedavi ettiğiniz hasta sayısı ve gördüğünüz vaka çeşitliliğinin mesleki yeterlilik için gerekli bilgi ve tecrübeyi kazandırdığını düşünme durumu ile komplike ileri cerrahiler ve uzmanlık eğitiminin sistemik hastalıklar ve komplikasyonlarla başa çıkabilmek için gereken bilgi ve tecrübeyi kazandırdığına dair düşünceler arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişkiler belirlenmiştir ($p<0,05$). Mezun oluncaya kadar yapılan komplike ileri cerrahilerin sayısının artması ile gerekli bilgi ve tecrübeyi kazanma durumunun çoğunlukla "evet" ve "kısmen" olduğu gözlenmiştir. Alınan uzmanlık eğitiminin sistemik hastalıklar ve komplikasyonlarla başa çıkabilmek için gerekli bilgi ve tecrübeyi kazandırdığına dair düşüncelere kısmen cevabını veren kişilerin gerekli bilgi ve tecrübeyi kazanma durumuna benzer olarak çoğunlukla "kısmen" cevabını verdiği saptanmıştır.

Tablo 4.41. Araştırmamıza katılan uzmanlık öğrencilerinin tedavi ettiği vaka sayısının yeterli tecrübeyi kazandırma durumu ile yapılan ileri cerrahi sayısı ve komplikasyonlarla başa çıkabilme durumu arasındaki ilişki

Tedavi ettiğiniz hasta sayısı ve gördüğünüz vaka çeşitliliğinin, mesleki yeterlilik için size gerekli bilgi ve tecrübeyi kazandırdığını düşünüyor musunuz?		Evet		Kısmen		Hayır		Test İstatistiği	p
		n	%	n	%	n	%		
Ortalama kaç tane	0	3	5,3	22	17,5	6	27,3	37,968	<0,001*
komplike ileri cerrahiler	1-2	10	17,5	57	4,2	9	40,9		
yapılmaktadır?	3-5	15	26,3	30	23,8	4	18,2		
	6-10	7	12,3	6	4,8	0	0,0		
	>10	22	38,6	11	8,7	3	13,6		
Aldığınız uzmanlık eğitiminin karşınıza	Evet	40	70,2	32	25,2	1	4,5	79,711	<0,001*
çıkan komplikasyonlarla	Kısmen	17	29,8	89	70,1	12	54,5		
başla çıkabilmek için	Hayır	0	0,0	6	4,7	9	40,9		
gereken bilgi ve	Fikrim yok	0	0,0	0	0,0	0	0,0		
tecrübeyi kazandırdığını düşünüyor musunuz?									

*p<0,05

4.43. Araştırmamıza katılan uzmanlık öğrencilerinin ‘Kongreler ve bilimsel toplantılara katılım ve sunum yapma konularında teşvik ediliyor musunuz?’ sorusuna verdikleri cevaplar ile ‘Aktif olarak bilimsel araştırmalarda bulunuyor musunuz?’ ve ‘Uzmanlık eğitiminizi tamamladıktan sonra kariyerinize öğretim üyesi olarak devam etmeyi düşünüyor musunuz?’ sorusuna verdikleri yanıtlar arasında bir ilişki olup olmadığının değerlendirilmesi

Katılımcıların ilgili sorularına verdikleri cevaplara göre “Kongreler ve bilimsel toplantılara katılım ve sunum yapma konularında teşvik ediliyor musunuz?” sorusuna

verilen cevapların dağılımları verilmiş ve aralarındaki ilişkinin incelenmesinde Pearson Ki Kare uygulanmış ve aşağıdaki tabloda gösterilmiştir (Tablo 4.41.).

Araştırmamıza katılan uzmanlık öğrencilerinden “Kongreler ve bilimsel toplantılara katılım ve sunum yapma konularında teşvik ediliyor musunuz?” sorusu yöneltildiğinde, uzmanlık öğrencilerinden evet yanıtını verenlerin %59’u bilimsel çalışmalara katıldığını belirtirken, %41’i bilimsel çalışmalara katılmadıklarını ifade etmiştir.

Araştırmamıza katılan uzmanlık öğrencilerine “Kongreler ve bilimsel toplantılara katılım ve sunum yapma konularında teşvik ediliyor musunuz?” sorusu yöneltildiğinde, uzmanlık öğrencilerinden kısmen yanıtını verenlerin %32,3’ü bilimsel çalışmalara katıldığını belirtirken, %67,7’si bilimsel çalışmalara katılmadıklarını ifade etmiştir.

Araştırmamıza katılan uzmanlık öğrencilerine “Kongreler ve bilimsel toplantılara katılım ve sunum yapma konularında teşvik ediliyor musunuz?” sorusu yöneltildiğinde, uzmanlık öğrencilerinden hayır yanıtını verenlerin %26,1’i bilimsel çalışmalara katıldığını belirtirken, %73,9’u bilimsel çalışmalara katılmadıklarını ifade etmiştir.

Araştırmamıza katılan uzmanlık öğrencilerine “Kongreler ve bilimsel toplantılara katılım ve sunum yapma konularında teşvik ediliyor musunuz?” sorusu yöneltildiğinde, uzmanlık öğrencilerinden evet yanıtını verenlerin %31’i akademisyen olmayı düşünürken, %33,3’ü akademisyen olma konusunda kararsız olduğunu ifade etmiş ve %35,7’si akademisyen olmak istemediklerini belirtmiştir.

Araştırmamıza katılan uzmanlık öğrencilerine “Kongreler ve bilimsel toplantılara katılım ve sunum yapma konularında teşvik ediliyor musunuz?” sorusu yöneltildiğinde, uzmanlık öğrencilerinden kısmen yanıtını verenlerin %17’si akademisyen olmayı düşünürken, %35’i akademisyen olma konusunda kararsız olduğunu ifade etmiş ve %48’i akademisyen olmak istemediklerini belirtmiştir.

Araştırmamıza katılan uzmanlık öğrencilerine “Kongreler ve bilimsel toplantılara katılım ve sunum yapma konularında teşvik ediliyor musunuz?” sorusu yöneltildiğinde, uzmanlık öğrencilerinden hayır yanıtını verenlerin %4,3’ü akademisyen olmayı düşünürken, %26,1’i akademisyen olma konusunda kararsız olduğunu ifade etmiş ve %69,6’sı akademisyen olmak istemediklerini belirtmiştir.

Kongreler ve bilimsel toplantılara katılım ve sunum yapma teşviki ile aktif olarak bilimsel araştırmalarda bulunma ve uzmanlık eğitimi sonrasında kariyer planları arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişkiler gözlenmiştir ($p<0,05$). Bilimsel toplantılara ve kongrelere katılım konusunda teşvik edilenlerin büyük çoğunluğu aktif olarak bilimsel araştırmalarda bulunmaktadır. Teşvik edilmeyenlerin ise çoğunlukla araştırmalarda bulunmadığı görülmektedir. Kongrelere ve bilimsel toplantılara katılım konusunda teşvik edilenlerin önemli bir kısmı kariyerlerine öğretim üyesi olarak devam etmeyi düşünmektedir. Teşvik edilmeyenlerin ise çoğunlukla öğretim üyesi olarak devam etmeyi düşünmedikleri görülmektedir.

Tablo 4.42. Uzmanlık öğrencilerinin kongreler ve bilimsel toplantılara teşvik edilme durumu ile bilimsel çalışmalara katılma ve akademisyen olma isteği arasındaki ilişki

Kongreler ve bilimsel toplantılara katılım ve sunum yapma konularında teşvik ediliyor musunuz?		Evet		Kısmen		Hayır		Test İstatistiği	p
		n	%	n	%	n	%		
Aktif olarak bilimsel araştırmalarda bulunuyor musunuz?	Evet	49	59,0	32	32,3	6	26,1	16,024	<0,001*
	Hayır	34	41,0	67	67,7	17	73,9		
Kariyerinize öğretim üyesi olarak devam etmeyi düşünüyor musunuz?	Evet	26	31,0	17	17,0	1	4,3	12,949	0,012*
	Kısmen	28	33,3	35	35,0	6	26,1		
	Hayır	30	35,7	48	48,0	16	69,6		

*p<0,05

4.44. Araştırmamıza katılan uzmanlık öğrencilerinin ‘Uzmanlık eğitimi verimli bir şekilde tamamlamak için tez yazımının gerekli olduğuna inanıyor musunuz?’ sorusuna verdikleri cevaplar ile ‘Uzmanlık eğitiminizi tamamladıktan sonra kariyerinize öğretim üyesi olarak devam etmeyi düşünüyor musunuz?’ sorusuna verdikleri yanıtlar arasında bir ilişki olup olmadığının değerlendirilmesi

Katılımcıların “Uzmanlık eğitimi verimli bir şekilde tamamlamak için tez yazımının gerekli olduğuna inanıyor musunuz?” sorusuna verdikleri cevaplara göre “Uzmanlık eğitiminizi tamamladıktan sonra kariyerinize öğretim üyesi olarak devam etmeyi düşünüyor musunuz?” sorusuna verilen cevapların dağılımları verilmiş ve

aralarındaki ilişkinin incelenmesinde Pearson Ki Kare uygulanmış ve aşağıdaki tabloda gösterilmiştir (Tablo 4.42).

Araştırmamıza katılan uzmanlık öğrencilerine “Uzmanlık eğitimini verimli bir şekilde tamamlamak için tez yazımının gerekli olduğuna inanıyor musunuz?” sorusu yöneltildiğinde, uzmanlık öğrencilerinden evet yanıtını verenlerin %31’i akademisyen olmayı düşünürken, %33,3’ü akademisyen olma konusunda kararsız olduğunu ifade etmiş ve %35,7’si akademisyen olmak istemediklerini belirtmiştir.

Araştırmamıza katılan uzmanlık öğrencilerine “Uzmanlık eğitimini verimli bir şekilde tamamlamak için tez yazımının gerekli olduğuna inanıyor musunuz?” sorusu yöneltildiğinde, uzmanlık öğrencilerinden kısmen yanıtını verenlerin %17’si akademisyen olmayı düşünürken, %35’i akademisyen olma konusunda kararsız olduğunu ifade etmiş ve %48’i akademisyen olmak istemediklerini belirtmiştir.

Araştırmamıza katılan uzmanlık öğrencilerine “Uzmanlık eğitimini verimli bir şekilde tamamlamak için tez yazımının gerekli olduğuna inanıyor musunuz?” sorusu yöneltildiğinde, uzmanlık öğrencilerinden hayır yanıtını verenlerin %4,3’ü akademisyen olmayı düşünürken, %26,1’i akademisyen olma konusunda kararsız olduğunu ifade etmiş ve %69,6’sı akademisyen olmak istemediklerini belirtmiştir.

Analiz sonucunda, uzmanlık eğitimini verimli bir şekilde tamamlamak için tez yazımının gerekli olduğuna inanma durumu ile uzmanlık eğitimi sonrasında kariyerine öğretim üyesi olarak devam etmeyi düşünme arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($p < 0,05$). Tez yazımının uzmanlık eğitimini verimli bir şekilde tamamlamak için gerekli olduğuna inananların önemli bir kısmı akademisyenlik düşünmektedir. Buna karşın, tez yazımının gerekli olmadığını düşünenlerin büyük çoğunluğu akademisyenlik düşünmemektedir.

Tablo 4.43. Uzmanlık eğitimini tamamlamak için tez yazımının gerekli olma durumu ile akademisyen olma isteği arasındaki ilişki

Uzmanlık eğitimini verimli bir şekilde tamamlamak için tez yazımının gerekli olduğuna inanıyor musunuz?		Evet		Kısmen		Hayır		Test İstatistiği	p
		n	%	n	%	n	%		
Uzmanlık	Evet	26	31,0	17	17,0	1	4,3	51,341	<0,001*
eğitiminizi	Kısmen	28	33,3	35	35,0	6	26,1		
tamamladıktan	Hayır	30	35,7	48	48,0	16	69,6		
sonra kariyerinize									
öğretim üyesi									
olarak devam									
etmeyi düşünüyor									
musunuz?									

*p<0,05

5.TARTIŞMA

Ülkemizde verilen uzmanlık eğitiminin temel parçalarından birisi de uzmanlık öğrencileridir. Araştırmamızı planlama aşamasında yaptığımız literatür incelemesinde, ülkemizde verilen periodontoloji uzmanlık eğitiminin uzmanlık öğrencileri tarafından değerlendirildiği kapsamlı bir anket çalışmasının olmadığı tespit edilmiştir. Dolayısıyla, aldıkları uzmanlık eğitimi hakkındaki düşüncelerini öğrenmek ve uzmanlık eğitiminin kalitesinin geliştirilebilmesi için görüşlerini almak bize bir rehber görevi görecektir. Yaptığımız çalışma, periodontoloji uzmanlık eğitimi alan araştırma görevlilerinin aldıkları eğitimden memnuniyet seviyesini, uzmanlık eğitiminden beklentilerini ve uzmanlık eğitiminin eksik görülen yönlerini anonim şekilde ortaya koyma imkânı sağlamıştır.

Yaptığımız anket çalışmasını hazırlarken kullanacağımız değişkenler, 03/09/2022 tarihli 31942 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Tıpta ve Diş Hekimliğinde Uzmanlık Eğitimi Yönetmeliği, TUKMOS tarafından oluşturulan Periodontoloji Uzmanlık Eğitimi Çekirdek Müfredatı ve literatürde uzmanlık eğitimi ile ilgili yapılmış benzer çalışmalar göz önünde bulundurularak belirlenmiştir.^{10,60,75-86}

Yapılan literatür taraması sonucunda, tıpta ve diş hekimliğinde uzmanlık eğitimi değerlendirilen benzer çalışmalarda da bizim çalışmamızda uyguladığımız gibi anket yöntemi uygulanmıştır.^{76-79,81,82,87-95} Literatürde yapılmış olan çalışmalarda anket sorularının öğretim üyelerine, uzman diş hekimlerine ve uzmanlık öğrencilerine yöneltildiği tespit edilmiştir. Bizim çalışmamızda ise ülkemizde eğitim hayatına devam eden uzmanlık öğrencilerine yöneltmiştir.

Araştırmamızda uzmanlık öğrencilerine yönelteceğimiz anket formu ‘Google Forms’ kullanılarak oluşturulmuştur. Anket oluşturulduktan sonra alınan bağlantı adresi, uzmanlık öğrencilerinin elektronik posta adreslerine gönderilmiştir. Katılımcılara

elektronik posta yoluyla iletilen anket çalışmalarının en büyük avantajı, ankete katılacak kişilerin istedikleri yer ve zamanda anketi doldurabilmesidir. Böylece anket çalışmalarına katılım konusunda yer ve zaman faktörleriyle ilgili olan sınırlamalar ortadan kalkmış olur.

⁹⁴ Uzmanlık eğitimini değerlendiren bu çalışmada, literatürde yer alan benzer çalışmalarda olduğu gibi anket formunun katılımcılara elektronik posta yoluyla gönderilmiştir.^{86,93,94,96-98} Yapılan literatür taramasında, elektronik posta yoluyla yapılan anket uygulamalarının en büyük dezavantajı, anketlere katılım oranının düşük olması olarak belirtilmiştir. ⁹⁹ Anketlerin cevaplanma yüzdesinin düşük olması, anket çalışmasının başarısızlığını tek başına göstermez. Anketin doğruluğu, yanıt vermeme oranı ile ankete yanıt verenler ve yanıt vermeyenlerin sayısı arasındaki farkın bir kombinasyonu olarak belirlenebileceği ifade edilmiştir.^{100,101}

Çalışmamız için etik kurul başvurumuzu yaptığımız süreçte, ‘Yüksek Öğrenim Bilgi Yönetim Sistemi’ne kayıtlı olan 447 araştırma görevlisi bulunmaktadır. Çalışmamız gönüllülük esasına dayandığı için uzmanlık öğrencilerinin tamamının çalışmaya katılmadığı durumda çalışmamızın anlamlı bir sonuç vermesi için minimum uzmanlık öğrencisi sayısını bulmak amacıyla power analizi yapılmıştır. Çalışma tamamlandıktan sonra anlamlı bir sonuca ulaşabilmek için minimum cevap sayısı 172 olarak bulunmuştur. Uzmanlık öğrencileriyle elektronik posta yoluyla iletişime geçilmiş ve ankete katılmaları rica edilmiştir.¹⁰² Bu çalışma toplam 209 (%46,8) hekim tarafından yanıtlanmıştır. Anket grubumuz tüm periodontoloji uzmanlık eğitimi alan hekimlerin fikirlerini göstermiyor olsa da birçok önemli bilgi içermektedir. Ülkemizdeki tüm periodontoloji uzmanlarının dahil olabileceği kapsamlı bir anket çalışmasına rehber olabileceğini düşünmekteyiz.

Literatürde bulunan benzer bir çalışmada, Yüce ve ark.⁹³ ülkemizdeki çene cerrahisi alanında eğitim gören ve eğitimini tamamlamış diş hekimleri ile 2015 yılında yaptıkları anket çalışmasına katılım oranı %52,35 olmuştur. Tan ve ark.⁸¹ Dokuz Eylül

Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde yaptıkları anket çalışmasına katılan uzmanlık öğrencilerinin yanıtlanma oranı %44,5 olmuştur. Uzun ve ark.¹⁰³ Türkiye'deki ortodonti anabilim dallarında uzmanlık eğitimi alan diş hekimleri ile yaptıkları anket çalışmasındaki yanıtlanma oranı %41,4 olmuştur. Üşümez ve ark.⁹⁴ Türkiye'deki ortodonti uzmanları ile 2013 yılında yaptıkları anket çalışmasına katılım oranı %59,91 olmuştur. Keith ve ark.⁹¹ İngiltere'de lisansüstü ortodonti eğitimi gören uzmanlık öğrencileri ile 1997 yılında yaptıkları anket çalışmasının yanıtlanma oranı %64 olmuştur. Noble ve ark.⁹⁷ Amerika'da lisansüstü ortodonti eğitimi gören uzmanlık öğrencileri ile 2009 yılında yaptıkları anket çalışmalarında yanıtlanma oranı %40,60 olmuştur. Anning ve ark.⁹⁸ Amerika'da lisansüstü ortodonti eğitimi gören uzmanlık öğrencileri ile 2011 yılında yaptıkları anket çalışmalarında yanıtlanma oranı %33 olmuştur. Pei Ying Oh ve ark.⁹⁰ İngiltere'de yaşayan lisansüstü ortodonti uzmanlık öğrencileri ile yaptıkları 2016 yılındaki çalışmasında cevaplama oranı %66 olmuştur. Yaptığımız anket çalışmasında katılımcıların herhangi bir kişisel bilgisi sorgulanmasa da uzmanlık öğrencilerinin mevcut sorunları söylemekten çekinmelerinin çalışmaya katılımı bir miktar düşürdüğü düşünülmektedir. Mevcut olan problemlere çözüm getirme potansiyeli olan bir kurum tarafından uygulanacak benzer bir ankete uzmanlık öğrencileri tarafından daha fazla ilgi göstereceği düşünülmektedir.

Çalışmamıza katılan diş hekimlerinin yaş aralığı 24-40 olup, ortalama yaş $27,84 \pm 2,39$ (28)'dir. Yılmaz ve ark.⁸² İstanbul Tıp Fakültesi'ndeki uzmanlık öğrencilerine uyguladıkları anket çalışmasında, uzmanlık öğrencilerinin yaş aralığı 25-39, ortalama yaşı $28,38 \pm 2,58$ olup, yaptığımız çalışmaya katılan uzmanlık öğrencilerinin yaşlarıyla Yılmaz ve ark. yaptığı ankete katılan uzmanlık öğrencilerinin yaşları benzer çıkmaktadır.

Çalışmamıza katılan diş hekimlerinin %57,7'si kadın, %42,3'ü erkektir. Pabst ve ark.⁸⁵ Almanya'da 2019 yılında yaptıkları bir anket çalışmasına 74 uzmanlık öğrencisi

katılmış ve katılımcıların %30'u kadın, %70'i erkek olarak dağılım göstermiştir. Türk Tabipler Birliği'nin (TTB) 2015 yılında tıp fakültelerinde eğitim alan uzmanlık öğrencilerine uyguladığı anket çalışmasına katılan uzmanlık öğrencilerinin %56'sını erkekler, %44'ünü kadınlar oluşturmaktadır.¹⁰⁴ Yapılan anket çalışmalarına katılan uzmanlık öğrencilerinin cinsiyet dağılımlarında farklılıklar gözlemlenmiştir. Fakat, yapılan literatür taramasında son 30 yıl içerisinde kadın uzmanlık öğrencilerinin oranının düzenli bir şekilde arttığı görülmüştür. Sinclair ve ark.^{76,105} 1983 yılında yaptıkları anket çalışmasında kadınların oranı %15, 1994 yılında yaptıkları çalışmada bu oran %30 ve 2002 yılında yapılan ankette ise bu oran %49 olduğu görülmektedir. Kadınların yıllar geçtikçe uzmanlık eğitimine daha fazla yönelmesine, uzman olduktan sonra çalışma şartlarının daha uygun olması gösterilebilir. Ayrıca yaptığımız analizler sonucunda, cinsiyet ile periodontoloji bölümünü tercih etme nedeni, aktif olarak bilimsel araştırmalarda bulunma durumu, tez yazımına başlama dönemi ve akademisyen olmayı isteme arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişkiler bulunamamıştır. ($p>0,05$).

Çalışmamıza katılan diş hekimlerinin uzmanlık eğitiminin hangi döneminde olduğu sorgulandığında, katılımcıların %14,8'i 0-6 aylık dönem, %13,4'ü 6-12 aylık dönem, %27,3'ü 1-2 yıllık dönem, %22,5'i 2-3 yıllık dönem ve %22'si 3 yıl ve üzeri eğitim döneminde olduğu görülmüştür. Bu sonuçlara baktığımızda, uzmanlık öğrencilerinin ankete katılımlarının ilk bir yıllık dönemde düşük olduğu, daha sonraki dönemlerde arttığı görülmüştür. Bu duruma, yeni göreve başlayan uzmanlık öğrencilerinin anket sorularını cevaplamakta daha deneyimli uzmanlık öğrencilerine nazaran bilgi düzeylerinin düşük olduğu için ankete katılım konusunda daha isteksiz olabileceklerini düşünmekteyiz. Yapılan analizler sonucunda, uzmanlık öğrencilerinin periodontoloji uzmanlık eğitiminin kaçınıcı yıllarında oldukları ile alınan uzmanlık eğitiminin sistemik hastalıklar ve komplikasyonların üstesinden gelebilmek için gereken

bilgi ve tecrübeyi kazandırdığına dair düşünceleri, aktif olarak bilimsel araştırmalarda bulunma durumu, cerrahi ve cerrahi olmayan periodontal tedavi yöntemlerinde kendini eksik görme durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişkiler bulunmuştur ($p<0,05$). Bu durum, eğitim süresi arttıkça öğrencilerin kendilerini daha yeterli hissetmeleriyle açıklanabilir. Benzer şekilde, daha uzun süreli eğitim ve deneyim, öğrencilerin yaşadıkları komplikasyonları yönetmelerinde, cerrahi ve cerrahi olmayan periodontal tedavileri uygulamalarında ve bilimsel araştırma yapmak istediklerinde kendilerini daha yetkin hissetmelerine yardımcı olacağını düşünmekteyiz. Ayrıca yapılan analizler sonucunda periodontoloji uzmanlık eğitim süresi ile aktif olarak bilimsel çalışmalarda bulunup bulunmama durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişkiler bulunmuştur ($p<0,05$). Eğitim süresinin artması, uzmanlık öğrencilerinin kendilerini daha yetkin hissetmelerine neden olabilir. Bu durum ayrıca, alınan eğitim süresinin artmasının uzmanlık öğrencilerinin bilimsel araştırmalarda daha aktif hale gelmeleriyle ilişkilendirilebilir.

Çalışmamıza katılan diş hekimlerinin %61,7'si kendi isteğiyle, %31,1'i puanı yettiği için, %1,9'u hocalarının yönlendirmesiyle, %3,4'ü iş olanakları nedeniyle ve %1,9'u diğer nedenlerle periodontoloji alanını tercih ettikleri görülmüştür. Tan ve ark.⁸¹ 2012 yılında yaptıkları bir anket çalışmasında tıpta uzmanlık yapan uzmanlık öğrencilerinin %92,1'i bölümü sevdiği için kendi istekleriyle tercih ettiklerini belirtmişlerdir. Benzer şekilde Çıtıl ve ark.¹⁰⁶ 2021 yılında yaptıkları bir çalışmada uzmanlık öğrencilerinin çoğunluğu %45,2'si uzmanlık alanına ilgi duyarak isteyerek tercih ettiğini ifade etmiştir. Ayrıca tercihlerini ilgi duydukları alanı severek yapan hekimlerin meslek hayatlarında daha mutlu oldukları belirtilmiştir. Bu çalışmalara benzer olarak bizim çalışmamızda da uzmanlık öğrencilerinin çoğunluğu %61,7'si periodontolojiyi sevdikleri için tercih ettiklerini ifade etmişlerdir. Ayrıca yaptığımız

analizler sonucunda, periodontoloji bölümünü tercih etme nedeni ile uzmanlık eğitimini tamamladıktan sonra akademisyen olma isteği arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir ($p<0,05$). Kendi isteğiyle bölümü tercih edenlerin %24,4'ü öğretim üyesi olarak devam etmeyi düşünürken, puanı yettiği için tercih edenlerin %12,5'i, daha fazla iş olanağı olduğu için tercih edenlerin %71,4'ü ve diğer nedenlerle tercih edenlerin %25'i öğretim üyesi olarak devam etmeyi düşünmektedir. Bu ilişki, bölüm tercihlerinin gelecekteki kariyer planlarını etkileyebileceğini düşündürmektedir.

Çalışmamıza katılan diş hekimlerinin %11'i ülkemizdeki eğitim süresini uzun, %57,9'u ideal ve %29,7'si kısa bulmaktadır. Amerika Birleşik Devletleri'nde periodontoloji uzmanlık eğitim süresi eyaletlere göre farklılık göstermektedir. Eğitim süresi en az iki yıl olarak belirtilmiştir.⁶⁸ Fransa'nın Strasbourg Üniversitesi'nde periodontoloji uzmanı yetiştirmek için oluşturulan ve EFP tarafından onaylanan, haftada 32 saat olmak üzere tam zamanlı 3 yıllık bir eğitim programı uygulanmaktadır.⁶⁹ Fransa'nın Paris şehrinde bulunan üniversitede periodontoloji uzmanı yetiştirmek için oluşturulan ve EFP tarafından onaylanan 3 yıllık tam zamanlı bir eğitim programı uygulanmaktadır.⁷⁰ Belçika'nın Leuven şehrinde bulunan Leuven Katolik Üniversitesi'nde 3 yıllık tam zamanlı bir periodontoloji eğitim programı uygulanmaktadır.⁷¹ İsviçre'nin Bern Üniversitesi'nde 3 yıllık 6 akademik yarım yıldan oluşan ve en az 5100 saatin tamamlanması gereken bir eğitim programı uygulanmaktadır. Japonya'da periodontoloji derneği tarafından eğitim alınabilmesi için onay verilen bir kurumda en az 5 yıl eğitim alınması gerekmektedir.⁶⁷ Yapılan literatür incelemelerinde dünyanın farklı ülkelerinde periodontoloji uzmanlık eğitim sürelerinin farklı olduğu görülmüştür. Bununla birlikte yaptığımız çalışmada uzmanlık öğrencilerinin %57,9'u 3 yıllık eğitim süresinin ideal olduğunu belirtmiş olup Fransa, İsviçre ve Belçika'da bulunan üniversitelerde bizim ülkemizdekine benzer şekilde 3 yıllık tam zamanlı eğitim

programı uygulanmaktadır. Ayrıca yaptığımız analizler sonucunda, uzmanlık öğrencilerinin periodontoloji uzmanlık eğitim süresinin 3 yıl olması konusundaki düşünceleri ile tedavi edilen hasta sayısı ve vaka çeşitliliğinin mesleki yeterlilik için gerekli bilgi ve tecrübeyi kazandırması, tez yazımının uzmanlık eğitimi verimli bir şekilde tamamlamak için gerekli olup olmadığı ve uzmanlık eğitimi sonrasında akademisyen olma isteği arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulunamamıştır ($p>0,05$).

Çalışmamıza katılan diş hekimlerine eğitim aldıkları fakültenin kaç yıllık bir fakülte olduğunu sorguladığımız soruya katılımcıların %32,5'i 15 yıldan daha fazla bir geçmişe sahip olduğunu ifade etmiştir. Ülkemizde 2009 yılına kadar devlet üniversitelerinde toplam 24 diş hekimliği fakültesi varken, günümüzde bu sayı 75 olup vakıf üniversiteleriyle beraber bu sayı 105'i bulmuştur.¹⁰⁷ Ülkemizde periodontoloji alanında verilen uzmanlık eğitiminde ortaya çıkan eksiklikler sadece yeni açılan diş hekimliği fakültelerinde görülmemektedir. 15 yıldan daha fazla eğitim geçmişine sahip diş hekimliği fakültelerinde dahi eğitimin eksikliklerinin olduğu anket sonuçlarıyla gösterilmektedir. Anketimize hem yeni açılan diş hekimliği fakültelerinden hem de daha uzun eğitim geçmişine sahip fakültelerden uzmanlık öğrencilerinin katılması, daha gerçeğe yakın bir değerlendirme yapılabilmesini sağlamıştır. Yaptığımız analizler sonucunda eğitim görülen fakültenin kaç yıllık bir eğitim geçmişine sahip olduğu ile cerrahi periodontal tedavi yöntemlerinde kendini eksik gördüğü tedavi yöntemleri, klinikte günlük ortalama kaç hasta bakıldığı, mezun oluncaya kadar yapılan mukogingival cerrahi sayısı, yapılan implant cerrahileri ve komplike ileri cerrahi sayıları, tedavi edilen hasta sayısı ve vaka çeşitliliğinin mesleki yeterliliğe olan katkısı, anabilim dalında bulunan fiziksel şartlar, aktif olarak eğitim etkinliklerine katılma durumu, kongreler ve bilimsel toplantılara katılım, aktif olarak bilimsel araştırmalarda bulunma ve

uzmanlık eğitimi sonrası akademisyen olma isteği arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunamamıştır ($p>0,05$).

Çalışmamıza katılan diş hekimlerinin %39,2'si cerrahisiz periodontal tedavi yöntemlerinde kendilerini eksik görmemektedir. Fakat uzmanlık öğrencilerinin %31,6'sı ise lokal ve sistemik antimikrobiyal uygulamalarında kendilerini yetersiz görmektedir. Bu duruma, fakültelerde verilen teorik bilginin yetersiz olması, uygun antimikrobiyal ajanın temininde yaşanan zorluklar, ajanın pahalı olması ve uygulamadaki zorluklar neden olabilmektedir. İlerleyen yıllarda teknolojik ilerlemeler, yeni ajanların bulunması ve fiyatların ucuzlaması ile beraber uzmanlık öğrencilerinin lokal ve sistemik antimikrobiyal uygulamalarında daha fazla deneyim kazanacağını düşünmekteyiz.

Çalışmamıza katılan diş hekimlerine cerrahi periodontal tedavi yöntemleri sorulduğunda uzmanlık öğrencileri en çok %77,6 oranında sinus bölgesi implant uygulamalarında, %59,6'sı yumuşak ve sert doku augmentasyonlarında, %67,8'i implant uygulamalarında yönlendirilmiş kemik rejenerasyonu ve kemik grefti uygulamasında kendilerini eksik görmektedir. Yaptığımız çalışmanın verileri sonucunda bu duruma uygun vaka sayısının yeterli olmaması, hekim sayısının fazla olması, hekimlerin ileri cerrahilere girme konusunda endişe duyması ve ileri cerrahi vakalarının genellikle öğretim üyeleri tarafından yapılmasının neden olduğunu düşünmekteyiz.

Katılımcılara ortalama kaç tane implant cerrahisi, mukogingival cerrahi ve ileri cerrahi yaptığını sorduğumuzda, uzmanlık öğrencilerinin %26,1'i 101-150 arasında implant yapmaktadır. 250'den fazla implant yapan uzmanlık öğrencilerinin oranı ise %10,6 ile sınırlı kalmıştır. Uzmanlık öğrencilerinin %25,6'sı 1-50 arası mukogingival cerrahi yaparken %21,7'si ise 300'den fazla mukogingival cerrahi yapmaktadır. Çalışmamıza katılan uzmanlık öğrencilerinin %26,5'i 1-2 arasında komplike ileri cerrahi yapmaktadır. Katılımcıların %14,9'u ise hiç ileri cerrahi yapmadığını ifade etmiştir.

Türkiye’de uzmanlık öğrencilerinin yapması gereken cerrahi işlemlerle ilgili müfredatta herhangi bir sayı belirtilmemiştir. Fakat, Fransa’nın Strasbourg Üniversitesi’nde uzmanlık alabilmek için implant üstü protezin yapılmasının da dahil olduğu minimum 20 adet implant cerrahisi ve en az 100 adet mukogingival cerrahi yapılması istenilmektedir.⁶⁹ Fransa’nın Paris şehrinde bulunan üniversitesinde periodontoloji uzmanlık öğrencilerinin pratik olarak yeterli olabilmeleri için; öğretim üyelerinin gözetimi altında 100’den fazla periodontal cerrahi ameliyatı, 50 tane implant cerrahisi, 15 tane de implant öncesi bölgenin hazırlığı için kemik ogmentasyonları ve sinüs yükseltme ameliyatı yapması gerekmektedir.⁷⁰ Belçika’nın Leuven Katolik Üniversitesi’nde her bir öğrencinin 100’den fazla implant cerrahisi, 120’den fazla periodontal cerrahi ve sinüs yükseltme ve kemik ogmentasyonları gibi ileri cerrahi vakalar yapması beklenmektedir.⁷¹ Topladığımız veriler ışığında, yapılan implant sayısının sınırlı kalmasının nedeni olarak, implant ücretinin pahalı olması ve devlet tarafından ödenmemesi, anabilim dallarında araştırma görevli sayısının fazla olması ve alınan maaşlarda performans sistemine dayalı olmasından dolayı, implant cerrahilerinin öğretim üyeleri tarafından yapılmasının tercih edilmesini gösterebiliriz. Ayrıca mukogingival cerrahi ve ileri cerrahi sayılarının sınırlı kalmasına, uzmanlık öğrencilerinin kendilerine yeterince güvenmemeleri, yeterli sayıda uygun vakanın olmaması ve ileri cerrahi vakalarının daha çok akademisyenler tarafından yapılmasının neden olduğunu düşünmekteyiz.

Çalışmamıza katılan diş hekimlerinin %27,7’si tedavi ettiği hasta sayısı ve vaka çeşitliliğinin yeterli bilgi ve tecrübeyi kazandırdığını düşünürken, %61,7’si kısmen ve %10,7’si yeterli bilgi ve tecrübeyi kazandırmadığını belirtmişlerdir. Ortodonti alanında Uzun ve ark.¹⁰³ tarafından 2017 yılında yapılan çalışmada ise katılımcıların %79,15’i uzmanlık süresi içerisinde tedavi ettikleri hasta sayısı ve vaka çeşitliliğinin yeterli deneyimi kazandırdığını düşünürken, %10,16’sı yeterli deneyimi kazanmak için tedavi

ettikleri hasta sayısının yeterli olmadığını belirtmiştir. Yapılan başka bir çalışmada Üşümez ve ark.⁹⁴ tarafından ülkemizdeki ortodontistlerin uzmanlık eğitiminden duydukları memnuniyet seviyeleri sorgulanmış ve bu oranın %58,08 olduğu belirtilmiştir. Ayrıca Yüce ve ark.⁹³ tarafından 2015 yılında yaptıkları araştırmada katılımcıların yalnızca %23'ünün gördükleri eğitimden memnun kaldıkları belirtilmiştir. Memnun olmayan katılımcıların memnuniyetsizliğinin nedenleri; anlatılan teorik eğitimin yetersiz oluşu (%73) ve ileri cerrahi operasyonların yapılamayışı (%65) olarak katılımcılar tarafından belirtilmiştir. Diş hekimliği içerisinde cerrahi alanlar, pratik ve teorik olarak en kapsamlı eğitim içeriğine sahip alanlardır. Cerrahi alanların kapsamının çok geniş olması, uzmanlık eğitimi süresi boyunca her konuda yeterli sayıda pratik yapılamamasına neden olmaktadır. Dolayısıyla bu da hekimlerin eğitimi yeterli bulmamasına sebep olmaktadır.

Yaptığımız analizler sonucunda tedavi edilen hasta sayısı ve görülen vaka çeşitliliğinin mesleki yeterlilik için gerekli olan bilgi ve tecrübeyi kazandırdığını düşünme durumu ile cerrahi periodontal tedavi yöntemlerinde kendini eksik görme, günlük bakılan hasta sayısı, mezun oluncaya kadar yapılan mukogingival cerrahiler, implant cerrahileri, komplike ileri cerrahiler ve uzmanlık eğitiminin sistemik hastalıklar ve komplikasyonların üstesinden gelebilmek için yeterli tecrübeyi kazandırdığına dair düşünceler arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişkiler bulunmuştur ($p<0,05$). Yumuşak ve sert doku augmentasyonu, implant uygulamalarında sinüs bölgesi uygulamaları ve implant uygulamalarında yönlendirilmiş kemik rejenerasyonu ve kemik greftleri ile ilgili eksikliği olduğunu düşünen kişilerin çoğunlukla gerekli bilgi ve tecrübeyi kısmen kazandırdığı cevabını verdiği görülmüştür. Günlük baktıkları ortalama hasta sayısı 1-5 ve 6-10 olan uzmanlık öğrencileri, gerekli bilgi ve tecrübeyi kazanma durumunun çoğunlukla evet ve kısmen olduğunu belirlemiştir. Mezun oluncaya kadar yapılan

mukogingival cerrahilerin, implant cerrahilerinin ve komplike ileri cerrahilerin sayısının artması ile gerekli bilgi ve tecrübeyi kazanma durumunun çoğunlukla evet ve kısmen olduğu gözlenmiştir. Uzmanlık öğrencileri ne kadar fazla hasta bakarsa ve ne kadar fazla vaka çeşidini tedavi etme şansı yakalarsa, bilgi ve tecrübe birikimi açısından kendilerini daha yeterli hissederler.

Çalışmamıza katılan diş hekimleri, fakültelerinde en fazla iletişimde oldukları anabilim dalının protetik diş tedavisi olduğunu belirtmişlerdir. Hastaların gerek protez yapılmadan önce gerekse protez yapıldıktan sonra diş eti tedavilerinde yaşanabilecek problemleri, protez hekiminin fikirlerine danışarak tedaviye başladıklarını ifade etmişlerdir. Ayrıca implant tedavilerinin planlama aşamasında ve sonrasında protetik rehabilitasyon aşamasında bulunmak istediklerini belirtmişlerdir. Bu sebeplerden dolayı araştırmamıza katılan hekimler %78,4'ü protez bölümüne rotasyon yapmak istediklerini belirtmiştir.

Çalışmamıza katılan diş hekimlerinin hastaları tedavi ettikleri sırada sık karşılaştıkları komplikasyonlar arasında en fazla %90,3 oranı ile hastanın tansiyonunun yükselmesi veya düşmesi, daha sonra ise %57,5 oranında şiddetli kanama gerçekleştiğini ifade etmişlerdir. Bu durumlara hastaların sahip oldukları sistemik hastalıklar, tedavi sırasında yaşadıkları stres, hastaların kullandığı ilaçlar ve ilaçların düzenli kullanılmaması gösterilebilir. Ayrıca yetersiz anatomik bilgiye sahip olmak, sistemik hastalıklarla ilgili yetersiz teorik bilgiye sahip olmak ve bazen yapılan yanlış müdahaleler uzun süren kanamalara sebep olabilir. Bu çalışmada, katılımcıların %35,6'sı fakültelerde verilen uzmanlık eğitiminin sistemik hastalıklar ve komplikasyonların üstesinden gelebilmek için yeterli tecrübeyi kazandırdığını düşünürken, %57,2'si kısmen kazandırdığını ve %7,2'si kazandırmadığını belirtmiştir. Bu durumunun sebebi olarak fakültelerde hekimlerin komplikasyonlarla tek başlarına başa çıkmak zorunda

kalmamaları olabilir. Bir operasyon esnasında komplikasyon geliştiği zaman kendi kendine üstesinden gelmek yerine bir öğretim üyesine danışma fikri daha ağır basabilir. Tedavi esnasında komplikasyon meydana geldiğinde hekimin kendisinden daha deneyimli birine danışarak sorunu çözmesinin hekimlerde özgüvensizlik duygusu oluşturduğunu düşünmekteyiz.

Yaptığımız çalışmada katılımcıların %85,3'ü kurum içerisinde genel anestezi ve sedasyon uygulanabilecek bir yer olmadığını, %50,8'i kütüphanelerinin bulunmadığını ve %36'sı arşiv bulunmadığını ifade etmiştir. Fakültelerin içinde çoğunlukla genel anestezi ve sedasyon uygulanamamasının sebebi olarak bina alt yapı eksiklikleri, gerekli hekim ve personel kadrosunun olmaması ve ekonomik maliyetleri gösterebiliriz. Çoğu kurum bu hizmeti dışarıdan satın almaktadır. Başka bir kurumda yapılan genel anestezi işlemleri, iki kurum arasında randevuları ayarlama da karışıklıklara ve dental işlemleri yapacak hekimin hastayı taburcu etmesini beklemesinden dolayı çalıştığı kurumda iş gücü kaybına sebep olmaktadır. Arşiv kayıtları hasta takibinde çok önemli bir yer tutmaktadır. Fakat çoğu fakültedeki fiziki şartların yetersiz olması sebebiyle anabilim dallarında arşiv kayıtları için çok az yer ayrılmıştır veya hiç yer ayrılmamıştır. Bu durum, hasta takibinde veya hasta kayıtlarına ulaşmak gerektiğinde işimizi zorlaştırmaktadır. Günümüzde kullanılan elektronik arşivleme yöntemiyle bu konuda gelişme kaydedilmeye başlanmıştır. Arşiv kayıtlarına ihtiyaç duyulduğunda kayıtlara daha kolay bir şekilde ulaşılabilir.

Uzmanlık eğitimi süresince fakültelerde birden fazla eğitim etkinliği yapılmaktadır. Teorik ve pratik eğitim programlarının haricinde eğitime destek veren önemli eğitim etkinlikleri; seminerler, literatür ve vaka tartışması gibi bilimsel eğitim etkinlikleridir.¹⁰⁸ Uzun ve ark.¹⁰³ tarafından ülkemizde yapılan bir anket çalışmasında ortodonti uzmanlık eğitimi alan diş hekimlerinin en fazla katıldığı eğitim etkinliklerinin

vaka planlama sunumları (%90,91) ve bilimsel seminerler (%69,32) olduğu ifade edilmiştir. Gültekin ve ark.⁸⁴ Ege ve Adnan Menderes Üniversitesi (ADÜ) Tıp Fakültesi'nde bulunan uzmanlık öğrencilerine uyguladıkları ankette, hangi eğitim etkinliklerinin yapıldığı sorulduğunda; her iki fakültede de en fazla uygulanan eğitim etkinliğinin bilimsel seminer olduğu, en az uygulanan eğitim etkinliğinin ise müfredat dersleri olduğu görülmektedir. Çalışmamıza katılan uzmanlık öğrencilerinin çoğu, eğitim aldıkları anabilim dallarında %79,7 oranında literatür tartışması, %68,5 oranında bilimsel seminerler yapıldığını ifade etmiştir. Tedavi başlangıcındaki vaka planlama sunumları (%33,5), tedavi sürecini değerlendiren vaka ara kayıt sunumları (%20,8) ve vaka bitim sunumlarının (%35,5) daha az oranda gerçekleştirildiği görülmüştür. Buradan anlaşılabileceği üzere daha çok akademik konular üzerinde toplantılar yapıldığını ve vakalar üzerine çok fazla seminer yapılmadığını görmekteyiz. Fakat biz, görsel hafızaya da hitap eden cerrahi bölümlerde vakaların nasıl planlandığı, hangi tekniklerin uygulandığı ve tedavi sürecindeki fotoğraflarını kullanarak görselleştirilmiş bir sunum yapılmasının, uzmanlık öğrencileri tarafından ileriki yıllarda daha fazla ilgi göreceğini düşünmekteyiz.

Çalışmamıza katılan dış hekimlerinin %54,6'sı kongreler ve bilimsel toplantılara katılmaları yönünde eğitim kurumlarınca desteklendiğini belirtirken, %48,3'ü çekimser kalmış ve %11,1'i ise desteklenmediğini ifade etmiştir. Üniversitelerin yarısından fazlasının bilimsel toplantı, kongre gibi etkinliklere gerekli desteği verirken, %11,1'inin destek vermediği görülmektedir. Yapılan literatür incelemesinde, Uzun ve ark.¹⁰³ tarafından ülkemizde yapılan bir anket çalışmasında ortodonti uzmanlık eğitimi alan dış hekimlerinin %53,76'sı kongrelere ve bilimsel etkinliklere katıldığını ve katılım konusunda desteklendiğini ifade ederken, %46,24'ü kongrelere ve bilimsel etkinliklere katılmadığını ve katılmaları konusunda desteklenmediklerini belirtmişlerdir. Tan ve ark.⁸¹ bir çalışmasında; temel bilimler alanındaki uzmanlık öğrencilerinin %47,6'sı, dahili

bilimler alanındaki uzmanlık öğrencilerinin %54,8'i, cerrahi bilimler alanındaki uzmanlık öğrencilerinin %35,5'i kongreler ve bilimsel toplantılara katıldıklarını ifade etmişlerdir. Bizim yaptığımız anket çalışmasında elde ettiğimiz oranlar ile bu anket çalışmalarında elde edilen katılım oranları birbirine yakındır. Ayrıca yaptığımız analizler sonucunda kongreler ve bilimsel toplantılara katılım ve sunum yapmaya teşvik edilme, aktif olarak bilimsel araştırmalarda bulunma ve uzmanlık eğitimi sonrasında akademisyen olma isteği arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişkiler bulunmuştur ($p<0,05$). Bilimsel toplantılara ve kongrelere katılım konusunda teşvik edilenlerin büyük çoğunluğu aktif olarak bilimsel araştırmalarda bulunmaktadır. Teşvik edilmeyenlerin ise çoğunlukla araştırmalarda bulunmadığı görülmektedir. Kongrelere ve bilimsel toplantılara katılım konusunda teşvik edilenlerin önemli bir kısmı akademisyen olmayı düşünmektedir. Teşvik edilmeyenlerin çoğunluğunun ise öğretim üyesi olarak devam etmeyi düşünmedikleri görülmektedir. Uzmanlık öğrencilerine verilen teorik ve pratik eğitimlerine ek olarak bilimsel araştırmalara ve bilimsel kongrelere yönelmeleri için gerekli desteğin verilmesiyle daha nitelikli uzmanların yetişebilmesi olasıdır.

Çalışmamıza katılan diş hekimlerinin %42,5'i aktif olarak bilimsel araştırmalara katılırken, %57,5'i katılmamaktadır. TTB 2015 yılında ülke genelinde uyguladığı anket çalışmasında uzmanlık öğrencilerinin %58,7'si bilimsel araştırma çalışmalarına katıldığını belirtirken, %40,8'i bilimsel araştırma çalışmalarına katılmadığını ifade etmiştir.¹⁰⁴ Uzun ve ark.¹⁰³ yaptığı çalışmada, ortodonti uzmanlık eğitimi alan diş hekimlerinin %36,55'lik kısmı bilimsel araştırmalara katıldıklarını belirtirken, %63,45'i bilimsel araştırmalara katılmadığını ifade etmiştir. Çiçek ve ark.⁸³ çalışmasında, uzmanlık öğrencilerinin %68,5'i bilimsel çalışmalara katıldıklarını belirtmiştir. Gültekin ve ark.⁸⁴ Ege ve ADÜ Tıp Fakültesi'nde bulunan uzmanlık öğrencilerine uyguladıkları ankette ADÜ Tıp Fakültesi'ndeki uzmanlık öğrencilerinin %83'ü, Ege Üniversitesi Tıp

Fakültesi'ndeki uzmanlık öğrencilerinin %75,9'u bilimsel çalışmalara katıldıklarını belirtmişlerdir. Hekimlerin uzmanlık eğitimi süresi içerisinde bilimsel çalışma yetkinliğini elde edebilmesi için aktif olarak bilimsel çalışmalara katılması gereklidir. Yaptığımız anket çalışması hekimlerin çoğunluğunun bilimsel çalışmalara katılmadığını göstermektedir. Uzmanlık eğitimi süresince hekimlerin bilimsel çalışmalarda bulunmasının, hekimlerin akademik okur yazarlık açısından kendilerini geliştirmelerine yardımcı olacağı görüşündeyiz. Ayrıca yaptığımız analizler sonucunda, bilimsel araştırmalarda yer alma durumuna göre katılımcıların yaşları arasında ilişkiye bakıldığında, istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulunmuştur ($p<0,05$). Bilimsel araştırmalarda bulunan kişilerin yaşları bulunmayan kişilere göre daha yüksektir. Bu duruma, ilerleyen yaşlarda insanların kliniklerde hasta bakma isteklerinin azalması ve hekimlere akademik kadroların özlük haklarının daha cazip gelmesinin neden olduğunu düşünmekteyiz. Ayrıca, yaşın ilerlemesiyle birlikte hekimlerin edindikleri tecrübeleride kullanarak daha bilinçli bir şekilde tercih yapması, bilimsel çalışmalara karşı daha istekli olunması sonucunu doğurabilir.

Çalışmamıza katılan diş hekimlerinin %36,5'i tez yazımına başlamamış, %20,2'si ilk yıl içerisinde başlamış, %25'i 1-2. yıl arasında başlamış, %15,9'u 2-3. yıl arasında başlamış ve %2,4'ü 3 yıl + 6 ay tez uzatması aldığı dönemde başlamıştır. Tıpta ve Diş Hekimliğinde Uzmanlık Yönetmeliği'nde uzmanlık öğrencilerinin uzmanlık eğitiminin 2. yarısına başlarken bir tez konusu belirlemesi gerektiği ve belirlediği tez konusunu 3 aylık tez takip formları doldurarak bildirmesi gerektiği belirtilmiştir.¹⁰ Ayrıca tez yazımının uzmanlık eğitimi için gerekli olduğuna uzmanlık öğrencilerinin %26,8'i inanırken, %43,1'i kısmen ve %30,1'i gerekli olduğuna inanmamaktadır. Bu bağlamda, tez yazımını gerekli olmadığını düşünen uzmanlık öğrencilerinin tez yazımına daha geç dönemlerde başladığını, gerekli olduğunu düşünenlerin ise daha ilk yıllarından itibaren tez yazımına

başladıklarını düşünmekteyiz. Yaptığımız çalışmadan elde ettiğimiz çıkarıma göre, akademik kariyer planı olmayan uzmanlık öğrencileri tez yazımının gerekli olmadığını düşünmektedir.

Çalışmamıza katılan diş hekimlerinin %21,5'i akademisyen olmayı düşünürken, %33,5'i kısmen ve %45'i akademisyen olmayı düşünmemektedir. Keith ve ark.⁹¹ yaptığı bir çalışmada, katılımcıların %6'sı akademisyenlik istediğini ifade etmiştir. Bruner ve ark.¹⁰⁹, Noble ve ark.¹¹⁰ ve Anning ve ark.⁹⁸ yaptıkları çalışmalarda uzmanlık öğrencilerinin çok az bir kısmı akademisyen olmak istediğini belirtmiştir. Ayrıca, Bruner ve ark.¹⁰⁹ çalışmasında katılımcıların %40'ı ekonomik şartlarda iyileştirmeler yapılması durumunda akademisyenliği tercih edebileceğini ifade etmiştir. Akademisyen olmayı isteyen uzmanlık öğrenci sayısındaki düşüş, ileride akademik kadroların boş kalıp kalmayacağı konusunda soru işaretleri oluşturmaktadır. Akademisyen olmak isteyen uzmanlık öğrenci sayısının azalması, verilen uzmanlık eğitimi kalitesinin düşmesine neden olabileceği göz ardı edilmemelidir. Özel sektörlerde kazanılan maddi gelirin akademisyen kadrolarında elde edilecek maddi gelire göre daha yüksek olması, özel sektörün akademik pozisyonlara tercih edilmesine sebep olduğu görülmektedir. Akademisyenlerin özlük hakları ve çalışma şartlarında yapılacak iyileştirmelerin, akademisyen olmayı cazip bir hale getirebileceğini düşünmekteyiz.

Çalışmamıza katılan diş hekimlerine periodontoloji uzmanlık eğitimi sırasında en fazla iletişimde oldukları bölümü sorduğumuzda, katılımcıların %79,9'u protetik diş tedavisiyle, %18,2'si endodonti bölümüyle iletişim kurduklarını ifade etmişlerdir. Diş hekimliğinin her alanının birbiriyle ilişkisi vardır. Bazı ana bilim dalları, birbirleriyle daha kombine biçimde çalışmaları gerekebilir. Bizim çalışmamızın verilerine göre, periodontoloji uzmanlık öğrencilerinin çoğunluğu protetik diş tedavisiyle fazla iletişimde olduklarını ifade etmişlerdir. Yapılacak herhangi bir dental işlemde önce hastaların ideal

bir oral hijyene ve periodontal sağlığa sahip olması gerekmektedir. Dişlerin iyi bir protetik progoza sahip olmasının yolu sağlıklı bir periodontal prognoza sahip olmasından geçer. Protetik tedavi yapılacak olan dişin mobilitesinin değerlendirilmesi, estetik restorasyonlarda dişeti seviyeleme işlemleri, klinik kron boyu kısa olan dişlerin kron boyu yükseltme işleminin gerekliliği açısından protez ve periodontoloji alanındaki hekimlerin multidisipliner olarak çalışması gereklidir. Ayrıca, yapılan implant ameliyatlarının ne kadar iyi yapıldığı kadar, planlanmasının da uygun olması onemlidir. Bu nedenlerden dolayı periodontoloji ve protetik diş tedavi bir birlikte dşnlmelidir. Bu bağlamda, periodontolojinin protetik diş tedavisiyle daha fazla iletişim kurması doğaldır. Ayrıca, lkemizdeki diş hekimliği fakültelerinde implant uygulaması ve planlaması farklı kliniklerde yapılmaktadır. Ülkemizde gelecek yıllarda hekimler arasındaki iletişim sorunlarını minimuma indirmek ve konsültasyon sürecindeki zaman kaybını ortadan kaldırmak için hem periodontoloji hem de protez uzmanlarının birlikte çalışabileceği bir implantoloji kliniği kurulmasının faydalı olacağını düşünmekteyiz.

Yapılan çalışmada bazı limitasyonlar olduğu düşünülmektedir.

Çalışma anonim bir çalışma olduğu için hangi fakltenen kaç tane uzmanlık öğrencisinin katıldığı bilinmemektedir. Ayrıca, uzmanlık öğrencileri aldıkları eğitim süresine göre gruplandırıldığında, grupların sayısı farklı olmaktadır. Üniversiteler arası daha doğru bir değerlendirme yapılabilmesi için her fakltenen ve her eğitim döneminden eşit sayıda uzmanlık öğrencisinin katılmasıyla yapılacak olan bir anket çalışmasının gerçeğe daha yakın bir değerlendirme yapılmasına olanak sağlayacağı fikrindeyiz. Ayrıca ğretim üyelerinin, periodontoloji uzmanlarının ve daha fazla sayıda uzmanlık öğrencisinin katılmasıyla yapılacak anket çalışmasının Türkiye’deki periodontoloji uzmanlık eğitiminin değerlendirilmesine farklı bir boyut katacağını düşünmekteyiz.

6. SONUÇLAR ve ÖNERİLER

Türkiye'deki diş hekimliği fakültelerinde eğitim alan periodontoloji uzmanlık öğrencilerinin; aldıkları uzmanlık eğitimlerinden memnuniyet derecelerini, verilen eğitimin yeterliliğini ve uzmanlık eğitiminin içerik olarak neleri kapsadığını uzmanlık öğrencilerinin bakış açılarına göre değerlendirdiğimiz çalışmada elde ettiğimiz sonuçlar şunlardır.

Katılımcıların yarısından fazlası kadındır. Uzmanlık öğrencilerinin çoğunluğu periodontoloji bölümüne ilgi duydukları için isteyerek tercih etmiştir. Uzmanlık öğrencilerinin yarısından fazlası 3 yıllık uzmanlık eğitim süresinin ideal olduğunu belirtmiştir.

Bu çalışmaya katılan uzmanlık öğrencilerinin büyük çoğunluğu sinüs bölgesi implant uygulamaları, yumuşak ve sert doku ogmentasyonu gibi cerrahi tedavi yöntemlerinde kendilerini bilgi ve tecrübe bakımından yeterli görmediklerini ifade etmiştir. Katılımcıların büyük çoğunluğu protetik diş tedavisi bölümüne rotasyon yapmak istediğini ifade etmiştir.

Üniversitelerde eğitim etkinliği olarak literatür tartışması ve bilimsel seminerlerin diğer eğitim etkinliklerine göre daha sık yapıldığı anlaşılmaktadır. Uzmanlık öğrencileri arasında tez yazımının gerekli olmadığını düşünenlerin sayısı, gerekli olduğunu düşünenlerin sayısından fazladır. Katılımcıların çoğunluğu aktif olarak bilimsel çalışmalara katılmamaktadır. Buna paralel olarak uzmanlık öğrencileri arasında akademisyen olmayı düşünenlerin oranı daha az çıkmıştır.

Uzmanlık öğrencilerinin aldıkları eğitiminin karşılaştıkları komplikasyonlarla başa çıkabilmek için yeterli bilgi ve tecrübeyi kazandırma durumu açısından yeterli görenlerin oranı %35.6 ile sınırlı kalmıştır. Ayrıca, uzmanlık öğrencilerinin önemli bir

kısmı lokal ve sistemik antimikrobiyal ilaç kullanımlarında yeterli bilgi ve tecrübeyi kazanmadıklarını ifade etmiştir.

Yapılan anketin sonuçları neticesinde; uzmanlık eğitim sisteminin fiziksel alt yapısıyla, uzmanlık öğrenci kontenjanlarının sayısı, öğretim üyesi kadrolarıyla, yapılan cerrahi ve cerrahi olmayan tedavi yöntemleri ile ilgili birçok değişiklik yapılması gerektiğini düşünmekteyiz. Yapılacak olan bu değişikliklerden sonra belirlenen uygulamaların ülkemizdeki fakültelerin tamamı tarafından, belirlenen standartlara uyacak bir şekilde gerçekleştirilip gerçekleştirilmediği düzenli olarak resmi bir kurum tarafından denetlenmelidir ve hatta bu denetleme süreci için merkezi bir otomasyon sistemi hayata geçirilebilir.

Bu çalışmada ortaya çıkan sorunları daha kapsamlı ve daha net bir biçimde ortaya koyabilmek için hem uzmanlık eğitimini veren öğretim üyelerinin hem de mezun olmuş periodontoloji uzmanlarının dahil edildiği daha geniş kapsamlı çalışmaların yapılması, ülkemizdeki periodontoloji eğitiminin gelişimine katkı sağlayacaktır.

KAYNAKLAR

1. Efeoğlu A, Erdemir AD, Öncel Ö. Geçmişten günümüze türk diş hekimliği, 1.baskı, İstanbul, Nobel Tıp Kitabevi, 2000: 100.
2. Taşsöker M, Kök H, Şener SÖ ve ark. Knowledge on dental specialties among dental patients who referred to a dental faculty. Yeditepe J Dent, 2017; 13(3):25-30.
3. Schroeder HE. Handbook of microscopic anatomy: The periodontium. 5th ed. Berlin, Springer, 1986.
4. Pihlstrom BL, Michalowicz BS, Johnson NW. Periodontal diseases. The lancet, 2005; 366(9499):1809-1820.
5. Tonetti MS, Jepsen S, Jin L. Impact of the global burden of periodontal diseases on health, nutrition and wellbeing of mankind: A call for global action. J Clin Periodontol, 2017; 44(5):456-462.
6. Kanmodi K, Badru A, Akinloye A ve ark. Specialty choice among dental students in Ibadan, Nigeria. Afr J Health Prof Educ, 2017; 9(1):21-23.
7. Chmar JE, Weaver RG, Valachovic RW Dental school vacant budgeted faculty positions, academic years 2005–06 and 2006–07. J Dent Educ, 2008; 72(3):370-385.
8. Adnan S, Lone MM. Factors affecting specialty choice of postgraduate dental residents in Karachi, Pakistan. J Pak Med Assoc, 2022; 72(1).
9. Eaton KA, West NX, Wilson NH ve ark. European federation of periodontology survey of postgraduate and specialist training in Europe in 2020. Eur J Dent Educ, 2022; 26(2):361-367.
10. Tıpta ve Diş hekimliğinde Uzmanlık Eğitimi Yönetmeliği, T.C. Resmî Gazete, sayı: 31942, 3 Eylül 2022.
11. Aydintuğ YS. 20. Yüzyılda Türk Askeri Diş Hekimliği Tarihi. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Tıp Tarihi ve Etik Ana Bilim Dalı. Doktora Tezi, Ankara: Ankara Üniversitesi, 2011.
12. Prince JD. The code of Hammurabi. Am. J. Theol, 1904; 8: 601-609.
13. Brandt-Rauf P, Brandt-Rauf S. History of occupational medicine: relevance of Imhotep and the Edwin Smith papyrus. Br J Ind Med, 1987; 44(1):68.
14. Ostrin SL. Imhotep first, last, and always. Bull Anesth Hist, 2002; 20(4):1-5.

15. Negm H. Medicine and Otorhinolaryngology in Ancient Egypt. *Int Bull Otorhinolaryngol*, 2014; 10(2):16-21.
16. Guerini V. A history of dentistry from the most ancient times until the end of the eighteenth century. Philadelphia and New York. Lea & Febiger, 1909: 355.
17. Korkmaz V. Tıbbi Terminolojide Yunan Mitolojisinin Ayak İzleri. *Eskisehir Med J*, 2022; 3(2):246-253.
18. İlter U. İlk Türkçe Tıp Eserleri ve Eski Dişhekimliği Literatürü. *Erdem Derg*, 1993;12(34):285-296.
19. Wahl N. Orthodontics in 3 millennia. Chapter 1: Antiquity to the mid-19th century. *Am J Orthod Dentofacial Orthop*, 2005; 127(2):255-259.
20. Busch U. Claims of priority—The scientific path to the discovery of X-rays. *Z Med Phys*, 2023.
21. Kesici H, Kölüş T. Periodontolojinin Tarihsel Gelişimi. *Sağlık Bil Derg*, 2021; 30(1):92-97.
22. Del Pinto R, Pietropaoli D, Munoz-Aguilera E ve ark. Periodontitis and hypertension: is the association causal? *High Blood Press Cardiovasc Prev*, 2020; 27:281-289.
23. Sanz M, Marco del Castillo A, Jepsen S ve ark. Periodontitis and cardiovascular diseases: Consensus report. *J Clin Periodontol*, 2020; 47(3):268-288.
24. Palumbo A. The anatomy and physiology of the healthy periodontium. *Gingival Diseases-Their Aetiology, Prevention and Treatment Croatia: InTech*. 2011: 1-21.
25. Topić B, Raščić-Konjhodžić H, Sajko MČ. Periodontal disease and dental caries from Krapina neanderthal to contemporary man—skeletal studies. *Acta Med Acad*, 2012; 41(2):119-130.
26. Kerr N. Prevalence and natural history of periodontal disease in prehistoric Scots (pre-900 AD). *J Periodont Res*, 1998; 33(3):131-137.
27. Berens AJ, Cooper TL, Lachance J. The genomic health of ancient hominins. *Hum Biol*, 2017; 89(1):7-19.
28. HersHKovitz I, Gopher A. Demographic, biological and cultural aspects of the neolithic revolution: A view from the southern Levant. *The Neolithic demographic transition and its consequences*. 2008:441-479.
29. Lacy SA. Oral health and its implications in late Pleistocene Western Eurasian humans. Washington University in St. Louis; 2014.

30. Kölüş T, Ülker HE. Geçmişten günümüze çürük ve restoratif materyaller. J Dent Fac Ataturk Univ, 2021; 31(1):130-137.
31. Lakshmaiah PM, Hadal KC, Yashawant K. Novel Systems for calcülüs detection and removal-a review. Arch Oral Sci Res, 2011; 22:23.
32. Panayotov S, Vacin L. Mesopotamian Medicine and Magic: Stüdiess in Honor of Markham J. Geller Brill, In: Strahil V. Panayotov, Luděk Vacín (eds.), 14th ed. Leiden and Boston, Brill, 2018: 754-755.
33. Field M. Education IMCFD. Dental Education at the Crossroads: Challenges and Change. National Academies Press; 1995.
34. Avcı HE, Uygarlık Tarihi. İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi Sosyoloji Lisans Yayını. İstanbul; 2010.
35. Leek FF. The practice of dentistry in ancient Egypt. J Egypt Archaeol, 1967; 53(1):51-58.
36. Brkić Z, Pavlić V. Periodontology: The historical outline from ancient times until the 20th century. Vojnosanit Pregl, 2017; 74(2):193-199.
37. Forshaw R. Were the dentists in ancient Egypt operative dental surgeons or were they pharmacists? Paper presented at: Pharmacy and Medicine inAncient Egypt Proceedings of the conferences held in Cairo (2007) and Manchester (2008) 2010.
38. Lippert F. An introduction to toothpaste-its purpose, history and ingredients. In: Toothpastes. 23th ed. Karger Publishers, 2013:1-14.
39. Uğurlu MC. Hipokrat. Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Mecmuası. 1997;50(2).
40. Erdemir AD. Hipokrat'ın Tıp Tarihindeki Yeri ve Bazı Sonuçlar. Anadolu Tıbbı Derg, 2022; 1(1):1-14.
41. Allen EF. Statistical study of the primary causes of extractions. J Dent Res, 1944; 23(6):453-458.
42. Held A-J. Periodontology: from its origins up to 1980: a survey. Switzerland, Birkhauser 1989:272
43. Shklar G. The historical background of periodontology. Carranza's clinical periodontology. 2002:7
44. Highfield J. Diagnosis and classification of periodontal disease. Aust Dent J, 2009; 54:S11-S26.
45. Ertunç ÇÖ, Deperler L. Sabuncuoğlu Şerefeddin'in Paris Bibliotheque Nationale'de Bulunan Cerrahiyyetü'l Haniyye İsimli Eserinin Minyatür Özellikleri. İSTEM Derg, 2020(36):305-323.

46. Fauchard P. Le Chirurgien-dentiste ou traité des dents. 1th ed. France, PJ Mariette; 1746.
47. Viau G. The life of Pierre Fauchard (1678-1761). The Dental Register, 1923; 77(8):337.
48. Parmly LS. A practical guide to the management of the teeth: Comprising a discovery of the origin of caries, or decay of the teeth; with its prevention and cure. author, and sold; 1818.
49. Yıldırım S. Yeni Periodontal Sınıflamada Gingivitislerdeki Değişiklikler, İstanbul Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi, Periodontoloji Ana Bilim Dalı, Bitirme Tezi, İstanbul: İstanbul Üniversitesi, 2021
50. Topuzlu C. 80 Yıllık Hatıralarım, İstanbul, Güven Basımevi, 1951:376.
51. Alatlı C, Colaklar H, Efeoglu A ve ark. Bilimsel diş hekimliğinde 100. yıl. İstanbul, IU Dishekimliği Fakültesi Nobel Tıp Kitabevleri. 2009:1908-2008.
52. Tersian L. l'Odontotechnie Ancienne, Paris, Lib. Maloine, 1929.
53. Dölen E. Türkiye üniversite tarihi, İstanbul, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2010:442.
54. Efeoglu A. Diş Hekimliği Tarihi. İstanbul: Alemdar Ofset Yayınları, 1992:157.
55. Terzioğlu A. Cumhuriyet dönemi Türk tıbbına ve tıp eğitimine kısa bir bakış. Yakın Dönem Türkiye Araştırmaları Derg, 2003(2).
56. Baylav N. Eczacılık tarihi, İstanbul, Yörük matbaası, 1968:540.
57. Tıpta Uzmanlık Kurulu Müfredat Oluşturma ve Standart Belirleme Sistemi Uzmanlık Eğitimi Çekirdek Eğitim Müfredatı <https://dosyamerkez.saglik.gov.tr/Eklenti/29589/0/periodontolojimufredatv23pdf.pdf>. 19 Nisan 2024.
58. Acartürk M. Diş Hekimliği Uzmanlık Eğitimi Giriş Sınavında Sorulan Restoratif Diş Tedavisi Sorularının İncelenmesi. Sencuk Dent J, 2023; 10(3):565-569.
59. Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği T.C. Resmi Gazete, Sayısı: 29690, Tarihi: 20.04.2016.
60. Tukmos Periodontoloji Uzmanlık Eğitimi Çekirdek Eğitim Müfredatı . <https://dosyamerkez.saglik.gov.tr/Eklenti/29589/0/periodontolojimufredatv23pdf.pdf>. 18 Mart 2024.

61. Sanz M, Van Der Velden U, Van Steenberghe ve ark. Periodontology as a recognized dental speciality in Europe. In. Vol 33: Wiley Online Library; 2006:371-375.
62. Van der Velden U, Sanz M. Postgraduate periodontal education. Scope, competences, proficiencies and learning outcomes: Consensus report of the 1st European workshop on periodontal education–position paper 3 and consensus view 3. Eur J Dent Educ, 2010; 14:34-40.
63. Yeditepe University Graduate Program in Periodontology and Implant Dentistry, https://www.efp.org/fileadmin/uploads/efp/Documents/Other_publications/postgraduate_programmes/Yeditepe_program_updated_flyer_02.10.23_.pdf. 22 Mart 2024.
64. Newman MG, Takei H, Klokkevold PR, ve ark. Newman and Carranza's Clinical Periodontology: Newman and Carranza's Clinical Periodontology E-Book. Elsevier health sciences; 2018.
65. Gold SI. Periodontics. The past: Part (II). The development of modern periodontics. J Clin Periodontol, 1985;12(3):171-189.
66. Moore PA. CODA's accreditation of graduate dental anesthesiology programs: a benefit to all dental education. Anesth Prog, 2008; 55(3):71-72.
67. Osawa G, Nakaya H, Mealey BL, Kalkwarf K, Cochran DL. Specialty education in periodontics in japan and the united states: Comparison of programs at nippon dental university hospital and the university of texas health science center at san antonio. J Dent Educ, 2014; 78(3):481-495.
68. Association AD. Commission on dental accreditation. Accreditation standards for dental education programs. 2006.
69. Postgraduate program in Periodontology / Diplôme Universitaire de Parodontologie Clinique. <https://www.efp.org/education/postgraduate-education/accredited-pg-programmes/postgraduate-program-in-periodontology-university-of-strasbourg/>. 22 Mart 2024.
70. Paris, Postgraduate Programme in Periodontology and Implant Dentistry.
71. Master-after-Master in Periodontology and clinical post-graduate, KU Leuven. <https://www.efp.org/education/postgraduate-education/accredited-pg-programmes/master-of-periodontology-department-of-oral-health-sciences-ku-leuven/>. 22 Mart 2024.

72. University of Bern, Postgraduate program in periodontology and implantdentistry.
<https://www.efp.org/fileadmin/uploads/efp/Documents/university-of-bern-school-of-d-11-170449.pdf>, 22 Mart 2024.
73. Faul F, Erdfelder E, Buchner A ve ark. Statistical power analyses using G* Power 3.1: Tests for correlation and regression analyses. Behav Res Methods, 2009; 41(4):1149-1160.
74. Cohen J. Statistical power analysis for the behavioral sciences. 2th ed. New York, Routledge, 2013:567.
75. van der Linden FP. Orthodontic specialists education in Europe: past, present and future. Prog Orthod, 2005; 6(1):14-35.
76. Keim RG, Sinclair PM. Orthodontic graduate education survey, 1983-2000. Am J Orthod Dentofacial Orthop, 2002; 121(1):2-8.
77. McDonald J, Adamidis J, Eaton K ve ark. Survey of postgraduate (specialist) orthodontic education in 23 European countries. J Orthod, 2000; 27(1):83-98.
78. Sinclair PM, Alexander RG. Orthodontic graduate education survey. Am J Orthod, 1984; 85(2):175-181.
79. Sinclair PM, Rudolph DJ. Orthodontic graduate education survey 1983 to 1989. Am J Orthod Dentofacial Orthop, 1991; 100(5):465-471.
80. Reddy K, Adalarasan S, Mohan S, ve ark. Are people aware of oral and maxillofacial surgery in India?, J Maxillofac Oral Surg, 2011; 10:185-189.
81. Tan M, Özçakar N, Kartal M. Asistan hekimlerin tıpta uzmanlık eğitimi kapsamında mesleki memnuniyetleri ve yaşam koşulları ile ilişkisi. Marmara Med J, 2012; 25(1):20-25.
82. Yılmaz Y, Uçar E, Ertin H. Tıpta uzmanlık eğitimi ve asistan hekimlerin sorunlarının irdelenmesi: bir anket çalışması. Tıp Eğitimi Dünyası Derg, 2019; 18(54):21-29.
83. Çiçek C, Terzi C, Solak A ve ark. Üniversite hastanelerinde temel bilimler alanında uzmanlık eğitimi: Tıpta uzmanlık öğrencisi bakış açısı ile. Mikrobiyoloji Bülteni Derg, 2005; 39(4):491-501.
84. Gültekin BK, Söylemez A, Dereboy İF ve ark. Ege ve Adnan Menderes Tıp Fakültelerinde uzmanlık eğitimi tıpta uzmanlık öğrencisi bakış açısı ile. Meandros Med Dent , 2006; 7(2):17-21

85. Pabst A, Zeller A-N, Rashad A ve ark. Postgraduate training in oral-and maxillofacial surgery: results of a survey among 74 German interns. *J Cranio-Maxillofac Surg*, 2019; 47(10):1645-1651.
86. Stockstill J, Greene CS, Kandasamy S ve ark. Survey of orthodontic residency programs: teaching about occlusion, temporomandibular joints, and temporomandibular disorders in postgraduate curricula. *Am J Orthod Dentofacial Orthop*, 2011; 139(1):17-23.
87. Kerr WJS, Greek B, Bacon W. Specialist postgraduate orthodontic training: a comparison of two European universities. *Eur J Orthod*, 1993; 15(5):403-410.
88. Keith O, Proffit WR. Orthodontic training: the residents' perspective. *Am J Orthod Dentofacial Orthop*, 1994; 106(6):649-653.
89. Lindauer SJ, Peck SL, Tufekci E, ve ark. The crisis in orthodontic education: goals and perceptions. *Am J Orthod Dentofacial Orthop*, 2003; 124(5):480-487.
90. Oh PY, Chadwick SM. Perceptions of orthodontic specialist training in the United Kingdom: a national survey of postgraduate orthodontic student opinion. *J Orthod*, 2016; 43(3):202-217.
91. Keith O, Stephens C, Proffit W ve ark. survey of the opinions of orthodontic specialist trainees in the UK. *Br J Orthod*, 1997; 24(2):163-167.
92. Al-Hamlan N, Al-Ruwaithi MM, Al-Shraim N ve ark. Motivations and future practice plans of orthodontic residents in Saudi Arabia. *J Orthod Sci*, 2013; 2(2):67-72.
93. Yuce E, Komerik N. Oral maxillofacial training: opinions of trainees and specialists in Turkey. *J Contemp Med Edu.*, 2015; 3(1):25-30.
94. Usumez S, Noble J, Yagci A ve ark. Graduate orthodontic education in Turkey: the residents' perspective. *Eur J Dent Educ*, 2013; 17(2):88-92.
95. Demirhan B. Patoloji uzmanlık eğitimi: Genel değerlendirme. *Türk Patoloji Derg*, 2008; 24(1):37-43.
96. Noble J, Hechter FJ, Karaikos NE ve ark. Resident evaluation of orthodontic programs in Canada. *J Dent Educ*, 2009; 73(2):192-198.
97. Noble J, Hechter FJ, Karaikos NE ve ark. Resident evaluation of orthodontic programs in the United States. *J Dent Educ*, 2009; 73(11):1286-1292.
98. Anning RJ, Thomson WM, Quick AN. Orthodontic education programs: An international comparison of students' views and experiences. *Am J Orthod Dentofacial Orthop*, 2011; 139(2):220-227.

99. Locker D. Response and nonresponse bias in oral health surveys. J Public Health Dent, 2000; 60(2):72-81.
100. Dillman DA. The design and administration of mail surveys. Annu Rev Sociol, 1991; 17(1):225-249.
101. Groves RM. Survey errors and survey costs. John Wiley & Sons; 2005:589.
102. Yükseköğretim Bilgi Yönetim Sistemi <https://istatistik.yok.gov.tr/>. 25 Aralık 2023.
103. Uzun D. Türkiyedeki ortodonti uzmanlık eğitiminin uzmanlık öğrencileri tarafından değerlendirilmesi. Diş Hekimliği Fakültesi, Ortodonti Ana Bilim Dalı, Uzmanlık Tezi, Trabzon, Karadeniz Teknik Üniversitesi, 2017.
104. Türk Tabipler Birliğinin yaptığı çalışma sonucu hazırlanan Tıpta Uzmanlı Eğitimi Raporu. <https://www.ttb.org.tr/kutuphane/tiptauzmanlikegitimi.pdf>. 29 Ağustos 2024.
105. Rudolph DJ, Sinclair PM. Orthodontic graduate education survey 1983-1994. Am J Orthod Dentofacial Orthop, 1997; 112(4):418-424.
106. Çıtıl R, Ketten M. Tıp fakültesi öğrencilerinin uzmanlık tercihleri ve mesleki kaygı düzeyleri. Gaziosmanpaşa Üniversitesi Tıp Fakültesi Derg, 2021; 13(3):171-192.
107. Türk Diş Hekimliği Birliği yıllara göre kurulan diş hekimliği fakültesi sayısı. https://www.tdb.org.tr/sag_menu_goster.php?Id=84. 28 Ağustos 2024.
108. Van der Linden FP, Schmiedel WJ. European orthodontic specialists in 2002. Eur J Orthod, 2004.
109. Bruner MK, Hilgers KK, Silveira AM ve ark. Graduate orthodontic education: the residents' perspective. Am J Orthod Dentofacial Orthop, 2005; 128(3):277-282.
110. Noble J, Karaikos N, Wiltshire WA. Motivations and future plans of Canadian orthodontic residents. Am J Orthod Dentofacial Orthop, 2009; 136(5):644-650.

EKLER

EK-1. Özgeçmiş

Kişisel Bilgiler	
Adı Soyadı	: Muhammet DEMİRCİ
Eğitim	
Lise	: Artvin Anadolu Öğretmen Lisesi (2009-2013)
Lisans	: Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi (2014-2019)
Uzmanlık	: Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi, Periodontoloji Anabilim Dalı (2021-2024)
Yabancı Dil Bilgisi	
İngilizce	

Ek-2. Etik Kurul Onay Formu

T.C.
RECEP TAYYİP ERDOĞAN ÜNİVERSİTESİ
Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurul Başkanlığı

Sayı : E-40465587-050.01.04-910
Konu : Etik Kurul

26.12.2023

Sayın Dr. Öğr. Üyesi Meltem ZİHNİ KORKMAZ

Üniversitemiz Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kuruluna yapmış olduğunuz “Türkiye’deki Diş Hekimliği Fakültelerinde Verilen Periodontoloji Uzmanlık Eğitiminin Uzmanlık Öğrencileri Tarafından Değerlendirilmesi” isimli başvurunuz etik kurulumuz yönergesine göre 21.12.2023 tarihinde yapmış olduğu toplantıda incelenmiş olup, 2023/282 karar numarası ile bilimsel ve etik yönden uygun bulunmuştur.
Bilgilerinizi ve gereğini saygılarımla rica ederim.

Doç. Dr. Tahsin Gökhan TELATAR
Başkan

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.
Belge Doğrulama Kodu : 03fb7f3df426 **Belge Takip Adresi: <http://ebys.erdogan.edu.tr/EBYS/eimzadogrulama>**

Fener Mah. Zihni Derin Yerleşkesi 53100 Rize / TÜRKİYE
Telefon No :+90 (464) 223 61 26 Faks No :+90 (464) 223 53 76
e-Posta : İnternet Adresi:<http://www.erdogan.edu.tr/>
Kep Adresi:

Bilgi için : BURAK HANKAYA
Bilgisayar İşletmen

Ek-3. Dekanlık Onayı

T.C.
RECEP TAYYİP ERDOĞAN ÜNİVERSİTESİ
Diş Hekimliği Fakültesi Dekanlığı

Sayı : E-61245112-903.05-8988
Konu : Bilimsel Çalışma İzni (Dr. Öğr. Üyesi
Meltem Zihni KORKMAZ)

18.12.2023

Sayın Dr. Öğr. Üyesi Meltem ZİHNİ KORKMAZ

İlgi : 14.12.2023 tarihli ve sayılı yazı.

"Türkiye'deki Diş Hekimliği Fakültelerinde Verilen Periodontoloji Uzmanlık Eğitiminin Uzmanlık Öğrencileri Tarafından Değerlendirilmesi" isimli bilimsel çalışma ile ilgili izin talebiniz 6698 sayılı "Kişisel Verilerin Korunması Kanunu" ilgili yönetmelikler ve Hasta Hakları Yönetmeliği'nin "Tıbbi Araştırmalarda Rıza" başlıklı 32. maddesinde yer alan hükümlere riayet edilmesi şartıyla Dekanlığımız tarafından uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Prof. Dr. Zeynep YEŞİL
Dekan

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu : 40b8a6c6cef8

Belge Takip Adresi : <http://ehys.erdogan.edu.tr/EBYS/eimzadogrulama>

İslampaşa Mahallesi Menderes Bulvarı No:612 Merkez/RİZE / TÜRKİYE
Telefon No :+90 (464) 214 22 65, +90 (464)214 21 81 Faks No :+90 (464)
222 00 02
e-Posta :dis@erdogan.edu.tr İnternet Adresi:<http://www.erdogan.edu.tr/>
Kep Adresi:erdogan@hs01.kep.tr

Bilgi için : ŞAFAK DEMİRCİ

Memu

Dahili: 532

EK-4. İntihal Raporu

ORJİNALLIK RAPORU

% 10	% 9	% 4	% 3
BENZERLİK ENDEKSİ	İNTERNET KAYNAKLARI	YAYINLAR	ÖĞRENCİ ÖDEVLERİ

BİRİNCİL KAYNAKLAR

1	acikbilim.yok.gov.tr İnternet Kaynağı	% 4
2	Submitted to Ege Üniversitesi Öğrenci Ödevi	% 1
3	docplayer.biz.tr İnternet Kaynağı	% 1
4	www.odmfr.org İnternet Kaynağı	% 1
5	openaccess.hacettepe.edu.tr İnternet Kaynağı	<% 1
6	dergipark.org.tr İnternet Kaynağı	<% 1
7	Submitted to The Scientific & Technological Research Council of Turkey (TUBITAK) Öğrenci Ödevi	<% 1
8	dspace.ankara.edu.tr İnternet Kaynağı	<% 1
9	doczz.biz.tr İnternet Kaynağı	<% 1

EK-5. Bilgilendirilmiş Gönüllü Olur Formu

BİLGİLENDİRİLMİŞ ONAM FORMU

Değerli Katılımcı,

Bu çalışma, Doç. Dr. Meltem ZİHNİ KORKMAZ danışmanlığında Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Periodontoloji anabilim dalında görev yapan uzmanlık öğrencisi Arş. Gör. Muhammet DEMİRCİ tarafından yürütülen bir anket çalışmasıdır.

Çalışmanın amacı; Türkiye’de Tıpta Uzmanlık Kurulu (TUK) tarafından belirlenen çekirdek eğitim müfredatına göre verilen günümüz periodontoloji uzmanlık eğitimini değerlendirmek, periodontoloji eğitimi gören uzmanlık öğrencilerinin demografik özelliklerini belirlemek, uzmanlık öğrencilerinin aldıkları eğitimden memnuniyetlerini sorgulamak, pratik eğitimde gerçekleştirilen tedavi uygulamaları ,baktıkları hasta ve yaptıkları ameliyat sayıları olmak üzere uzmanlık öğrencilerinin klinik deneyimlerini sorgulamak, elde ettiğimiz sonuçlar doğrultusunda periodontoloji eğitimine ait eksikliklerin değerlendirilmesi ve giderilmesi konusunda yardımcı olmak, uzmanlık eğitimindeki zamana bağlı değişimlerin irdelenebilmesi için ileriki tarihlerde tekrarlanabilecek çalışmalara bir rehber oluşturabilmek amacıyla bu çalışmayı planladık.

Araştırmaya katılımınız tamamen gönüllülük esasına dayanmaktadır. Araştırma sırasında sizden alınan bilgiler değerlendirilirken sizden kimlik belirleyici bilgiler istenmeyecektir. Cevaplarınız gizli tutulacak ve sadece araştırmacı tarafından bilimsel çalışmalarda kullanılacaktır. Bu anlamda, araştırma sonuçlarından sağlıklı bilgiler edinilebilmesi için soruların samimi bir şekilde doldurulması ve boş bırakılmaması oldukça önemlidir. Anket genel olarak kişisel rahatsızlık teşkil edecek soruları içermemektedir. Ancak araştırma sırasında herhangi bir nedenden dolayı rahatsızlık hissederseniz, katılımınızı sonlandırabilirsiniz. Çalışma sırasında sizden istenilen, anket formunda bulunan soruları boş bırakmamaya özen göstererek samimi bir şekilde doldurmanızdır. Çalışmaya katılım yaklaşık 10 dakika sürecektir.

Bu çalışmaya tamamen gönüllü olarak katılıyorum ve istediğim zaman katılımımı sonlandırabileceğimi biliyorum. Verdiğim bilgilerin bilimsel amaçlı kullanımını kabul ediyorum.

Evet ( ) Hayır ( )

EK-6. Anket Soruları

1. Yaşınız?

.....

2. Cinsiyetiniz?

☐ Kadın

☐ Erkek

3. Periodontoloji uzmanlık eğitiminde kaçınıcı yılınız?

☐ 0-6 ay

☐ 6-12 ay

☐ 1-2 yıl

☐ 2-3 yıl

☐ 3 yıl üzeri (uzamış)

4. Periodontoloji bölümünü tercih etmenizin nedeni nedir? (Cevabınız diğer seçeneği ise yanına yazınız.)

☐ Kendi isteğimle sevdiğim için tercih ettim.

☐ Puanım yettiği için tercih ettim.

☐ Hocalarımın yönlendirmesiyle tercih ettim.

☐ Daha fazla iş olanağı olduğu için tercih ettim.

☐ Diğer (.....)

5. Periodontoloji uzmanlık eğitim süresinin 3 yıl olması konusundaki düşünceniz nedir?

☐ Uzun

☐ İdeal

☐ Kısa

☐ Fikrim yok

EK-6. (Devam) Anket Soruları

6. Eğitim gördüğünüz / Mezun olduğunuz (sizin eğitim aldığınız dönemde) fakülte kaç yıllık bir fakültedir?

- ☐ 1-5
- ☐ 6-10
- ☐ 11-15
- ☐ 15+
- ☐ Bilmiyorum

7. Aşağıda TUKMOS tarafından belirlenen pratik açıdan yeterlilik sahibi olunması gereken cerrahi olmayan periodontal tedavi uygulamaları sıralanmıştır. Pratik eğitiminde gerçekleştirilen cerrahi olmayan tedavi yöntemlerden kendinizi eksik gördüğünüz tedaviler nelerdir? (Birden fazla işaretleme yapabilirsiniz.)

- ☐ ETKENE YÖNELİK BAŞLANGIÇ PERİODONTAL TEDAVİSİ
- ☐ LOKAL VE SİSTEMİK ANTİMİKROBİYAL TEDAVİLERİ
- ☐ PERİODONTOLOJİDE OKLÜZYONUN DEĞERLENDİRİLMESİ VE DÜZENLENMESİ
- ☐ FURKASYON SORUNLARININ CERRAHİ OLMAYAN TEDAVİSİ
- ☐ PERİODONTAL SPLİNT UYGULAMALARI

8. Aşağıda TUKMOS tarafından belirlenen pratik açıdan yeterlilik sahibi olunması gereken cerrahi periodontal tedavi uygulamaları sıralanmıştır. Pratik eğitiminde gerçekleştirilen cerrahi periodontal tedavi yöntemlerden kendinizi eksik gördüğünüz tedaviler nelerdir? (Birden fazla işaretleme yapabilirsiniz.)

- ☐ FRENEKTOMİ, GİNGİVEKTOMİ VE GİNGİVOPLASTİ
- ☐ FLEP OPERASYONLARI
- ☐ REZEKTİF KEMİK CERRAHİSİ
- ☐ REJENERATİF VE BİOMİMETİK TEDAVİ
- ☐ FURKASYON SORUNLARININ CERRAHİ TEDAVİSİ
- ☐ DİŞETİ ÇEKİLMELERİNİN VE DİŞETİ BÜYÜMELERİNİN TEDAVİSİ
- ☐ YUMUŞAK VE SERT DOKU OGMENTASYONU
- ☐ VESTİBÜLOPLASTİ VE ALVEOLOPLASTİ İŞLEMLERİ
- ☐ İMPLANT UYGULAMALARINDA SİNUS BÖLGESİ UYGULAMALARI
- ☐ İMPLANT UYGULAMALARINDA YÖNLENDİRİLMİŞ KEMİK REJENERASYONU VE KEMİK GREFTLERİ

EK-6. (Devam) Anket Soruları

9. Eğitim gördüğünüz anabilim dalında her bir uzmanlık öğrencisi tarafından klinikte günlük ortalama kaç hasta bakılmaktadır?

- ☐ 1-5
- ☐ 6-10
- ☐ 11-15
- ☐ 16-20
- ☐ >20

10. Eğitim gördüğünüz anabilim dalında bir uzmanlık öğrencisi mezun oluncaya kadar ortalama kaç tane mukogingival cerrahi yapmaktadır?

- ☐ 1-50
- ☐ 51-100
- ☐ 101-150
- ☐ 151-300
- ☐ > 300

11. Eğitim gördüğünüz anabilim dalında bir uzmanlık öğrencisi mezun oluncaya kadar ortalama kaç tane implant cerrahisi yapmaktadır?

- ☐ 1-50
- ☐ 51-100
- ☐ 101-150
- ☐ 151-250
- ☐ >250

EK-6. (Devam) Anket Soruları

12. Eğitim gördüğünüz anabilim dalında bir uzmanlık öğrencisi mezun oluncaya kadar ortalama kaç tane komplike ileri cerrahiler (direk sinüs lifting cerrahisi, kret split cerrahisi, ramus greft cerrahisi gibi) yapmaktadır? (toplam sayıyı işaretleyiniz.)

- ☐ 0
- ☐ 1-2
- ☐ 3-5
- ☐ 6-10
- ☐ >10

13. Tedavi ettiğiniz hasta sayısı ve gördüğünüz vaka çeşitliliğinin, mesleki yeterlilik için size gerekli bilgi ve tecrübeyi kazandırdığını düşünüyor musunuz?

- ☐ Evet
- ☐ Kısmen
- ☐ Hayır

14. TUKMOS tarafından periodontoloji alanında eğitim gören uzmanlık öğrencilerinin toplamda 2 farklı bölümde, 2 aylık bir süre boyunca rotasyon eğitimi alması kararlaştırılmıştır. Ağız, Diş ve Çene Cerrahisi ve Anesteziyoloji ve Reanimasyon bölümlerine yapılan rotasyonları faydalı buluyor musunuz?

- ☐ Evet
- ☐ Hayır
- ☐ Fikrim yok

15. TUKMOS tarafından belirlenen rotasyon alanları dışında 1 bölüme daha rotasyon yapma şansınız olsa hangi bölümün olmasını isterdiniz? (Cevabınız diğer seçeneği ise yanına yazınız.)

- ☐ Protetik Diş Tedavisi
- ☐ KBB
- ☐ Plastik Cerrahi
- ☐ Acil Tıp
- ☐ Diğer (.....)

EK-6. (Devam) Anket Soruları

16. Cerrahi veya cerrahi olmayan periodontal tedaviler sırasında sık karşılaşılabileceğiniz bazı komplikasyonlar aşağıda verilmiştir. Bu komplikasyonlardan karşılaştıklarınızı işaretleyiniz? (Birden fazla işaretleme yapabilirsiniz.)

- ☐ Hastanın tansiyonunun yükselmesi ve tansiyonunun düşmesi
- ☐ Şiddetli kanama
- ☐ Anestezi komplikasyonlar
- ☐ Amfizem
- ☐ Sinir yaralanmalarına bağlı parestezi
- ☐ Maksiller sinüs komplikasyonları
- ☐ Aspirasyon

17. Hayati öneme sahip sistemik hastalığı bulunan (kontrolsüz diyabet, organ transplantasyonu, kongenital kalp hastalıkları, epilepsi vb.) bir hastaya ilk yaklaşımınız nasıl olur?

- ☐ Tedavi etmeyi kabul etmem.
- ☐ Uygun bölüme konsültasyon yazarım. Doktorun önerileri doğrultusunda tedaviye başlarım.
- ☐ Konsültasyona gerek duymam. Tedaviye başlarım.
- ☐ Benden daha tecrübeli bir hekime yönlendiririm.

18. Aldığınız uzmanlık eğitiminin karşınıza çıkan sistemik hastalıklar ve meydana gelebilecek komplikasyonlarla başa çıkabilmek için gereken bilgi ve tecrübeyi kazandırdığını düşünüyor musunuz?

- ☐ Evet
- ☐ Kısmen
- ☐ Hayır
- ☐ Fikrim yok

EK-6. (Devam) Anket Soruları

19. Anabilim dalınızda bulunmayanları işaretleyiniz? (Birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz.)

- ☐ Seminer Odası
- ☐ Uzmanlık Öğrencisi Kliniği (Tam Donanımlı Ünit)
- ☐ Tomografi
- ☐ Anesteziyoloji ve Reaminasyon Uzmanları Tarafından Sedasyon Uygulanabilecek Ortam (Kurum İçinde)
- ☐ Lokal ameliyathane
- ☐ Arşiv
- ☐ Kütüphane

20. Eğitim aldığınız fakültede aktif olarak katıldığınız hangi eğitim etkinlikleri yapılmaktadır? (Birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz.)

- ☐ Bilimsel seminerler
- ☐ Vaka planlama sunumları
- ☐ Tedavi sonuçlarının değerlendirilmesi ile ilgili ara kayıt vaka sunumları
- ☐ Tedavi sonuçlarının değerlendirilmesi ile ilgili bitim vaka sunumları
- ☐ Literatür tartışması

21. Kongreler ve bilimsel toplantılara katılım ve sunum yapma konularında teşvik ediliyor musunuz?

- ☐ Evet
- ☐ Kısmen
- ☐ Hayır

22. Aktif olarak bilimsel araştırmalarda bulunuyor musunuz?

- ☐ Evet
- ☐ Hayır

EK-6. (Devam) Anket Soruları

23. Cevabınız evet ise kaç adet bilimsel araştırmada rol aldınız ve/veya almaktasınız?

- ☐ 1
- ☐ 2
- ☐ 3
- ☐ 4
- ☐ > 4

24. Tez yazımına uzmanlık eğitiminizin hangi döneminde başladınız?

- ☐ Başlamadım
- ☐ ilk 1 yıl içerisinde
- ☐ 1-2. Yıl arası
- ☐ 2-3.yıl arası
- ☐ 3 yıl + 6 ay tez uzatması alınmış dönem içerisinde

25. Tez yazımı ve kurallarını öğrenmek amacıyla nerelerden yardım aldınız? (Birden fazla işaretleme yapabilirsiniz.)

- ☐ Tez danışmanı hocası
- ☐ Seminerler
- ☐ Tezini tamamlamış kıdemli asistanlar
- ☐ Kurumun yayınladığı klavuz
- ☐ Yardım almadım

26. Uzmanlık eğitimini verimli bir şekilde tamamlamak için tez yazımının gerekli olduğuna inanıyor musunuz?

- ☐ Evet
- ☐ Kısmen
- ☐ Hayır

EK-6. (Devam) Anket Soruları

27. Uzmanlık eğitiminizi tamamladıktan sonra kariyerinize öğretim üyesi olarak devam etmeyi düşünüyor musunuz?

- ☐ Evet
- ☐ Kararsızım
- ☐ Hayır

28. Periodontoloji uzmanlık eğitiminiz boyunca konsültasyon yoluyla en fazla iletişimde olduğunuzun bölüm hangisidir?

- ☐ Protetik diş tedavisi
- ☐ Pedodonti
- ☐ Endodonti
- ☐ Ağız, Diş ve Çene Cerrahi
- ☐ Ortodonti
- ☐ Restoratif Diş Tedavisi
- ☐ Ağız, Diş ve Çene Radyolojisi

29. Periodontoloji uzmanlık eğitiminin ülkemizde daha nitelikli olabilmesi için varsa önerileriniz ve düşünceleriniz nelerdir?

.....